

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

informacje polityczno- gospodarcze

ROK IV

1953

GRUD

Nr 44 / 127 /

Nr egz.

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

Tylko do użytku służbowego

S P I S R Z E C Z Y

Str.

I. POLITYKA GOSPODARCZA

Związek Socjalistycznych Republik Rad	Na drodze do obfitości artykułów żywnościowych	1
Albańska Republika Ludowa	Poprawa stopy życiowej chłopstwa	3
Bułgarska Republika Ludowa	Rozwój uprawy latorośli winnej	4
	Wyniki wykonania państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej w III kwartale 1953 r.	6
Chińska Republika Ludowa	Rozwój przemysłu naftowego i węglowego	9
Francja	Sytuacja gospodarcza	25
Niemcy zachodnie	Sytuacja gospodarcza	37
Wielka Brytania	Sytuacja gospodarcza	51
Japonia	Sytuacja gospodarcza	

/ spis rzeczy działów pozostałych - patrz 3-cia strona okładki /

POLITYKA GOSPODARCZA KRAJE OBOZU POKOJU

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD

Na drodze do obfitości artykułów żywnościowych

30 października br. ogłoszona została uchwała Rady Ministrów ZSRR i Komitetu Centralnego KPZR w sprawie rozszerzenia produkcji artykułów żywnościowych i polepszenia ich jakości. Uchwała ta jest ważnym ogniwem w łańcuchu szeroko zakrojonych posunięć państwa radzieckiego, zmierzających do zdecydowanego zwiększenia produkcji artykułów powszechnego użytku, do radykalnego podniesienia stopy życiowej ludności.

Radziecki przemysł spożywczy może poszczycić się poważnymi osiągnięciami. W Rosji przedrewolucyjnej istniały przeważnie niewielkie fabryczki artykułów spożywczych o charakterze chałupniczym. Władza radziecka stworzyła w kraju potężne przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego o nowoczesnej bazie technicznej. Poważnie zwiększyły się rozmiary produkcji. Tak np. w Związku Radzieckim produkuje się obecnie 4 razy więcej niż w roku 1913 tłuszczów zwierzęcych, prawie trzy razy więcej cukru, 20 razy więcej wyrobów cukierniczych itd.

Produkcja radzieckiego przemysłu spożywczego jest również znacznie wyższa w porównaniu z rokiem 1940. Jednakże sytuacja materialna ludności ZSRR, a wraz z tym potrzeby narodu radzieckiego wzrastają coraz szybciej, ich zaspokojenie wymaga więc coraz szybszego tempa produkcji artykułów żywnościowych. Dlatego też uchwała podjęta przez rząd radziecki i partię komunistyczną przewiduje radykalne rozszerzenie produkcji artykułów żywnościowych tak, aby w ciągu najbliższych 2-3 lat stworzyć w kraju obfitość tych artykułów.

Uchwała Rady Ministrów i KC KPZR ma doniosłe znaczenie nie tylko praktyczne, ale i zasadnicze. Po raz pierwszy w historii wysunięte zostało w skali ogólnopaństwowej zadanie osiągnięcia takiego poziomu konsumpcji artykułów żywnościowych, za którego podstawę przyjęto naukowo uzasadnione normy żywienia, potrzebne dla wszechstronnego/rozwoju organizmu ludzkiego.
harmonijnego

Państwo radzieckie dysponuje wszelkimi warunkami niezbędnymi do realizacji tego zadania. Ogromne sukcesy na polu rozbudowy przemysłu ciężkiego, dotychczasowe osiągnięcia rolnictwa oraz środki przedsięwzięte w celu jego dalszego szybkiego rozwoju - wszystko to pozwala na stworzenie trwałej bazy surowcowej, umożliwiającej radykalny zwrot w kierunku zwiększenia produkcji artykułów konsumpcyjnych.

Uchwalony ostatnio program rozszerzenia produkcji artykułów żywnościowych obejmuje lata 1954-1956. W okresie tym znacznie wzrosła produkcja, polepszy się jakość i wzbogaci asortyment tych towarów. W roku 1955 produkcja artykułów żywnościowych zwiększy się prawie o 85% w porównaniu z rokiem 1950. Tak więc zadanie planu pięcioletniego ZSRR, przewidującego wzrost produkcji artykułów żywnościowych o 71,4%, zostanie wykonane przedterminowo i ze znaczną nadwyżką.

W roku 1956 produkcja mięsa będzie 2,4 raza większa niż w roku 1950, produkcja wędlin - 2,2 raza większa, produkcja drobiu - prawie 5 razy większa. Kilkakrotnie zwiększy się produkcja mięsa puszkowanego, konserw mięsnych, półfabrykatów, pierożków z mięsem, kotletów. Poważnie wzrosną połowy ryb, w roku 1956 będą one przeszło dwukrotnie większe niż w roku 1950.

Produkcja tłuszczów roślinnych będzie w roku 1956 przeszło 6 razy większa od produkcji w Rosji carskiej oraz przeszło dwukrotnie większa niż w roku 1950. Produkcja cukru będzie czterokrotnie wyższą niż w Rosji przedrewolucyjnej i przeszło dwukrotnie wyższą niż w roku 1950.

Znacznie rozszerzy się produkcję win gronowych, w szczególności win szampańskich oraz koniaku, likierów i wódek. Szczególnie wzrosła produkcja win gronowych w związku ze znacznym wzrostem zapotrzebowania na te gatunki win. Już obecnie konsumpcja win gronowych jest dwa razy większa niż w roku 1940.

Rada Ministrów ZSRR i KC KPZR opracowały jednocześnie zakrojony na szeroką skalę plan budowy nowych przedsiębiorstw przemysłu spożywczego oraz rozszerzenie jego bazy materialno-technicznej. Szczególny nacisk położono przy tym na szerszą jeszcze mechanizację i automatyzację produkcji artykułów żywnościowych.

Tak więc w ciągu najbliższych trzech lat uruchomi się 144 wielkie przedsiębiorstwa przetworów mięsnych, 720 wytwórni masła i serów, kilkadziesiąt fabryk konserw mlecznych oraz mleczarskich baz-chłodni, szereg fabryk przetworów rybnych, 34 cukrownie i wiele innych przedsiębiorstw przemysłu spożywczego.

Przedsiębiorstwa przemysłu ciężkiego ZSRR znacznie rozszerzą produkcję nowoczesnych wysokowydajnych maszyn i zautomatyzowanych urządzeń do produkcji artykułów żywnościowych. Tak np. w ciągu dwóch najbliższych lat Ministerstwo Budowy Maszyn wykona i prześle Ministerstwu Przemysłu Spożywczego ZSRR urządzenia wartości 1 miliarda 330 milionów rubli.

Aby zapewnić zwiększenie mocy produkcyjnej przedsiębiorstw przemysłu spożywczego, uchwała przewiduje wyasygnowanie w roku 1954 na inwestycje Ministerstwa Przemysłu Spożywczego 8,5 miliarda rubli /wobec wyasygnowanych w roku 1953 4,8 miliarda rubli/. W ciągu całego okresu istnienia radzieckiego przemysłu spożywczego nie inwestowano jeszcze nigdy tak wielkich sum w jego rozwój w skali rocznej. Stawiając sobie za zadanie nieustanne podnoszenie stopy życiowej ludności, maksymalne zaspakajanie stale rosnących potrzeb całego społeczeństwa - państwo radzieckie konsekwentnie i nieustannie realizuje to zadanie to wprowadzając w życie.

Poprawa stopy życiowej chłopstwa

Rząd Albanii, opierając się na dyrektywach KC Albańskiej Partii Pracy i na wytycznych Zgromadzenia Narodowego, uchwalił ostatnio szereg zarządzeń mających na celu okazanie dalszej pomocy gospodarstwom indywidualnym i spółdzielczym w dziele zapewnienia jeszcze większego wzrostu wydajności rolnictwa, podniesienia stopy życiowej pracujących mas chłopskich i dalszego rozwoju wymiany towarowej pomiędzy miastem a wsią.

Uchwała Rady Ministrów z dn. 8-go września 1953 r. o środkach zmierzających do okazania przez państwo pomocy indywidualnym i spółdzielczym gospodarstwom rolnym przewiduje znaczne obniżenie obowiązujących dostaw produktów rolniczych dla państwa.

W myśl tej uchwały gospodarstwa indywidualne i spółdzielcze posiadające najmniej urodzajne ziemie /ziemia VI klasy/ zwolnione są od dostaw pszenicy, żyta, kukurydzy, fasoli, jęczmienia, owsa i wszelkiego rodzaju roślin pastewnych. Z obniżki 50%-owej w dostawach wymienionych artykułów korzystają gospodarstwa posiadające ziemię V klasy oraz te z pośród gospodarstw posiadających ziemię III i IV klasy, których powierzchnia nie przekracza 1 ha. Niezależnie od urodzajności ziemi obniżone zostały w 50% dostawy roślin pastewnych dla wszystkich gospodarstw chłopskich. Jednocześnie zwolnione zostały od dostaw mięsa i wełny na okres 3 lat /1953-1955/ te gospodarstwa, które na początku 1953 r. nie posiadały bydła. Ponadto zmniejszono o 50% dostawy wełny z działek przyzagrodowych członków spółdzielni produkcyjnych. Znacznemu obniżeniu uległy również dostawy oliwek, jaj i innych produktów rolnych.

Wymieniona wyżej uchwała przewiduje obniżenie dostaw dla państwa głównych produktów rolniczych w następujących rozmiarach /w %/:

zboża	- 10,7
ryżu łuszczonego	- 11,6
fasoli	- 18,1
pasz	- 19,8
mięsa	- 9,0
wełny	- 26,0
jaj	- 37,3
oliwek	- 16,2

Ponadto zgodnie z uchwałą rządu z lipca 1953 r. zostało anulowane zadłużenie chłopów z tytułu dostaw w naturze na rzecz państwa za okres lat 1949 - 1952.

Oprócz tego rząd albański podniósł ceny skupu oliwek z tytułu obowiązkowych dostaw, przeciętnie z 525 leków do 750 leków, a przeciętne ceny skupu oliwek dostarczanych poza obowiązkowymi dostawami - z 1.900 leków na 2.500 leków za kwintal.

Uchwała Rady Ministrów z 8 września 1953 r. o środkach zmierzających do okazania przez państwo pomocy indywidualnym i spółdzielczym gospodarstwom chłopskim w dziedzinie opodatkowania

wania przewiduje zwolnienie spółdzielni rolniczych i ich członków z zaległości z tytułu podatku rolnego, które nagromadziły się do końca 1952 r. Pod warunkiem niszczenia we właściwym czasie podatku rolnego za r. 1953 zwolnione zostały całkowicie od zaległości gospodarstwa indywidualne, nie posiadające bydła roboczego; gospodarstwom indywidualnym posiadającym bydło robocze zaległości te zostały zmniejszone o 75%, a gospodarstwom podmiejskim - o 50%. Odsetki od zaległości podatkowej powstałej do końca ub.r. zostały całkowicie anulowane.

Na podstawie specjalnej uchwały Rady Ministrów wprowadzony został nowy korzystniejszy dla chłopów system obowiązkowych dostaw oliwek dla państwa, jak również wydano szereg zarządzeń, mających na celu rozwój prywatnego handlu produktami hodowli bydła i płodami rolnymi.

Wymienione kroki przyczyniają się do poprawy stopy życiowej chłopów, do rozwoju handlu rynkowego po miastach oraz stanowią bodziec dla dalszego zacieśnienia sojuszu klas robotniczej i chłopów.

/sł/

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA

Rozwój uprawy latorośli winnej

Bulgaria słynie nie tylko z produkcji tytoniu i olejów różanych, lecz również z uprawy wysokogatunkowych winogron. Poza eksportem znacznych ilości wina, destylatu winnego oraz innych produktów winnych Bułgaria wywozi również na rynek światowy świeże winogrona.

Najbardziej znane gatunki bułgarskich deserowych winogron: to wczesna odmiana "Gzausz" posiadająca charakterystyczny przyjemny zapach oraz cienką skórkę i wyróżniająca się czystością, gruboziarnisty bursztynowy "Bułgar" o dużej zawartości cukru i wytrzymujący długi transport, aromatyczny, dojrzewający gatunek "Dimiat", który eksportuje się nawet w listopadzie. Wśród odmian służących do wytwarzania wina najbardziej rozpowszechnionymi są gatunki: "Pamid", "Gymza" i czerwony Muskat.

W 1939 r. Bułgaria wywoziła na rynek światowy 57 tys. ton świeżych winogron, co stanowiło 1/4 eksportu światowego. Jest to wynikiem doskonałych warunków glebowych i klimatycznych przy uprawie winogron, jak również i pracowitości chłopów bułgarskich.

Jednakże w ustroju kapitalistycznym niemożliwym było korzystanie wszystkich warunków dla rozwoju uprawy latorośli winnej, ponieważ była ona niewielka i rozdrobniona. Np. w r. 1934 489.230 chłopów posiadało zaledwie 108.167 ha winnic. Lista chłopów posiadających działki winne poniżej 1/2 ha. dochodziła do 442.195.

Przy takim charakterze latorośli winnej nie można było wprowadzić nowoczesnej techniki. Winnice były obrabiane w sposób prymitywny, ręcznie, co bardzo podrażało produkcję winogron. Ponadto, z powodu rozczłonenia i rozdrobnienia winnic nie można było prawidłowo stosować wszystkich środków agrotechnicznych, któreby doprowadziły do zwiększenia plonów z hektara i do poprawy jakości winogron oraz do potanienia ich produkcji. Wielu plantatorów nie posiadało ani umiejętności ani środków dla prawidłowej hodowli winogron, w rezultacie czego plony były niskie, przeciętnie ok. 4.000 kg winogron z jednego ha. Przy zakładaniu winnic plantatorzy indywidualnie sadzili mieszane gatunki winogron, co uniemożliwiało stworzenie wysokogatunkowych winnic przemysłowych. Wytwórcy sadzonek nie troszczyli się o dobór krzewów dla rozmnażania, skutkiem czego na sadzonki używano pędy małogatunkowych krzewów, co doprowadzało do obniżenia plonów.

Dopiero przestawienie rolnictwa bułgarskiego na tory gospodarki kolektywnej stworzyło dzięki władzy ludowo-demokratycznej nieograniczone możliwości dla rozwoju całej produkcji rolniczej. W rozwoju tym nie pozostaje w tyle również uprawa latorośli winnej. Znaczna część plantatorów winogron przeszyła się w spółdzielniach produkcyjnych. Po połączeniu poszczególnych niewielkich winnic, okazało się, że nie nadają się one do uprawy maszynowej, ponieważ krzewy wysadzone są w rzędach bardzo gęsto i w różnych kierunkach. Państwowe gospodarstwa rolne postawiły sobie za zadanie założenie nowych winnic przemysłowych, nadających się do zmechanizowanej uprawy, zwiększenie plonów oraz uzyskanie wysokogatunkowych winogron przeznaczonych na przetwory i na eksport w stanie świeżym.

Duże znaczenie dla rozwoju uprawy latorośli winnej w Bułgarii posiada specjalna uchwała Rady Ministrów i KC Bułgarskiej Partii Komunistycznej z sierpnia r. 1951, dotycząca 9-letniego planu rozwoju tej gałęzi rolnictwa. Plan ten przewiduje założenie do końca r. 1960 nowych przemysłowych winnic na przestrzeni 100.000 ha, wyspecjalizowanie w produkcji winogron okręgów posiadających najlepsze warunki naturalne oraz wskazanie im odpowiednich do uprawy odmian, przeznaczonych zarówno do przerobu jak i do konsumpcji w stanie świeżym.

Pracujący chłopci odnieśli się do rządowego planu, jako do sprawy dla nich bardzo żywej, której realizacja da możliwość podniesienia dochodów państwa oraz ich własnych. Plantatorzy winogron corocznie znakują 7 mln krzaków, dających duże plony wysokogatunkowych owoców dla wykorzystania ich pędów na flance. Zapewnia to otrzymanie uszlachetnionych wódrze z kłosek sadzonek. Plan zakładania nowych winnic przemysłowych jest corocznie przekraczany, czemu sprzyja przygotowanie roli pod plantacje przy pomocy specjalnych pługów trakcyjnych zamiast dawnej uprawy ręcznej. Pracownicy naukowcy, których liczba znacznie wzrosła, biorą czynny udział w wykonywaniu zadań związanych z rozwojem uprawy latorośli winnej. Partia i rząd stworzyli odpowiednie warunki dla ich pracy. Pracują oni wytrwale, łącząc doświadczenia naukowe z praktyką i udzielają bezpośredniej pomocy spółdzielniom produkcyjnym, a także plantatorom indywidualnym w walce o uchronienie winnic od chorób i szkodników.

Pracownicy naukowcy korzystając z doświadczeń fachowców radzieckich i opierając się na doświadczeniach przeprowadzonych w kraju, stosując w praktyce na szeroką skalę przy zakładaniu winnic system szpalerowy. Doradzają oni np. zaniechanie dawnego systemu przycinania krzewów w kształcie kielicha, co pozwoli na uzyskanie obfitszych plonów winogron, przeznaczonych do fabrykacji wina.

Spółdzielnie bez wahania przechodzą na nowy system zakładania winnic i z każdym rokiem uzyskują większe zbiory dzięki stosowaniu zdobyczy nowoczesnej agrotechniki. Tak np. Spółdzielnia im. Czermienkowa w Plovdiv wyprodukowała 2 hektara 45 ton winogron deserowych "Bułgar"; spółdzielnia we wsi Brestowa - 28 ton winogron deserowych "Czajusz".

Spółdzielnie produkcyjne zwracają szczególną uwagę na jak najszybsze zakładanie winnic, przemysłowych, nadających się do uprawy zmechanizowanej. Szereg spółdzielni założyło w ostatnich latach nowe winnice przemysłowe na przestrzeni działek siatek i setek hektarów, gdzie uprawa roli odbywa się przy pomocy traktorów.

Wykonywanie planu rozwoju uprawy latorośli winnej w Bułgarii przeprowadzane jest w pełni. Kraj ten już obecnie eksportuje znacznie więcej wina, destylatu winnego i winogron niż w roku 1939. Pomyślnie wprowadzenie w życie uchwały Rady Ministrów i Z.B.P.K. pozwoli na zaspokojenie w jeszcze większym stopniu potrzeb ludności i na zwiększenie eksportu tych cennych artykułów.

Wyniki wykonania państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej w III kwartale 1953 r.

Kwartalny plan produkcji globalnej przemysłu bułgarskiego wykonany został w 99,3%; Globalna produkcja przemysłowa w trzecim kwartale br. była większa o 15% od poziomu produkcji trzeciego kwartału 1952 r. Przekroczono plan wydobycia węgla, produkcji miedzi rafinowanej, rudy żelaznej, silników elektrycznych, wagonów towarowych i pasażerskich, żarówek elektrycznych, smarów maszynowych, kwasu azotowego i siarkowego, barwników, papieru oraz konserw, cukru sera i obuwia.

W roku bieżącym zbiory były lepsze niż w 1952 r. Spółdzielnie produkcyjne zebrały większe plony niż gospodarstwa indywidualne. W ciągu 9 miesięcy br. rolnictwo otrzymało 847 traktorów /w przeliczeniu na traktory o mocy 15 KM/ i przeszło 200 kombajnów.

W trzecim kwartale 1953 r. przeprowadzoną trzecią z kolei obniżkę państwowych cen detalicznych na towary powszechnego użytku.

/sł/

Rozwój przemysłu naftowego i węglowego

Naród chiński budując swą gospodarkę, stawia dla niej silne podstawy na odcinku paliw płynnych. Minione cztery lata są okresem ogromnego rozwoju przemysłu węglowego, naftowego i energetycznego. W okresie tym wybudowano wiele nowych kopalń węgla, uruchomiono dziesiątki nowych szybów naftowych, rafinerii i innych przedsiębiorstw.

Szczególnie intensywnie rozwija się przemysł węglowy w Chinach północno-wschodnich.

W dniu 1 lipca br. rozpoczęto wydobywanie węgla w wielkich zmechanizowanych kopalniach odkrywkowych w Chajczżoj, gdzie złoża węgla, nawet według przestarzałych szacunków ja-
pońskich, przekraczają 4 mld ton. Rejon eksploatowany pokryty jest gęstą siecią linii kolejowych. Wszystkie pracochłonne roboty są tu zmechanizowane; wydobywanie węgla wzrasta z miesiąca na miesiąc. Rozszerza się i przebudowuje fusuńskie kopalnie węgla, otwiera się nowe szyby na kopalniach w Chekan, Tzisi i Fusiń. W roku bieżącym uruchomiono w Chinach północno-wschodnich dziesiątki kopalń głębinowych i odkrywkowych.

Również i w innych rejonach buduje się kopalnie w szybkim tempie. W prowincji Szańdun odbudowuje się nieczynne od 6 lat kopalnie w Tsiaoczżuan, a w północnej części Tsiańsu prowadzone są roboty, mające na celu rozszerzenie i mechanizację kopalni w Tsianwan. W Chenani odbudowuje się kopalnie węgla Tsiaotso. Rozpoczęto wielkie roboty nad mechanizacją wydobywania i transportu węgla w znanych w kraju kopalniach pinajńskich, gdzie wydobywanie jest już obecnie zmechanizowane w 73%. Na kopalniach Chuańńskich w prowincji Anchuej wprowadza się coraz więcej wrębiarek i stosuje nowoczesną technikę. Rozszerza się i mechanizuje również kopalnie Binczuan w prowincji Suczuan. Duże znaczenie posiada dla rozwoju tego zagłębia węglowego zbudowanie kolejki wąskotorowej, łączącej kopalnie z koleją szerokotorową Czeńdu-Czuńtsiń. Największe w Chinach kopalnie węgla w Datuń, obejmujące sześć powiatów w prowincji Szańsi, odziedziczył naród chiński po kuo-mintangowcach w okropnym stanie. Przeszło od 100 lat trwa na nich w wielu miejscach pożar podziemny. W celu uratowania bogactw narodowych, Centralny rząd ludowy zarządził cały szereg ważnych środków dla likwidacji pożarów i izolowania płonących odcinków, osiągając na tym polu poważne sukcesy.

Chiński przemysł naftowy rozwija się również stale. Prowadzone na wielką skalę poszukiwania geologiczne, prowadzone w ostatnich latach, dowiodły, że Chiny rozporządzają olbrzymimi źródłami ropy naftowej. Obecnie prowadzone są wielkie roboty w rejonach, gdzie się wydobywa ropę naftową, przy wierceniu nowych szybów i przy budowie rafinerii. Szybko wzrasta wydobywanie ropy naftowej w rejonie Jujmyń, najbogatszym w ropę naftową /prowincja Gańsu/, gdzie dużą pomocą są doświadczenia zdobyte przez specjalistów radzieckich.

Jednocześnie rozbudowuje się najstarszy w Chinach przemysł naftowy Jańczanu w północnej części prowincji Szańsi. Robotnicy zatrudnieni w tym przemyśle wydobędą w roku bieżącym, dzięki pomocy radzieckich specjalistów 6,5 razy więcej ropy naftowej niż w r. 1950. Ilość robotników i pracowników zatrudnionych tutaj w latach władzy ludowej zwiększyła się 7,5 krotnie. Na terenach naftowych zbudowano nową elektrownię, otworzono dom kultury, szpital, szkołę i żłobki. Ważną rolę w zwiększaniu chińskiego wydobycia ropy naftowej odgrywa radziecko-chińskie okcyjne towarzystwo naftowe.

Na równi z przemysłem naftowym rozwija się w Chinach produkcja syntetycznych produktów naftowych. Przeważająca część przedsiębiorstw tego przemysłu skoncentrowana jest w południowej części Chin północno-wschodnich - w Fuszuni, Tsinczoj, Tsinsi, Girinie, Sypinie i innych miastach. Produowane tam syntetyczne produkty naftowe przeznaczone są dla przedsiębiorstw Dalnego Tsiantsinu, Chańkoju, Szanghaju, Ałmu i innych rejonów.

W pierwszym półroczu roku bieżącego przedsiębiorstwa naftowe Chin północno-wschodnich dały krajowi o jedną czwartą więcej ropy naftowej i o jedną trzecią więcej benzyny niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Najwyższy poziom produkcji w okresie okupacji japońskiej został przekroczony. W roku bieżącym buduje się i odbudowuje trzy wielkie rafinerie nafty. W całym kraju prowadzone są nadal w roku bieżącym prace geologiczne, mające na celu odkrycie nowych źródeł nafty i rozszerzenie bazy dla rozwoju chińskiego przemysłu naftowego.

/p/

EUROPEJSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

FRANCJA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

We wrześniu b.r. dało się zanotować dość znaczne zwiększenie obrotów francuskiego handlu zagranicznego w porównaniu z miesiącem poprzednim, przy czym miało to miejsce zarówno po stronie importu, jak i eksportu. Ze względu na to, że wartość importu w omawianym miesiącu przekroczyła poważnie wartość eksportu, deficyt ogólnego bilansu handlowego Francji wzrósł do 15,8 mld ffr. wobec 7,7 mld ffr. w sierpniu i 11,1 mld ffr. w lipcu b.r. Należy zwrócić uwagę, że jeżeli idzie o obroty Francji z zagranicą właściwą, a więc wyłączając jej terytoria zamorskie - wrześniowy deficyt francuskiego handlu zagranicznego wzrósł do 21,8 mld ffr. wobec 15,6 mld ffr. w sierpniu i 15,8 mld w lipcu b.r.

Poniższa tabelka obrazuje obroty francuskiego handlu zagranicznego /w mld ffr./:

Obroty globalne

	import	eksport	saldo
1952 r. I półrocze x/	148,9	120,9	- 28,0
II półrocze x/	116,1	115,1	- 1,0
1953 r. I półrocze x/	128,0	119,8	- 8,2
lipiec	119,1	108,0	- 11,1
sierpień	101,0	93,3	- 7,7
wrzesień	118,0	102,2	- 15,8
w tym obroty z zagranicą właściwą			
1952 r. I półrocze x/	117,7	67,9	- 49,8
II półrocze x/	87,6	68,4	- 19,2
1953 r. I półrocze x/	95,8	74,8	- 20,9
lipiec	87,8	72,0	- 15,8
sierpień	75,8	60,2	- 15,6
wrzesień	90,4	68,6	- 21,8

x/ przeciętna miesięczna

Jak wynika z powyższego zestawienia, ogólny import Francji wzrósł we wrześniu do 118 mldr ffr. /101 w sierpniu/, przy czym przywóz z zagranicy właściwej wyniósł 90,4 mldr ffr. /wobec 25,2 w sierpniu/. Eksport francuski, którego wartość wyniosła w omawianym miesiącu 102,2 mldr ffr. /wobec 93,3 w sierpniu/ skierowany był w kierunku zagranicy właściwej w wysokości 68,6 mldr ffr. /60,2 w sierpniu/ oraz w kierunku francuskich terytoriów zamorskich w wysokości 33,6 mldr ffr. /33,1 w sierpniu/. Wrześniowe saldo Francji w obrotach z jej terytoriami zamorskimi było dodatnie i wyniosło 6 mldr ffr. /wobec 7,9 mldr ffr. salda dodatniego w sierpniu/.

W pierwszych dziewięciu miesiącach bieżącego roku łączny import francuski wyniósł 1.106,2 mldr ffr., łączny eksport zaś - 1022,5 mldr ffr. wobec odpowiednio 1.229,7 mldr ffr. i 1.044,1 mldr ffr. w analogicznym okresie roku poprzedniego. Przywóz z zagranicy właściwej wyniósł ogółem w tym okresie 328,4 mldr ffr. /wobec 964,6 mldr ffr. w pierwszych trzech kwartałach roku ubiegłego/ zaś wywóz w tym kierunku - 649,4 mldr ffr. /wobec 599 mldr ffr. odpowiednio/. Saldo bilansu handlowego Francji w obrotach z zagranicą właściwą było w omawianym okresie ujemne i wyniosło 179 mldr ffr. wobec 365,5 mldr ffr. w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Import z francuskich terytoriów zamorskich wyniósł w pierwszych dziewięciu miesiącach bieżącego roku 277,9 mldr ffr. / w porównaniu do 265,1 mldr w analogicznym okresie roku poprzedniego/ zaś eksport do tych obszarów - 373 mldr ffr. wobec 445,1 mldr ffr. odpowiednio/. Saldo bilansu handlowego Francji w obrotach z jej terytoriami zamorskimi było w omawianym okresie dodatnie, wynosząc 95,1 mldr ffr. Jednocześnie było ono o połowę mniejsze od salda dodatniego w pierwszych trzech kwartałach roku poprzedniego, które wynosiło 180 mldr ffr.

Podział obrotów handlowych Francji z zagranicą według stref walutowych, przedstawiał się w okresie od stycznia do września b.r. włącznie jak następuje /w mldr ffr./:

	Import		Eksport	
	1953r.	1952r.	1953r.	1952r.
Strefa dolarowa	128.566	139.306	74.288	56.069
w tym we wrześniu	11.664	10.706	7.526	6.986
Strefa szterlingowa	325.136	337.523	105.091	114.984
w tym we wrześniu	39.851	31.474	11.095	10.000
W tym obroty z krajami szterlingowymi OEEC	120.744	126.437	73.366	74.842
w tym we wrześniu	14.017	10.435	7.780	6.183
Obroty z krajami OEEC z poza strefy szterlingowej	254.952	295.125	340.113	299.138
w tym we wrześniu	25.130	28.513	36.084	33.270
Obroty z innymi krajami	119.739	142.693	129.942	125.338
w tym we wrześniu	13.484	13.410	13.915	12.601
O g ó ł e m	828.393	964.647	649.433	599.000

Podział geograficzny francuskiego handlu zagranicznego w pierwszych dziewięciu miesiącach b.r. w porównaniu z takim samym okresem roku ubiegłego obrazuje poniższa tabelka /w mln ffr./:

	Import		Eksport	
	1953r.	1952r.	1953r.	1952 r.
Arabia Saudyjska	71.835	101.763	7.143	11.215
Argentyna	17.746	13.716	3.969	11.308
Australia	55.216	46.664	5.913	5.640
Belgia i Luksemburg	44.138	47.048	62.488	56.617
Brazylia	20.103	22.985	25.445	18.571
Dania	7.417	8.424	7.829	9.554
Egipt	14.212	14.453	15.670	14.241
Finlandia	6.964	15.130	6.215	16.983
Hiszpania	14.469	14.917	16.021	13.714
Holandia	26.406	23.195	23.085	20.696
Indonezja	3.093	5.276	1.409	7.502
Irak	50.133	33.974	1.597	621
Jugosławia	2.433	4.379	7.154	3.644
Kanada	10.655	22.708	10.655	4.748
Meksyk	1.449	11.135	3.525	3.354
Malaje	12.305	20.491	1.982	2.081
Państwa zachodnie	82.420	88.000	71.004	53.000
Norwegia	5.700	7.563	7.364	8.262
Nowa Zelandia	13.171	16.069	1.552	1.979
Pakistan	10.458	14.364	2.592	3.000
Szwajcaria	27.124	26.531	87.561	75.370
Szwecja	19.397	29.376	18.497	15.884
Stany Zjednoczone	103.456	133.087	49.051	41.112
Syria-Liban	5.307	6.305	10.357	10.868
Turcja	5.163	14.519	9.268	9.167
Wenezuela	6.137	10.320	4.307	3.946
Wielka Brytania	51.495	43.317	57.200	63.127
Włochy	15.776	26.424	31.059	27.199
Związek Płdn.Afryki	42.483	42.266	5.393	6.328
Związek Radziecki	3.712	5.352	1.877	1.685

Obroty handlowe Francji z jej terytoriami zamorskimi kształtowały się w tym samym czasie jak wykazuje poniższe zestawienie /w mln ffr./:

	Import		Eksport	
	1953r.	1952r.	1953 r.	1952r.
Alger	78.249	85.138	112.053	129.552
Francuska Afryka	9.590	11.948	8.442	11.945
Równikowa Afryka	63.295	55.488	46.695	54.456
Francuska Afryka	7.591	11.672	70.219	86.081
Zachodnia Afryka	10.787	10.337	10.180	14.342
Indochiny	16.998	13.351	16.769	19.034
Kamerun	39.424	36.716	57.661	71.577
Madagaskar	20.368	12.306	29.447	53.080
Marokko				
Tunisia				
Ogółem obroty z terytoriami zamorskimi	277.851	265.093	373.031	445.171

Ogółem obrotu z całą
zagranicą właściwą 328.393 964.647 649.433

Ogółem obrotu w okresie
od 1-IX 1106.245 1229.740 1022.464

599.000

1044.140

Według najnowszych informacji eksport francuski w październiku wyniósł 123.954 mln ffr. wobec 102.241 we wrześniu, w tym 77.960 mln ffr. /wobec 68.620 mln ffr./ stanowiła wartość eksportu do zagranicy właściwej i 45.994 mln ffr. /wobec 33.621 mln ffr./ do francuskich terytoriów zamorskich.

Wartość importu francuskiego z zagranicy właściwej wyniosła w październiku 83.227 mln ffr. wobec 90.379 mln ffr. importu z zagranicy właściwej we wrześniu.

W związku z tym październikowy deficyt francuskiego handlu zagranicznego w obrotach z zagranicą właściwą wyniósł 5.267 mln ffr. czyli był najniższy od lutego 1951 r. We wrześniu b.r. deficyt ten wynosił 21.759 mln ffr. a w październiku roku ubiegłego 15.182 mln ffr.

Jak donosi "Le Monde", z dniem 20 października b.r. zostały zawieszone z ważnością do 31.III.1954 r. opłaty celne przy imporcie pewnych artykułów potrzebnych dla zaopatrzenia przemysłu i rolnictwa w nowoczesne urządzenia. Dekret opublikowany w tej sprawie przez "Journal Officiel" wymienia pozycje importu takie jak kopaczki, pompy i kotły parowe, przeznaczonych dla przemysłu i górnictwa oraz kombajny dla rolnictwa. Dla wyrównania strat, jakie powstaną w ten sposób, zostały ponownie wprowadzone opłaty celne przy imporcie sadzniczków i ziemniaków jadalnych oraz niektórych artykułów chemicznych.

W związku z zanotowanym ostatnio spadkiem wewnętrznych cen artykułów rolnych, rząd francuski wprowadził z dniem 1 listopada b.r. zakaz importu tych artykułów posiadaczom rachunków EFAC. Motywem tego posunięcia jest jakoby chęć zabezpieczenia farmerów francuskich przed dalszym obniżeniem cen produktów rolnych.

Jak wiadomo w ramach procedury EFAC eksporterzy francuscy mają prawo do zatrzymywania części wpływów w dewizach zagranicznych. Z rachunków EFAC korzystano ostatnio przy imporcie znacznych ilości owoców i warzyw. Rząd podejmował już kroki w kierunku zahamowania tego importu, jednakże można było jeszcze otrzymać zezwolenia na przywóz pewnych produktów rolnych. Ostatnie zarządzenie zahamuje całkowicie taki import.

W ostatnich dniach października obradowała w Paryżu konferencja międzyministerialna, rozpatrująca możliwości dalszego złagodzenia restrykcji importowych, którego domaga się od Francji Europejska organizacja Współpracy Gospodarczej. Organizacja ta wychodzi z założenia, że Francja nie powinna pozostać zbyt w tyle poza innymi państwami członkowskimi OEEC, które w znacznym stopniu zniosły już ograniczenia swego importu /np. Wielka Brytania ma zliberalizowany import w 58,5%, a ostatecznie nie rozpatrywane są możliwości zwiększenia tej liberalizacji do 75%/, liberalizacja importu w Niemczech zachodnich sięga 90%, w Szwajcarii 91,5%, we Włoszech 99,7%/. W związku z tym OEEC zachęca Francję do "odważniejszego otwarcia jej barier

handlowych", wyrzucając jej, że równie silne restrykcje importowe stosują w Europie tylko jeszcze Turcja i Islandia.

Pod wpływem tak znacznego nacisku, został w Paryżu nakreślony rządowy projekt dalszego złagodzenia ograniczeń przywozowych, który przedłożono następnie CEEC. Projekt ten przewiduje zwiększenie liberalizacji importu z 8% /co zostało wprowadzone we wrześniu b.r./ do 30%. Lista artykułów, których przywóz ma być zgodnie z tym projektem wyłączony z pod ograniczeń, obejmuje głównie surowce takie jak wełna, bawełna, piryty, siarka i niektóre metale, jak cyna i miedź.

Konieczność rozszerzenia importu, zmusza Francję do zwiększenia wysiłków, mających na celu popieranie eksportu. W końcu października francuskie ministerstwo finansów opublikowało rozszerzoną listę artykułów, których eksport będzie popierany przez państwo. Pomoc ta ma się przejawiać w postaci zwracania obciążeń socjalnych i niektórych podatków przy eksporcie artykułów wymienionych w opublikowanej liście. Lista ta zawiera m.in. pozycje takie jak: skóry wyprawione, nawozy potasowe, superfosfat oraz szereg półfabrykatów. To zarządzenie o rozszerzeniu pomocy dla eksportu objęło dostawę do Argentyny, oraz do krajów obozu pokoju, co zostało szczególnie życzliwie przyjęte we francuskich kołach handlowych. Zdaniem prezesa Francuskiego Zrzeszenia Eksporterów i Importerów, zmniejszenie podatków skarbowych i socjalnych odbije się korzystnie w pierwszym rzędzie na eksporcie francuskich produktów rolniczych, włókienniczych, szczególnie wyrobów z juty, których przemysł francuski nie może ulokować zagranicą wskutek konkurencji indyjskiej i czeskosłowackiej, a które mogły by być eksportowane do krajów obozu pokoju.

"Le Monde", komentując spodziewane skutki tej polityki dla francuskiego handlu zagranicznego przypomina, iż lionński przemysł jedwabniczy prowadził w r.1952 ożywiony handel z krajami obozu pokoju, kiedy to sprzedaż tkanin do tych krajów osiągnęła sumę 613 mln ffr. W ośmiu pierwszych miesiącach 1953 r. obroty te spadły do 22 mln ffr. Zdaniem cytowanego pisma, pewnym jest, że nowe zarządzenia dotyczące pomocy dla eksportu ożywią wymianę towarową, pozwalając tu i ówdzie na niższe cen.

Od kilku miesięcy Związek Radziecki zawiesił swoje zamówienia we Francji w oczekiwaniu, że zniesie ona jak to przewidywano, dyskryminację handlową w stosunku do Związku. Obecnie obroty handlowe Francji z Z.S.R.R. ożywią się i Francja będzie mogła otrzymywać odtąd po cenach światowych towary radzieckie, których lista została ustalona w umowie francusko-radzieckiej z lipca roku bieżącego. W myśl tej umowy, obroty handlowe winny osiągnąć 12 mld ffr. w obu kierunkach. Wprowadzenie pomocy przy eksporcie do krajów demokratycznych pozwoli również bezwątpienia - jak píše dalej "Le Monde" - na wyjście z "okresu wyczekiwania" w stosunku do projektów wymiany między Francją a Chinami Ludowymi. W kołach międzynarodowych panuje przekonanie, że nowe zarządzenie wpłynie na wzrost obrotów francuskich z Chinami - do sumy około 25 mld ffr.

"Le Monde" kończy swój artykuł poświęcony powyższemu zagadnieniu stwierdzeniem, że dla rozwinięcia w poważnych roz-

miarach handlu z krajami obozu pokoju pozostaną jeszcze przez dłuższy czas dwie poważne przeszkody: 1/ fakt, że ilość towarów, które interesują importerów francuskich, a mogą być nabyte w krajach socjalistycznych jest ciągle jeszcze dość ograniczona,

2/ fakt, że w przeciwieństwie do tego, wachlarz "towarów strategicznych", podlegających embargo na podstawie Battle Actu, jest ciągle jeszcze za obszerny.

Komentując wymianę handlową Francji z krajami obozu pokoju, dziennik "Neue Zürcher Zeitung" opublikował tabelkę obrazującą kształtowanie się tej wymiany w ostatnich latach. /w mld ffr./:

	Przywóz z krajów obozu pokoju			Wywóz do krajów obozu pokoju		
	1951r.	1952r.	I-VIII 1953r.	1951	1952	I-VIII 1953 r.
Z.S.R.R.	4,09	6,33	2,94	1,69	2,26	1,66
Europejskie kraje demo- kracji ludow- wej	13,50	14,17	7,91	11,78	11,31	9,47
Ogółem obro- ty z Europą Wsch.	17,59	20,50	10,85	13,47	13,57	11,13
Chiny Ludowe	6,09	1,95	2,58	0,68	1,15	4,01
Ogółem obro- ty z kraja- mi obozu pokoju	23,68	22,45	13,43	14,15	14,72	15,14
Udział w %% w ogólnym h.z.						
Francji	1,8	1,8	1,8	1,5	1,8	2,6

Efektom narzuconego Francji embargo w obrotach z krajami obozu pokoju był fakt, że o ile w latach przedwojennych towarowa Francji ze Związkiem Radzieckim wynosiła 2% jej ogólnych transakcji z zagranicą a ze wszystkimi krajami Europy Wschodniej - 6%, to w ostatnich latach handel francuski z krajami obozu pokoju spadł do 1,5% ogólnych obrotów Francji z zagranicą.

W bieżącym roku nastąpiła jednak pewna poprawa /zwłaszcza jeśli idzie o eksport Francji. Jak wynika z przytoczonej wyżej tabeli, eksport francuski do krajów obozu pokoju stanowił w osmiu pierwszych miesiącach 1953 r. 2,6% ogólnego eksportu Francji w porównaniu do 1,5% w całym roku 1951. Szczególne ożywienie zanotowano na odcinku wymiany towarowej z Chinami Ludowymi. Import francuski z Chin, który w 1952 r. wynosił tylko 1,95 mld ffr., wzrósł w pierwszych osmiu miesiącach

bieżącego roku do 2,58 mld ffr. Eksport Francji do Chin wykazał poważny wzrost z 1,15 mld ffr. w r.1952 do 4,01 mld ffr., w okresie od stycznia do sierpnia wł. w roku 1953.

"Neue Zürcher Zeitung", wyraża przypuszczenie, że w wyniku poczynionych przez rząd francuski dla eksportu do państw demokratycznych, wywóz Francji do Europy Wschodniej może wzrosnąć do sumy 25 mld ffr. rocznie, co oznacza podwojenie dotychczasowej wartości eksportu do tych krajów.

W dążeniu do znalezienia rynków zbytu dla francuskich towarów, eksporterzy Francji zwrócili ostatnio szczególną uwagę na rynki południowo-amerykańskie. Eksport francuski do Ameryki Południowej, który w latach 1949-1951 rozwijał się bardzo korzystnie, stawiając Francję na tym rynku na trzecim miejscu po Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, w następnym okresie znacznie się obniżył. Przypisać to należy w pierwszym rzędzie poziomowi francuskich cen, a poza tym silnej konkurencji zachodnio-niemieckiej.

Niższe cyfry, podane w publikacjach OEEC informują o rozwoju eksportu do Ameryki Południowej czterech najważniejszych państw zainteresowanych w handlu z tą częścią świata:

Eksport do Ameryki Płd.
/w mln. \$ /

	U.S.A.	Wielka Brytania	Niemcy zach.	Francja
1949 r.	1.479	490	27	163
1950 r.	1.328	382	127	186
1951 r.	2.048	395	321	246
1952 r.	1.808	360	343	159
1953 r.				
poitr.	593 ^x /	116	147	95

Jak widać z powyższego zestawienia, najważniejszym dostawcą do Ameryki Południowej są Stany Zjednoczone. Sytuacja w Ameryce Południowej na tamtejszym rynku znacznie się pogorszyła w ostatnich latach tak, że utraciła ona swoje tradycyjne drugie miejsce na rzecz stale wzrastającego eksportu Niemiec zachodnich.

Jeśli idzie o Francję, to eksport jej do krajów południowo-amerykańskich obniżył się gwałtownie w 1952 r. Od pewnego czasu jednak Francja czyni gwałtowne wysiłki w celu ponownego odzyskania utraconych pozycji. W związku z tym na szczególną uwagę zasługuje fakt udzielenia przez państwo ulg eksportowych przy wysyłkach do Argentyny, o czym pisaliśmy powyżej.

Ważnym krokiem w tym kierunku jest również zawarcie nowych umów handlowych z krajami Ameryki Południowej przede wszystkim z Argentyną i Chile, jak też uzyskanie przez firmy francuskie placów na rozbudowę urządzeń przemysłowych i innych.

Nowa umowa handlowa podpisana w październiku między Francją i Argentyną przewiduje roczną wymianę towarów na okragłą kwotę \$ 76 mln w obu kierunkach, a oprócz tego dostawy francuskich dóbr inwestycyjnych o wartości \$ 100 mln.

Dostawy argentyńskie w ramach powyższej umowy obejmą przede wszystkim następujące towary: wełna surowa, kukurydza, pszenica, futerki, olej i siemię lniane, makuchy, ekstrakt z kawy, tytoń - maj 1953

"Querbracho", konserwy mięsne i tytoń. Francja natomiast dostarczać będzie do Argentyny żelazo i stal surową, szyny kolejowe i części wymienne, blachę białą, aparaty radiowe, telefoniki i inne, chemikalia, leki, instrumenty chirurgiczne, materiały. Francuskie dostawy inwestycyjne obejmą prawdopodobnie także i maszyny dla przemysłu przerabiającego ropę naftową, cukier, chemikalia i żelazo oraz materiały dla górnictwa, budowy komunikacji i rolnictwa.

Nad realizacją tego układu czuwać będzie mieszana francusko-argentyńska z siedzibą w Buenos Aires.

Nowa umowa handlowa została również niedawno zawarta między Francją i Chile z terminem ważności od 1.IX.1955 r. do 30.V.1954 r. Przewiduje ona dostawę do Francji 9.000 ton miedzi oraz 120.000 ton saletry chilijskiej. Projektowane jest utworzenie mieszanej komisji francusko-chilijskiej, która będzie czuwała nad rozwojem obrotu handlowego między tymi krajami. W tym celu ma w najbliższym czasie powstać w Paryżu francusko-chilijska izba handlowa.

F i n a n s e

Deficyt Francji w wyniku wrześniowego obrachunku z Europejską Unią Płatniczą wyniósł £ 24,8 mln w porównaniu z £ 22 mln deficytu w sierpniu. Znaczna część tego deficytu powstała wprawdzie w wyniku spłaty powojennej pożyczki udzielonej przez Francję w Wielkiej Brytanii. Deficyt Francji wynikły wobec EPU z bieżących transakcji wynosił we wrześniu tylko niecałe £ 4 mln. Mimo tego częściowego zmniejszenia bieżącego, miesięcznego deficytu, ogólne zadłużenie Francji wobec Unii wyniosło na koniec września b.r. £ 873.700.000.

Październikowy deficyt Francji w EPU osiągnął rekordową kwotę stosunkowo niewysoką £ 8,9 mln mimo, że początkowo oczekano go na £ 12 mln.

Opublikowany w sierpniu bieżącego roku bilans płatniczy Francji i jej terytoriów zamorskich za rok 1952, którego pierwsze dane podaliśmy w Nr 34/117 "WYZ", wykazuje deficyt mniejszy niż w roku 1951, co jest spowodowane w głównej mierze poważnym zmniejszeniem importu. Należy podkreślić, że suma płatności z tytułu importu, wymieniona w bilansie płatniczym Francji różni się znacznie od sumy importu wymienionej w bilansie handlowym za rok ubiegły. Według danych bilansu handlowego, import Francji w r.1952 wynosił £ 3.519 mln, natomiast w bilansie płatniczym suma importu wynosi £ 2.643 mln. Przyczyną tego stanu rzeczy były krążące pogłoski o dewaluacji franka, wskutek czego importerzy francuscy starali się wykupić za zakupione towary wcześniej, niż nastąpiła ich dostawa. Dzięki temu cały szereg płatności dokonane było w roku 1951 za towary, których dostawa nastąpiła w r.1952. Płatności te zostały wliczone do bilansu płatniczego Francji za rok 1951, natomiast dostawy, które notowane są według daty przekroczenia granicy - do bilansu handlowego na rok 1952, stąd powyższa różnica.

Bilans płatniczy Francji oraz jej terytoriów zamorskich w roku 1952 w porównaniu z rokiem 1951 obrazuje poniższe

ka /w mln \$/:

	1951 r.	1952 r.
Eksport		
Import	2.496	2.024
	3.267	2.643
Saldo bilansu handlowego	- 771	- 619
Saldo innych operacji	- 199	+ 28
Saldo z tytułu transakcji dokonanych przez francuskie terytoria zamorskie z innymi państwami	- 88	- 61
Saldo bieżących transakcji	- 1.058	- 652

Przy ogólnym zmniejszeniu deficytu bilansu płatniczego z tytułu operacji bieżących z sumy \$ 1.058 mln do \$ 652 mln, najbardziej spadek deficytu w obrotach ze strefą dolarową z \$ 534 mln do \$ 169 mln/, podczas gdy deficyt Francji wobec EPU łącznie ze strefą szterlingową spadł z \$ 522 mln do \$ 449 mln.

W ciągu 1952 r. Francja otrzymała szereg pożyczek zagranicznych, w tym od Banku Importowo-Eksportowego - \$ 154 mln, od szwajcarskiego konsorcjum bankowego - \$ 23 mln, od Belgii - \$ 25 mln itd. Jednocześnie jednak w ubiegłym roku Francja spłacała długi zaciągnięte w latach poprzednich i tak np. \$ 76 mln z tytułu powojennej pożyczki kanadyjsko-amerykańskiej, \$ 23 mln z tytułu pożyczki zaciągniętej w Wielkiej Brytanii itd. Ogólna suma, która w 1952 r. wpłynęła do Skarbu Francji z tytułu zaciągniętych pożyczek, przekroczyła płatności dokonane przez nią z racji zaciągniętych wcześniej zobowiązań o \$ 31 mln. Uwzględniając tę sumę, a także inne obroty kapitałowe inwestycyjne prywatne i państwowe, kredyty prywatne/ ogólny deficyt bilansu płatniczego Francji wyniósł w 1952 r. \$ 525 mln. Środki na pokrycie tego deficytu zostały uzyskane z następujących źródeł /w mln \$/:

"Pomoc" amerykańska	353,2
Kredyty EPU	199,2
Sprzedaż złota	65,3
Zmniejszenie avoirów prywatnych w walucie zagranicznej	40,8
Inne operacje	56,9
Ogółem \$	715,4

\$ 190,4 Pozostała po pokryciu deficytu bilansu płatniczego sumę /w mln \$/ rząd francuski wykorzystał w następujący sposób

Zwiększenie rezerw dewizowych	115,4
Zmniejszenie zadłużenia w ramach umów płatniczo-clearingowych	17,9
Inne transakcje bieżące i opuszczenia	56,7
Ogółem \$	190,4

Sytuacja dewizowa Francji w I półroczu bieżącego roku była w dalszym ciągu ciężka, pomimo znacznego zmniejszenia importu. Świadczy o tym zamieszczona poniżej tabelka obrazująca rozliczenia Francji z Europejską Unią Płatniczą / w mln \$/:

	Saldo rozrachunków dokonywanych poprzez EPU	Kredyty otrzymane od EPU	Złoto wpłacone na rzecz EPU
31.XII.1952r.	612,8	312,0	300,8
31.III.1953r.	674,4	312,0	362,4
30.VI.1953 r.	731,2	312,0	419,2
31.VII.1953r.	733,4	312,0	421,4
31.VIII.1953r.	755,4	312,0	443,4

Główną przyczyną pogorszenia sytuacji dewizowej Francji jest - jak już niejednokrotnie nadmienialiśmy - konieczność pokrywania przez nią deficytów w EPU dolarami lub złotem - ze względu na to, że Francja dawno już przekroczyła swoją kwotę kredytową w Unii, wynoszącą \$ 520 mln. W okresie od końca grudnia 1951 r. do końca sierpnia 1953 r. ogólna suma płatności dokonanych przez Francję na rzecz Unii w dolarach lub złocie wyniosła \$ 231,6 mln, przy czym część tego zadłużenia w sumie \$ 89 mln została pokryta przez U.S.A. w postaci przedpłat dokonanych z tytułu zamówień "off shore". Nieprzerwany wzrost deficytu Francji w EPU wyczerpał jej rezerwy złota i walut. Przedstawiciel Francuskiej Komisji Finansowej oświadczył występując w Zgromadzeniu Narodowym, że Funduszu Stabilizacyjnego /stanowiącego podstawową część rezerw walutowych kraju/ są wyczerpane i rząd może obecnie liczyć jedynie na pożyczki zagraniczne oraz "nienaruszalne" zapasy złota Banku Francuskiego, utrzymywane na niezmienionej poziomie \$ 573 mln.

Jeśli idzie o rezerwy walutowe Francji, wynosiły one na koniec maja b.r. \$ 43 mln.

Coraz częściej daje się odczuwać we Francji brak funtów szterlingów. Jak wyraził się w Izbie Brytyjsko-Francuskiej w Paryżu francuski ambasador w Londynie, problem braku funtów jest obecnie dla Francji groźniejszy niż problem braku dolarów. We Francuskim Zgromadzeniu Narodowym w dalszym ciągu toczyły się obrady nad projektem budżetu na rok 1954. Warto wspomnieć cyfry projektu odnoszące się do budżetu wojewego. "Le Monde" analizując projekt nowego budżetu przytacza następujące dane dotyczące wydatków na cele wojskowe: obrona narodowa - 629 mld ffr., siły lądowe na Dalekim Wschodzie - dodatkowo 42 mld ffr., subwencje dla "armii narodowych" państw stowarzyszonych - 135 mld ffr., Francja zamorska - 39,9 mld ffr., wydatki cywilne o znaczeniu wojskowym - 145 mld ffr. Łącznie z innymi, drobniejszymi pozycjami wydatki wojskowe na cele wojskowe mają wynieść 1.110,5 mld ffr. Cytowany dziennik zwraca uwagę na zwiększenie "pomocy" amerykańskiej, która ze 173 mld ffr. w roku bieżącym wzrosnąć ma do 320 mld ffr. w roku przyszłym, a więc przekroczy zeszłoroczną sumę "pomocy" o 147 mld ffr. Z sumy tej 135 miliardów franków przypada na "narodową armię wietnamską" a 12 mld ffr. - jej

dotatkową "pomoc" dla Europy zachodniej. Projekt budżetu został po długich debatach zatwierdzony przez rząd i minister finansów Edgar Faure przedłożył go w dniu 4 listopada b.r. Komisji Finansów Zgromadzenia Narodowego. Zgodnie z tym zatwierdzonym projektem, którego cyfry przytacza "Le Monde", wydatki budżetowe w r.1954 miałyby być o około 60 mld franków niższe od wydatków w roku bieżącym. Mają one wynieść 3.754 ffr., w tym budżet cywilny - 1.798,5 mld ffr., wydatki wojkowe - 1.110 mld ffr., odszkodowania wojenne - 312,9 mld, inwestycje - 477,1 mld ffr. wreszcie deficyt funduszy specjalnych - 55 mld.

Deficyt budżetowy przewidywany jest w granicach ffr. 600 - 700 mld ffr.

Jednocześnie z projektem budżetu, Faure przedłożył Komisji Finansowej projekt "reformy systemu podatkowego". Przewiduje ona, że granica, poniżej której dochodobiorca może być zwolniony od obciążeń podatkowych zostaje przesunięta z obecnych 180 do 220.000 ffr. Podatki płacone przez producentów, hurtowników i półhurtowników zostałyby zastąpione specjalnym 18%-wym podatkiem. Wreszcie, w celu uniknięcia zbyt silnej krytyki z powodu ostatnich rozporządzeń, w wyniku których wielkie spółki kapitałistyczne otrzymały ulgi podatkowe sięgające 100 mld ffr., projekt rządowy przewiduje nieznaczne zwiększenie obciążeń, obarczających te spółki.

Powyższy projekt "reformy" podatkowej spotkał się z krytyką prasy francuskiej reprezentującej różne tendencje polityczne. "Franco Tireur" uważa, że rządowi nie chodzi o prawdziwą reformę systemu podatkowego, lecz o pewne określone zmiany techniczne, mające na celu lepsze ściąganie podatków. "Libération" wskazuje, że jednym z głównych celów projektu rządowego jest zwolnienie od ciężarów podatkowych pewnych dochodów, które mają być obrócone na inwestycje. Ma to na celu skupienie większych funduszy w rękach wielkich spółek kapitałistycznych. Dziennik "Humanite" przypomina, że obniżenie podatków od produkcji wielkich spółek kapitałistycznych - o czym wspominaliśmy powyżej - pozbawi skarb państwa 50 mld franków rocznie. Również "Information" zaznacza, że wprowadzenie tego rodzaju systemu podatkowego nie jest metodą podźwignięcia gospodarki kraju. Pismo wyraża obawę, że wprowadzenie w życie projektu rządowego przyniosłoby "raczej stagnację, a nie ekspansję gospodarczą".

Według opublikowanych ostatnio danych Banku Francuskiego, wartość obiegu pieniężnego wyniosła na dzień 5.XI.b.r. 2.214.087 mln ffr., co oznacza wzrost w porównaniu z tygodniem poprzednim o 20.704 mln ffr.

Produkcja

Według informacji "Economic Review - New York Herald Tribune" wskaźniki produkcji w poszczególnych gałęziach przemysłu francuskiego przedstawiały się w miesiącach: lipcu /dane francuskiego/ sierpniu i wrześniu b.r. /dane tymczasowe/ jak następuje: /1938 r. = 100/:

1955 r.

	<u>lipiec</u>	<u>sierpień</u>	<u>wrzesień</u>
Wskaźnik ogólny	136	99	143
węgiel	111	62	116
energia elektr.	196	162	202
rafinacja ropy naftowej	336	309	349
ruda żelazna	130	70	134
żelazo i stal	148	102	148
przemysł automobilowy	211	82	200
wyroby włókiennicze	75	82	...
materiały budowlane	192	184	198
podstawowe chemikalia	123	114	119
papier i tektura	112	83	130
wyroby szklane	157	133	134

Z powyższej tabeli widać, że sierpniowa produkcja przemysłowa we Francji była na wyjątkowo niskim poziomie. Jak pisał "Neue Zürcher Zeitung" komentując sytuację francuskiej produkcji, złożyły się na to dwie przyczyny zasadnicze: okres urlopu letnich, który zazwyczaj powoduje sezonowy zastój w przemyśle oraz potężne strajki, jakie miały miejsce w sierpniu, a które w niektórych gałęziach przemysłu trwały blisko 3 tygodnie. "Neue Zürcher Zeitung" stwierdza jednak równocześnie, że z powodu strajków ucierpiał głównie przemysł wydobywania węgla i przemysł hutniczy, a mimo to spadkowa tendencja produkcji zaznaczyła się w sierpniu i w innych gałęziach przemysłu francuskiego.

We wrześniu cyfry produkcji francuskiej przedstawiały się następująco: produkcja węgla wyniosła 4.721.000 ton /2.403 t. w sierpniu/ osiagając poziom mniej więcej równy produkcji wydobywaniu we wrześniu ub. roku /4.756.000 ton/. Francuski przemysł węglowy napotyka jednak stale na trudności przy eksporcie węgla. Jak pisze "Economic Review - New York Herald Tribune" główną przyczyną tych trudności jest wzrastająca konkurencja paliw płynnych, wysokie koszty produkcji węgla francuskiego, a także konkurencja ze strony kopalń belgijskich subwencjonowanych w ramach Wspólnoty Węgla i Stali.

Produkcja energii elektrycznej wynosiła we wrześniu 1.370 mln kWh wobec 1.547 mln kWh w sierpniu i 1.242 mln kWh we wrześniu ub. roku.

W przemyśle hutniczym wydobywanie rudy żelaznej wyniosło we wrześniu 3.771.000 ton metrycznych wobec 1.902.000 t. w sierpniu i 3.473.000 ton we wrześniu ub. roku; produkcja surowki żelaznej ukształtowała się na poziomie 641.000 ton /wobec 501.000 ton w sierpniu i 826.000 ton we wrześniu ub. roku/ oraz produkcja stali surowej wyniosła we wrześniu 783.000 ton wobec 521.000 ton w sierpniu i 938.000 ton we wrześniu ub. roku.

Trudności przemysłu węglowego na odcinku zbytu, o ja pisaliśmy powyżej, a jakie trwają we Francji od połowy 1952 roku stały się przyczyną zwrócenia się francuskich koł przemyślowych do Wysokiej Władzy Planu Schumana z prośbą o rozpatrzenie sytuacji przemysłu węglowego Francji wobec innych państw Unii Węglowo-Stalowej. Zdaniem francuskich konsumentów węgla ceny tego surowca w ramach Wspólnoty są zbyt wygórowane.

W związku z tym francuska Rada Ministrów postanowiła zgłosić francuskiej Radzie Planu Schumana wniosek o zrewidowanie tych cen. Ulegają zbyt częstym zmianom, gdyż to utrudniałoby ustalanie cen własnych, jednakże należałoby wprowadzić zasadę okresowej rewizji cen - np. co pół roku.

W związku z wynikami działania Unii Węglowo-Stalowej, w prasie francuskiej coraz częściej pojawiają się artykuły, w których omawiana jest sytuacja francuskiego przemysłu ciężkiego na tle konkurencji ze strony zarówno pozostałych partnerów Unii, jak innych państw posiadających silnie rozwinięty przemysł hutniczy. Tak np. "Le Monde" stwierdził, że w czasie kiedy francuska produkcja stali wzrosła według stanu na koniec roku 1952 o 12% w porównaniu z rokiem 1929, wynosząc 13.690.000 ton, to jednocześnie produkcja stali w Wielkiej Brytanii w tym samym okresie wzrosła z 9,3 do 16,7 mln ton czyli o 70%. Jeśli idzie o inne przykłady, to produkcja stali w Japonii, która w roku 1952 wyniosła 6.988.000 ton, wzrosła w porównaniu z rokiem 1929 o 205%, produkcja stali w Stanach Zjednoczonych wzrosła w tym samym okresie o 48%, w Kanadzie o 140% i w Indiach o 175%.

Wielki dziennik przytacza procentowe cyfry udziału poszczególnych państw członkowskich Planu Schumana w ogólnej wytwórczości Wspólnoty: Niemcy zachodnie - 38%, Francja - 26%, Włochy - 8,4%, Saary - 6,7%, Belgia - 12%, Luksemburg - 7,3%, Holandia - 1,6%.

Dziennik stwierdza w związku z tym, że wobec tak poważnej konkurencji, francuski przemysł nie mógłby egzystować bez lokowania w nich poważnych inwestycji.

Należy w związku z tym wspomnieć o sprawozdaniu z wykonania planu modernizacji i wyposażenia francuskiego przemysłu rolnictwa, t.j.w. "Planu Monnetta". Został on opracowany w roku 1946 i wprowadzony w życie w roku 1947, z tym, że jego ukończenie przewidziane było na rok 1950. W związku jednakże z podjęciem wykonania planu Monnetta do 1952/53 r. Początkowo plan stawiał sobie za cel rozwinięcie produkcji w zakresie węgla; energii elektrycznej, stali, cementu, maszyn rolniczych i środków transportowych, a następnie został on rozszerzony na inne wytwórczości takie, jak produkcja azotu, kwasu siarkowego, chloru, metali nieżelaznych i wyrobów włókienniczych.

Niektóre cyfry z wykonania planu przedstawiają się jak następuje:

	1929	1938	1946	1951	1952	wykonanie planu w 1952
węgiel / produkcja / w mln ton	55	47,6	49,3	55	57,4	96
energia elektryczna / w mld kWh / w tym wykorzyst.	15,6	20,3	23	38,3	40,8	95
energia wodnej - w mld kWh / paliwo płynne w mln ton	6,6	10,4	11,3	21,2	22,4	100
przerobio- zago surowca /	0	7	2,8	18,4	21,5	115

stal /w mln ton/	9,7	6,2	4,4	98	10,9	87
cement /w mln ton/	6,2	3,6	3,4	8,1	3,6	101
traktory /w 100 sztuk/	1	1,7	1,9	16	25,3	63
nawozy azotowe /w 1000t. zużytego azotu/	73	177	127	272	285	95

Obecnie opracowywane są wytyczne drugiego planu, stawiającego sobie za zadanie dalszą modernizację przemysłu francuskiego i zwiększenie wydajności przemysłu w 50%. Bliższe założenia tego planu nie są jeszcze znane, wiadomo tylko, że ma być wprowadzony w życie w 1954 r. i że główny nacisk będzie położony na zwiększenie produkcji stali, która ma wynieść /łącznie z produkcją Zagłębia Saary/ 21 mln ton rocznie.

W powyższym sprawozdaniu omówiona jest również sytuacja produkcji rolniczej. Zamieszczona poniżej tabela obrazuje rozwój produkcji podstawowych artykułów rolniczych.

średnia prod. 1 915 250 t. w latach 1934-38 przewid. realizacja

Stosunek % realizacji do przewidywań

pszenica /1000q/	81.432	95.000	83.000	88
jęczmień /w 1000q/	10.741	22.750	17.247	75
ziemniaki /-"/	158.832	178.500	107.092	60
buraki cukr./-"/	87.852	123.500	93.775	76
nasiona oleiste /-"/	100	3.450	2.282	66
wino /w mln hektolitrów/	62,5	50,7	51,2	101
mięso /w 1000 ton/	1.700	2.200	2.065	94
mleko /w mln l/	146	170	160	94
cukier /w 1000t/	769	1.300	900	69
wskaźnik globalny produkcji rolniczej	100	116	109	94

Raport podkreśla wyraźnie zacofanie francuskiej produkcji rolniczej i małą wydajność ziemi we Francji. Na takiej samej powierzchni uprawnej, wydajność gleby francuskiej jest dwa razy mniejsza niż w Danii, a trzy razy mniejsza niż w Belgii lub w Holandii. Ta niska wydajność wynika w pierwszym rzędzie z nieumiejętnej uprawy roli i przestarzałych urządzeń rolniczych. W sprawozdaniu zostało stwierdzone, że gleba francuska "zdolna by była wykarmić 70 milionów mieszkańców" a tymczasem uderzającym kontrastem tego stwierdzenia jest ubóstwo jakie panuje wśród rolników w niektórych okręgach Francji.

Polityka rządu francuskiego w odniesieniu do rolnictwa stała się ostatnio tematem licznych i ożywionych debat we Francuskim Zgromadzeniu Narodowym, zwłaszcza że towarzyszy im wydarzenia społeczne manifestujące protest francuskich chłopów przeciw rządowej polityce godzącej w ich najżywotniejsze interesy.

W pierwszym dniu debaty parlamentarnej na temat rolnictwa, deputowany komunistyczny Waldeck-Rochet zaznaczył, że od 1947 r. kolejne rządy prowadzą politykę zdecydowanie antychłopską, podporządkowując interesy rolnictwa francuskiego interesom wielkich monopolów kapitalistycznych, pośredników i spekulantów.

Jak stwierdził mówca w ostatnich latach importowano często artykuły rolnicze, których mogło dostarczyć rolnictwo francuskie. W 1952 roku Francja sprowadziła z zagranicy artykuły rolnejsze wartości 100 miliardów franków, w 1953 roku import wzrósł jeszcze bardziej. Aby stwierdzić w jakim stopniu polityka ta służyła wielkim kapitalistom ze szkodą dla małych i średnich producentów rolnych, wystarczy zanalizować ewolucję cen od 1947 roku. Przyjmując za podstawę wskaźnik 100 w 1938 r., rolniczy cen przemysłowych wynosił w roku 1947 - 756, a cen średnich płaconych producentowi - 992. W połowie 1953 roku wskaźnik cen przemysłowych wyniósł 3.250, a cen rolniczych płaconych producentowi - 2.100. W okresie pięciu lat ceny płaconych producentowi wzrosły więc 4,5 raza, a ceny artykułów rolniczych płaconych producentowi zaledwie 2,5 raza. Waldeck-Rochet podkreślił, że od 1947 roku do chwili obecnej wzrosły poważnie podatki pośrednie obciążające w poważnym stopniu chłopów. Wzrost ten został wywołany nadmiernym roz- - daniem budżetu wojennego. W trakcie debaty inny deputowany - Tricard podzielił zdanie Waldeck-Rocheta, stwierdzając, że niecierne podatki są jedną z przyczyn kryzysu panującego w rolnictwie francuskim. Domagał się on - dla uzdrowienia sytuacji w rolnictwie obniżenia podatków o co najmniej 50%.

Charakterystyczne jest, że w czasie obrad Zgromadzenia Narodowego w sprawie rządowej polityki rolniczej ani jeden z deputowanych partii większości rządowej nie ośmielił się bronić tej polityki. W trakcie dyskusji deputowany Tournaud zainterpelował rząd w sprawie załamania się cen jakie otrzymuje producent artykułów rolnych. Stwierdził on, że fakt ten nie pociągnął za sobą bynajmniej spadku cen, jakie płaci konsument. Z rozpiętości cen między produkcją a konsumcją korzystają przede wszystkim hurtownicy, pośrednicy i skarb.

Mówca stwierdził w konkluzji, że mało i średnio rolni chłopci, którzy pragną bronić swych gospodarstw zdają sobie obecnie sprawę z konieczności całkowitej zmiany polityki rządu. Wyrazem niezadowolenia chłopów z tej polityki były całe strajki protestacyjne, które miały miejsce prawie w całej Francji. W dniu 12 października chłopci z 40 departamentów przeprowadzili manifestację, domagając się podniesienia cen mięsa i mleka, płaconych producentowi oraz zmniejszenia różnicy pomiędzy tymi cenami, a cenami płaconymi przez konsumenta. W wielu departamentach chłopci manifestowali przez wstrzymanie dostaw bydła i mleka na targi.

Wstrzymanie dostaw dotknęło w poważnym stopniu również targowisk miejskich i hal targowych, gdyż chłopci z okolicznych okolic odmówili dostaw produktów rolnych na przeciąg szeregu dni. W 15 departamentach centralnej Francji manifestujący chłopci wznosili barykady na drogach, wstrzymując dostawy na targi.

W halach strassburskich wieśniacy zorganizowali stoisko wszystkich produktów rolnych, na których umieścili ceny, które otrzymuje producent towarów rolnych. Ceny te wykazują olbrzymią rozpiętość między tymi, jakie otrzymuje producent, a tymi, które płaci konsument. W departamencie Nord chłopci nie oczali żadnych artykułów oprócz mleka w okresie od 19 do 26 października. Rozmiary i masowość akcji protestacyjnej najlepszym dowodem, że konieczność zmiany rządowej polityki rolnej wysuwa się na czoło zagadnień gospodarczych i społecznych Francji.

W ostatnim dniu dyskusji w Zgromadzeniu Narodowym w sprawie rolnictwa, zgłoszonych zostało 5 projektów rezolucji w sprawie uzdrowienia stosunków panujących w rolnictwie ze strony socjalistów, IRP, radykałów, deputowanych chłopskich i komunistów. Projekt grupy komunistycznej ujął politykę rolnej w następujące punkty:

- 1/ Rewaloryzacja cen na produkty rolne, płacone producentom a/ zniesienie importu produktów rolnych, których może dostarczyć rolnictwo francuskie; b/ zmniejszenie liczby pośredników i ograniczenie ich zysków; c/ obniżenie o połowę podatków od mięsa, wina i innych artykułów rolnych pierwszej potrzeby; d/ rewaloryzacja zdolności nabywczej ludzi pracy w celu rozszerzenia rynku wewnętrznego; e/ eksport nadwyżek produkcji rolnej.
- 2/ Uchylenie ustaw i dekretów szkodliwych dla rolnictwa.
- 3/ Przyznanie rodzinom chłopskim praw do zasiłków rodzinnych
- 4/ Podniesienie zasiłków starcom na wsi.
- 5/ Zabezpieczenie najniższej zagwarantowanej płacy w rolnictwie podobnie jak w przemyśle.
- 6/ Przyznanie kredytów w wysokości 200 miliardów franków rocznie na finansowanie planu wyposażenia wsi.

W trakcie głosowania nad interpelacjami w sprawie polityki rolnej, 320 głosami przeciwko 252 Zgromadzenie Narodowe przyjęło tekst rezolucji złożonej przez ugrupowanie popierające rząd. Rezolucja ta wzywa rząd do natychmiastowej poprawy katastrofalnej sytuacji producentów mięsa oraz domaga się poprawy przez rząd polityki ekspansji artykułów rolnych, nie wskazując jednakże wyraźnych wytycznych w jaki sposób ta ekspansja ma być dokonana. Z tej przyczyny efekty debaty nad problemami rolnictwa można uważać za tylko połowiczne.

Stopa życiowa

Według tymczasowych obliczeń wskaźnik cen konsumpcji rodzinnej /213 artykułów/ utrzymał się w październiku na tym samym poziomie co we wrześniu t.j. 141,1 punktów /1949=100/. Jak píše "Le Monde", stabilizację wskaźnika udało się osiągnąć dzięki niższym cenom mięsa, szynki, suszonych jarzyn i ryb.

Jeśli idzie o ceny handlu hurtowego, zanotowane tendencję zniżkową. Wskaźnik tych cen obniżył się ze 137 punktów we wrześniu b.r. do 136,3 punktów w październiku /1949=100/, więc spadł o 0,7 punktów, czyli o 0,4%. Spadek ten dotyczył artykułów żywnościowych, których wskaźnik wyniósł w październiku 120,3 punktów /121,4 we wrześniu/, co oznacza obniżkę o 0,9%, a także wyrobów przemysłowych, co do których wskaźnik

kształtował się na poziomie 149,5 punktów, czyli o 0,3% niższym niż we wrześniu, kiedy wynosił on 150,2 punktów. Ceny paliw i energii elektrycznej utrzymały się w porównaniu z wrześniem na poziomie niezmienionym.

Tabela obrazująca wskaźniki cen hurtowych i kosztów utrzymania przedstawia się/poniżej:

jak $/1949 = 100/$

	<u>wskaźnik cen handlu hurtowego</u>	<u>wskaźnik cen kosztów utrzymania</u>
1950 r. lipiec	106,1	106,5
1951 r. wrzesień	137,5	133,0
1952 r. luty	152,0	148,5
1953 r. styczeń	140,8	145,6
sierpień	137,3	143,1
wrzesień	137,0	141,0
październik	136,3	141,0

Mimo obniżenia ogólnego wskaźnika kosztów utrzymania, w październiku zanotowano wzrost cen mleka i masła którego cena wzrosła z 770 do 780 ffr. za kilo. Według informacji "Neue Zürcher Zeitung" rząd francuski zamierza interweniować przeciwko dalszej podwyżce cen masła przez rzucenie na rynek 4.000 ton masła ze specjalnych zapasów, tak aby jego cena utrzymała się w ciągu zimy na maksymalnym poziomie 800 ffr. za kilo. Jak pisze "Le Monde" w związku ze stosunkowo wysoką ceną buraków cukrowych, należy się spodziewać podwyżki cen cukru o 5 ffr. na kilogramie.

"New York Herald Tribune" donosi również o znacznej podwyżce cen jarzyn w Paryżu w związku ze strajkiem dostawców artykułów żywnościowych do hal paryskich.

W okresie strajku bywały dni, kiedy dostarczono do Paryża 2.200 ton jarzyn zamiast 3.000 ton dostawianych normalnie, w związku z czym ceny niektórych jarzyn wzrosły gwałtownie o 40%.

Jeśli idzie o stan zatrudnienia w przemyśle francuskim to według oficjalnych danych ministerstwa pracy, liczba bezrobotnych otrzymujących zasiłki państwowe wynosiła na dzień 1 listopada b.r. 53.249 osób, wobec 51.870 osób na dzień 1 października b.r. 37.324 na dzień 1 listopada 1952 r. Z cyfr powyższych wynika, iż w ciągu jednego roku nastąpił wzrost bezrobocia o 42%. Również wg statystyk oficjalnych liczba niezakwalifikowanych podąż o pracę wynosiła w dniu 1 listopada b.r. 160.168, wobec 134.515 w dniu 1 października i 142.000 w dniu 1 listopada ubiegłego roku.

W istocie rzeczy jednak liczba bezrobotnych całkowicie i częściowo jest we Francji znacznie większa i wynosi 3 miliony osób.

/s/

NIEMCY ZACHODNIE

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Import Niemiec zachodnich wyniósł we wrześniu b.r. 1.359 mln DM, wykazując w porównaniu z sierpniem /1244 DM/ wzrost o 9%. Na wzrost ten wpłynął między innymi zwiększony

import artykułów żywnościowych, bawełny i miedzi. Ze względu panującą na światowych rynkach surowcowych tendencję zniżkową cen import Niemiec zachodnich wzrósł jeszcze bardziej pod względem ilościowym niż wartościowo.

Wartość eksportu wrześniowego osiągnęła 1.508 mln DM wobec 1.499 mln DM w sierpniu. Niemcy zachodnie eksportowały w tym miesiącu mniej wyrobów ze stali walcowanej i nawozów sztucznych. Jednakże w październiku b.r. eksport podniósł się znowu, osiągając wartość 1.723 mln DM, podczas gdy import wyniósł 1.432 mln DM. W tej sytuacji nadwyżka eksportowa Niemiec zachodnich spadła z 225 mln DM w sierpniu do 149 mln w wrześniu i następnie w październiku podniosła się do 291 mln DM.

Łącznie w okresie styczeń - październik wartość eksportu wyniosła 14.765 mln DM, importu - 12.952 mln, tak że nadwyżka wywozu nad przywozem osiągnęła 1.813 mln DM. Eksport był o 7% wyższy, a import o 1% niższy niż rok temu.

W stosunku do obszaru dolarowego Niemcy zachodnie miały we wrześniu deficyt po nieznacznej nadwyżce eksportowej w sierpniu i w lipcu. Również dodatnie saldo bilansu płatniczego było niższe we wrześniu aniżeli w miesiącu poprzednim. Spadło ono z \$ 90 mln w sierpniu do \$ 46 mln we wrześniu. Bank Emisyjny w Niemczech zachodnich stwierdził, że zaszło to głównie na skutek transferu odsetek /\$ 46 mln/ z tytułu londyńskiego układu dotyczącego zadłużenia Niemiec zachodnich.

Obroty Niemiec zachodnich z krajami demokratycznymi kształtowały się następująco: import z tych krajów wzrósł z 32,5 mln DM w lipcu do 39,2 mln w sierpniu podczas gdy eksport spadł w porównaniu z lipcem z 22,2 mln DM do 20,7 mln DM. W handlu tym udział Chin był największy. Łącznie w okresie pierwszych 9 miesięcy b.r. wymiana towarowa między Niemcami a Chińską Republiką Ludową wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ub.roku i to zarówno po stronie importu jak i eksportu, przy czym wzrost po stronie eksportu był szczególnie silny.

Ilustrację tego stanowi poniższe zestawienie /w mln DM/

	<u>import</u>	<u>eksport</u>
1951	204,9	16,8
1952	73,2	11,7
styczeń-wrzesień 1952	45,5	4,5
styczeń-wrzesień 1953	101,3	76,0

Według danych "Hamburger Anzeiger" handel z Chinami od-
bywa się nadal głównie drogą transakcji kompensacyjnych.
Jednakże obok tego zaznacza się wzrost bezpośrednich kontraktów
płatnych najczęściej w funtach szterlingach. Transakcje handlowe
we z Chinami dokonywane są ponadto nie tylko za pośrednictwem
państwowych, chińskich firm handlu zagranicznego, lecz również
zawierane są umowy z istniejącymi jeszcze w Chinach towarowymi
mi eksportowymi i importowymi. Zachodnio-niemieckie koła gospo-
darcze, zainteresowane w handlu z Chinami, dążą do tego, aby
został zawarty układ handlowy z Chinami, podobny do tych, jakie
istnieją między Niemcami zachodnimi a niektórymi krajami Europy
wschodniej'.

Ekspert Związku Radzieckiego do Niemiec zachodnich wynosił w sierpniu 7,4 mln DM w porównaniu z 2,9 mln DM w lipcu. Wobec całkowitego braku dostaw po stronie importu. Obroty Niemiec zachodnich z krajami obozu pokoju /przed wojną 15-20% ogólnych obrotów Niemiec zachodnich, a w ostatnich latach zaledwie 2% wykazały ostatnio pomimo zakazów amerykańskich tendencję wzrostu. Dokładnie, ilustruje to poniższe zestawienie:

Obroty Niemiec zachodnich z krajami demokratycznymi
/w mln DM/

	<u>import</u>	<u>eksport</u>
1953 r.		
styczeń	29,3	24,0
luty	25,7	25,1
marzec	24,3	25,7
kwiecień	33,4	35,4
maj	21,1	23,2
czerwiec	29,3	24,3
lipiec	32,4	22,2
sierpień	39,2	20,7

Przeważającą część zachodnio-niemieckiego wywozu stanowią tradycyjne pozycje eksportowe jak: żelazo, stal, maszyny, pojazdy mechaniczne, statki, wyroby precyzyjne i optyczne oraz materiały elektrotechniczne. Kraje demokratyczne nie stawiają żadnych ograniczeń jeżeli chodzi o wywóz t.zw. towarów "strategicznych". Dowodem tego jest np. fakt, że w ciągu siedmiu pierwszych miesięcy b.r. Związek Radziecki dostarczył Niemcom 21.400 t. rudy manganu, która według amerykańskich zachodnich należy do najważniejszych "surowców strategicznych". W tej sytuacji mnożą się coraz częściej sprzeczny wpływów kół przemysłowców zachodnio-niemieckich przeciwko nałożonej im przez Stany Zjednoczone polityce ograniczenia wymiany handlowej ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej.

Według "Manchester Guardian" zachodnio - niemieccy przemysłowcy tekstylni coraz natęczywiej żądają wznowienia wymiany towarowej z krajami Europy wschodniej. Jedną z przyczyn, dla których pragnęliby oni wejść na te rynki zbytu są restrykcje wprowadzone przez pewne kraje Europy zachodniej i strefy szterlingowej odnośnie importu tych towarów pochodzących z Niemiec zachodnich. W ciągu ostatnich kilku tygodni zawarto z Niemcami zachodnimi transakcje kompensacyjne o łącznej wartości \$ 2 mln. Zachodnio-niemieckie firmy mogą w ramach tych transakcji dostarczać głównie wyrobów przemysłu maszynowego, hutniczego w zamian za co Związek Radziecki zaopiekuje się do Niemiec zachodnich 9.000 t pszenicy. Łącznie z poprzednimi transakcjami między innymi stanowi to 13.000 ton pszenicy, importowanej przez Niemcy zachodnie ze Związku Radzieckiego. Zakupy te jak podają koła poinformowane, zostały zaaprobowane przez wszystkie odpowiednie resorty. Pszenica będzie dostarczona w okresie listopad - styczeń.

Radzieckie zakupy w Niemczech zachodnich, łącznie z transakcjami wymiennymi i tranzytowymi osiągnąć mają - jak się przewiduje - sumę 6,5 mln \$ w 1953 roku w porównaniu z 4 mln \$ w 1952 r. Podczas gdy w ubiegłym roku handel między ZSRR a Niemcami zachodnimi wyraził się liczbą \$ 151.000,

Przy rozpatrywaniu powyższych danych uwzględnić należy kształtowanie się cen, które w rozmaitym stopniu wywierało wpływ na wartość importu i eksportu Niemiec zachodnich. Ważne towary w handlu dolarowym były znacznie tańsze, obroty w nich wykazywały wzrost. Pomimo, że sumy, które Niemcy zachodnie mieli do dyspozycji w wolnych dewizach były ograniczone, import z zachodnio-niemieckiego z południowo i środkowo-amerykańskich krajów dolarowych wzrósł w ubiegłym roku do 450,8 mln DM w porównaniu z 406,7 mln DM w 1951 r. Również eksport zachodnio-niemiecki do wspomnianych krajów wzrósł z 384,2 mln DM w 1951 r. do 471,3 mln DM w roku ubiegłym, a w ciągu pierwszych 8 miesięcy bieżącego roku wyniósł 333,4 mln DM w porównaniu z 240,5 mln DM w analogicznym okresie 1952 r. W ten sposób zachodnio-niemiecka nadwyżka eksportowa znacznie się zwiększyła. Po liberalizowaniu przywozu kawy należy liczyć się z dalszym wzrostem importu z krajów południowo- i środkowo-amerykańskich.

Import zachodnio-niemiecki z południowo-amerykańskich krajów clearing'owych wykazał w roku ubiegłym spadek wartości, który był spowodowany wysokim poziomem cen w tych krajach.

Na największe trudności napotykały Niemcy zachodnie w stosunkach handlowych z dwoma najważniejszymi partnerami południowo-amerykańskimi, a mianowicie z Brazylią i Argentyną. W obrotach z Brazylią są obecnie - zdaniem "Deutsche Zeitung" - pewne perspektywy znacznego zmniejszenia zamrożonych zachodnio-niemieckich sald eksportowych. Dostawy brazylijskiej kawy wzrosły głównie na skutek zmiany polityki cen wprowadzonej przez rząd brazylijski. Otwierają się również większe możliwości dostaw bawełny przede wszystkim dzięki dostosowaniu brazylijskich cen do poziomu cen światowych, a także dzięki poprawie gatunku bawełny. Niemcy zachodnie spodziewają się, że zwiększenie importu z Brazylii skłoni rząd brazylijski do rozluźnienia restrykcji importowych.

Pewne trudności w handlu z Argentyną wystąpiły w 1952 r. kiedy na skutek złych zbiorów nie nastąpiły przewidziane dostawy zboża i pasz. Wyrównanie bilansu handlowego było również utrudnione na skutek tego, że rząd argentyński stosował różne przeliczeniowe, wobec czego ceny najważniejszych artykułów nie były dla importerów zachodnio-niemieckich zbyt wygórowane.

F i n a n s e

Niemcy zachodnie wykazały w październiku w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej saldo dodatnie w wysokości 34,4 mln w porównaniu z 26,8 mln nadwyżki wrześniowej. Nadwyżka kwartalna Niemiec zachodnich na koniec września wynosiła 366,0 mln. Według danych prowizorycznych nadwyżka ta wyniosła na koniec października nieco więcej niż 700 mln. W zasadzie aż do końca października pewnych postanowień nadwyżka Niemiec zachodnich na byt ograniczona w 50% w złocie, druga zaś połowa - w drodze kredytów. Jednakże - według danych "Handelsblatt" - Niemcy zachodnie są już obecnie spłaty w dolarach lub w złocie, co najmniej w 75%.

Licząc się z tym, iż Niemcy zachodnie są najpoważniejszym wierzycielem Europejskiej Unii Płatniczej władze Unii oma-
niały niedawno powstałą sytuację i uzgodniły, że wydadzą zalece-
nie Radzie OEEC, aby przyjęła prowizoryczne rozwiązanie, które
przewiduje ustanowienie dla Niemiec zachodnich nowej, dodatko-
wej kwoty /"rallonge"/ w wysokości $\text{\$}$ 50 mln. Zgodnie z dotych-
czasową procedurą wyrównanie nastąpi w 50% drogą wpłat w złocie
przez EPU i 50% drogą udzielenia przez Niemcy zachodnie kredytu.

Stałe nadwyżki Niemiec zachodnich w EPU doprowadziły,
jak wiadomo do tego, że została wyczerpana już dawno począt-
kowa kwota kredytowa Niemiec zachodnich wynosząca $\text{\$}$ 500 mln,
dalej została prawie całkowicie zużyta kwota dodatkowa /"ral-
longe"/ w wysokości $\text{\$}$ 150 mln.

Niemcy zachodnie zaproponowały władzom EPU udzielenie
EPU dalszej "rallonge" w wysokości $\text{\$}$ 150 mln, co powiększyłoby
ogólną niemiecką kwotę w EPU do $\text{\$}$ 800 mln. Przy tym Niemcy
zachodnie żądały, aby spłata nowej "rallonge" nastąpiła do sumy
 $\text{\$}$ 50 mln w dotychczasowy sposób, mianowicie jedna połowa w zło-
cie a druga połowa w formie kredytu, podczas gdy pozostałe
 $\text{\$}$ 100 mln Niemcy otrzymały w 65% złotem.

Władze EPU nie zajmując zdecydowanego stanowiska wobec
propozycji Niemiec zachodnich, wyraziły przekonanie, że potrze-
bują one więcej czasu na dokładniejsze zbadanie ewentualnego
wpływu, jaki wywrze nowy sposób wypłaty na strukturę EPU, a
mianowicie również na jej zapasy gotówkowe, zwłaszcza że ten
sposób wypłaty będzie musiał być zastosowany nie tylko do
Niemiec zachodnich, lecz również do pozostałych, najpoważniej-
szych wierzycieli jak: Szwajcaria, Holandia i Belgia. Ponadto
władze EPU pragnęły zorientować się w następstwach jakie po-
ciągnie za sobą wznowienie przez Niemcy zachodnie obsługi
długów. W tych warunkach zgodzono się wreszcie na zalecenie
Radzie OEEC wspomnianego tymczasowego rozwiązania sprawy i na
rozłożenie dyskusji nad tym wysuniętym przez Niemcy zachodnie
zasadniczym zagadnieniem na termin późniejszy.

Władze EPU liczą się z tym, że nowa kwota dodatkowa
w wysokości $\text{\$}$ 50 mln umożliwi uregulowanie zachodnio-niemiec-
kich nadwyżek wrześniowych i październikowych.

W przeciwieństwie do wzrastających nadwyżek wobec kra-
jów członkowskich EPU saldo dodatnie Niemiec zachodnich w sto-
unku do t.zw. krajów clearing'owych /które nie należą do
EPU i mają z Niemcami zachodnimi bilateralne umowy rozrachun-
kowe/ spadło z $\text{\$}$ 229.947 we wrześniu do $\text{\$}$ 217.461 w paździer-
niku. Niemcy zachodnie zmuszone są podjąć szereg kroków celem
zmniejszenia wysokich sald wobec tych krajów. Ostatnio zwięk-
szony został import kawy z Brazylii, co przyczyniło się do
zmniejszenia największej w ramach umów clearing'owych nadwyżki
wobec tego kraju o $\text{\$}$ 10,81 mln. W ten sposób od początku roku
saldo wobec Brazylii spadło o 14%.

Poniżej podajemy za "Deutsche Zeitung" zestawienie
ilustrujące kształtowanie się kont krajów clearing'owych w
"Bank Deutscher Länder" /w tys.dolarów/:

	31.XII.52	31.VIII.53	30.IX.53	31.X.53	kredyt techniczny
Egipt	+ 9.773	+ 20.216	+ 20.216	+ 18.361	15.000
Argentyna	- 7.393	+ 30.477	+ 31.350	+ 33.473	50.000
Brazylia	+ 91.885	+ 92.810	+ 89.335	+ 78.578	13.500
Bulgaria	+ 1.505	+ 1.386	+ 1.420	+ 1.275	2.000
Chile	+ 2.725	+ 3.054	+ 2.550	+ 3.921	2.500
Kolumbia	- 6.101	- 4.451	- 2.513	- 2.822	11.000
Ekwador	+ 1.112	+ 780	+ 839	+ 994	2.000
Finlandia	+ 29.251	+ 20.332	+ 18.281	+ 15.078	27.000
Iran	+ 8.180	+ 6.180	+ 6.541	+ 5.669	8.000
Japonia	+ 1.444	+ 13.622	+ 17.063	+ 15.110	12.000
Jugosławia	+ 17.417	+ 15.192	+ 14.638	+ 13.894	17.000
Paragwaj	+ 1.744	+ 2.002	+ 1.899	+ 1.835	2.500
Hiszpania	+ 20.129	+ 13.800	+ 16.465	+ 18.007	20.000
Czechosłowacja	+ 6.116	+ 4.955	+ 3.998	+ 3.757	6.250
Węgry	+ 5.013	+ 5.247	+ 4.871	+ 3.924	5.500
Urugwaj	+ 499	- 843	- 530	- 63	5.000
Ogółem	+189.177	+ 229.173	+ 229.947	+217.461	206.750

Za pismem "Neue Zürcher Zeitung" podajemy dane dotyczące kształtowania się w roku ubiegłym zachodnio-niemieckiego bilansu płatniczego. Jedną z najważniejszych pozycji bilansu płatniczego jest bilans handlowy. W latach 1949 i 1950 Niemcy nie miały jeszcze deficytu bilansu handlowego. Ale już po rozpoczęciu od 1951 r. nastąpił zwrot i w miejsce dotychczasowych deficytów pojawiły się salda dodatnie. Szczegółowe kształtowanie się salda bilansów handlowych Niemiec zachodnich wykazuje poniższe zestawienie /w mln dolarów/:

	1950	1951	1952
<u>Wszystkie kraje:</u>			
eksport	1.983,9	3.479,1	4.042,4
import	2.542,1	3.108,9	3.502,7
saldo	- 558,2	+ 370,2	+ 539,7
<u>Kraje EPU:</u>			
eksport	1.502,8	2.620	3.010,7
import	1.843,9	2.035,6	2.418,5
saldo	- 341,1	+ 584,4	+ 592,2
<u>w tym kraje szterlingowe:</u>			
eksport	207,1	508,3	520,4
import	427,2	554,6	591,6
saldo	- 220,1	- 46,3	- 71,2
<u>kraje clearing'owe</u>			
eksport	252,4	524,8	647,1
import	187,2	433,5	480,3
saldo	+ 65,2	+ 91,3	+ 166,8
<u>kraje dolarowe:</u>			
eksport	228,7	334,3	384,6
import	511	639,8	603,9
saldo	- 282,3	- 305,5	- 219,3

W obrotach z krajami kontynentalnymi EPU Niemcy zachodnie miały saldo dodatnie, natomiast w obrotach ze strefą szterlingową - ujemne. W stosunku do t.zw. krajów clearing'owych / z którymi zawarte zostały bilateralne układy rozrachunkowe / posiadały Niemcy zachodnie saldo dodatnie. W stosunku do krajów obszaru dolarowego Niemcy zachodnie wykazywały deficyt handlowy, który jednakże - szczególnie w roku bieżącym - wykazuje tendencję równoważenia się.

Dla porównania dodać należy, że w 1949 r. przy eksporcie wyniósł \$ 1.135,9 mln i imporcie \$ 2.079,3 mln deficyt handlu z krajami clearing'owymi. W stosunku do strefy dolarowej powstał deficyt w wysokości \$ 861,1 mln; import wyniósł \$ 956,7 mln co było mniej więcej sumą dziesięciokrotnie wyższą niż eksport.

Bilans usług nie ma w bilansie płatniczym Niemiec zachodnich tak zasadniczego znaczenia jak np. dla Wielkiej Brytanii lub Szwajcarii. Jednakże saldo tych niewidocznych wpływów i wydatków przyczyniło się w roku ubiegłym w znacznej mierze do poprawy bilansu płatniczego : saldo to przestało być w roku 1952 ujemne i na skutek poważnego wzrostu wpływów zamknęło się nadwyżką \$ 21,7 mln.

Według danych Bank Deutscher Länder zachodnio-niemiecki bilans usług kształtował się następująco / w mln dolarów /:

	<u>1950</u>	<u>1951</u>	<u>1952</u>
<u>wszystkie kraje :</u>			
wpływy	215,2	416,9	771,6
wydatki	281,6	643,1	749,9
saldo	- 66,4	- 226,2	+ 21,7
<u>z tego :</u>			
1/ <u>kraje EPU:</u>			
wpływy	114,8	239,5	399
wydatki	178,6	347,6	533,1
saldo	- 63,9	- 108,1	- 134,1
<u>w tym kraje szterlingowe:</u>			
wpływy	18,1	47,6	81,7
wydatki	44	102,7	132,9
saldo	- 25,9	- 55,1	- 51,2
<u>2/ kraje clearing'owe:</u>			
wpływy	12,2	36,1	61,7
wydatki	24,1	70,4	86,2
saldo	- 11,9	- 34,3	- 24,6
<u>3/ kraje dolarowe:</u>			
wpływy	88,2	141,3	310,9
wydatki	78,8	225,1	
saldo	9,4	- 83,8	+ 180,4

Rzeczą charakterystyczną w powyższym zestawieniu jest wysokie dodatnie saldo w stosunku do obszaru dolarowego, które rekompensowało deficyty wobec innych krajów, tak że ogółem saldo bilansu usług było dodatnie. Fakt ten spowodowany został między innymi usługami na rzecz amerykańskich wojsk okupacyjnych

w bilansach zachodnich, które przyniosły "dochody" w 1950 r. - \$ 50 mln. W 1951 r. - \$ 87,3 mln a w 1952 r. - \$ 199,1 mln.

W roku ubiegłym wzrosły znacznie obroty turystyczne, które były dwukrotnie wyższe w porównaniu z 1951 r. Wydatki dewiz na cele turystyczne wyniosły w 1952 r. \$ 78,6 mln, zaś z turystyki \$ 102,5 mln.

Bilans transportu, będący ważną pozycją w zachodnio-niemieckim bilansie płatniczym zamknięty został w roku ubiegłym deficytem w wysokości \$ 126,2 mln; w poprzednim roku deficyt był dwukrotnie wyższy.

Po podsumowaniu wszystkich pozycji składających się na bilans płatniczy podajemy dane, dotyczące ogólnego bilansu Niemiec zachodnich /w mln dolarów/:

	1950	1951	1952
<u>wszystkie kraje</u>	- 643,3	50,9	465,9
z tego:			
1/ kraje EPU	- 406	396,2	285,7
w tym obszar szterlingowy	- 356,4	- 37,5	- 70,3
2/ kraje clearing'owe	35,4	- 35,4	202,9
3/ obszar dolarowy	- 272,7	- 309,9	- 22,7
4/ pomoc zagraniczna	490,8	427,4	114,5
saldo płatności w złocie i dewizach	- 152,5	478,6	582,3

Należy przypuszczać, że na bilans płatniczy i sytuację dewizową Niemiec zachodnich wywrze obecnie duży wpływ fakt, iż we wrześniu ratyfikowany został i wszedł w życie londyński układ z 27 lutego 1953, dotyczący długów zachodnio-niemieckich. Jak wiadomo roczna suma płatności w ramach układu londyńskiego przewidującego spłatę w ciągu 40 lat przed- i powojenną dłużną łączną sumę 14,4 mld DM wyniesie początkowo 567 mln DM. Na poczet tej sumy Niemcy zachodnie wpłaciły już Wielkiej Brytanii i Francji 115,7 mln DM, a Stanom Zjednoczonym 73,6 mln DM. W najbliższym czasie dokonane mają być płatności na rzecz pozostałych sygnatariuszy układu /ogółem 19 państw/.

Poza płatnościami w ramach układu londyńskiego dokonane będą już w 1953 r., a w szczególności w 1954 r. inne płatności związane z obsługą zagranicznych kapitałów. Na co "rząd" bolski musi się godzić pod naciskiem swych amerykańskich opiekunów. Przy końcu sierpnia 1953 r. zachodnio-niemieckie Ministerstwo Gospodarki opublikowało, że po wejściu w życie wspomnianego układu dozwolony będzie transfer zagranicę dochodów od kapitałów obcych, inwestowanych w gospodarkę zachodnio-niemiecką do lipca 1951 r. tj. do chwili wprowadzenia ograniczeń dewizowych w Niemczech. Ogólna suma tych inwestycji wynosi 5,7 mld DM a dochody od tej sumy, które będą transferowane zagranicę 240 - 250 mln DM. Zezwolono również na transfer zagranicę sum związanych z restytucją majątków i odszkodowaniem za straty poniesione przez obywateli krajowców w czasie reżimu nazistowskiego; suma ta wyniesie w 1954 r. ca 240 mln DM.

ten sposób ogółem Niemcy zachodnie będą musiały zapłacić w 1954 r. ponad 1 mld DM, przy czym 1/3 tej sumy w doła-

raz z wejściem w życie układu londyńskiego rozstrzygnię-
cia zostało zagadnienie dotyczące inwestycji kapitałów zagra-
nicznych w gospodarce Niemiec zachodnich. Ministerstwo Gospo-
darki oraz Bank Deutscher Länder zezwoliły na swobodny transfer
przebiegających dochodów płynących z nowych inwestycji. Otwiera to
szeroko drzwi dla ekspansji amerykańskich monopolii.

Agencja zachodnio-niemiecka podaje, że gabinet bółski
przebiegał ostatnio specjalne posiedzenia, na których omawiano
wszystkim problemy związane ze sprawą budżetu na rok
1954/55. Posiedzenia poświęcone sprawom finansowym, gospodar-
czym i polityce socjalnej będą kontynuowane nadal.

Na posiedzeniach tych ministrowie finansów, gospodarki
i pracy przedstawili propozycje odnośnie przeprowadzenia w
swoich resortach odpowiednich "reform", które stworzyłyby
warunki dla opracowania "zdrówego budżetu". Mimo lakonicznych
sformułowań DPA z posiedzeń gabinetu, ze sprawozdań tych wynika,
że rząd zachodnio-niemiecki przygotowuje nowe posunięcia
dotyczące do dalszego pogorszenia warunków bytowych ludności.
Minister finansów Schäffer uznał za celowe podkreślić na wstę-
pie swego sprawozdania, że sprawa opracowania zrównoważonego
budżetu "związana jest z dużymi kłopotami", ponieważ wpływy
państwowe znacznie zmniejszyły się w porównaniu z ubiegłymi latami.
Jednocześnie on, iż należy się liczyć z możliwością przedłożenia
Bundestagowi projektu reformy podatkowej,
która "odpowiadała aktualnemu zapotrzebowaniu na środki
finansowe". Warunkiem wstępnym dla jakiegokolwiek obniżki po-
datków jest "oszczędna polityka w zakresie wydatków". Według
przykładem takiej polityki oszczędnościowej ma być
zaniechanie przez jego ministerstwo nie finansowania wyda-
wanych na budownictwo mieszkaniowe ze środków budżetowych, lecz
poprzez pożyczki. Jednakże zdaniem Schäffera pociąga to za sobą
niebezpieczeństwo "nieznaczne" podwyższenia komornego. Schäffer
dodał, że zamierza on pozbawić renty wszystkie osoby w wypadku
jeżeli ktoś z rodziny otrzymuje rentę.

O propozycjach ministra gospodarki Erharda przedłożo-
nych na posiedzeniu gabinetu agencja DPA donosi jedynie, że
ma na celu "dalsze rozszerzenie liberalnej polityki
gospodarczej".

Wniosek

Wzrost ogólnego poziomu produkcji przemysłowej Niemiec zachod-
nich wzrósł we wrześniu r.b. o 7% i wynosił 165 /r.1936=100/
w porównaniu z wrześniem r.1932. Aktywność zwiększyła się szczególnie w
sektorach inwestycyjnych /11% i konsumpcyjnych /9%/, pod-
czas gdy przemysł podstawowy wykazywał wzrost tylko o 4%
w porównaniu z wrześniem r.1932.

W poszczególnych gałęziach przemysłowej produkcja
rozwinęła się następująco:

	1938	1950	1951	1952	1953		
					VII	VIII	
węgiel /w tys. t. metr./	384	364	393	407	399	395	399
surówka i ferro- stopy /w tys.t. metr./	1048	789	891	1073	952	905	872
stal w sztabach /w tys.t.metr./	1206	984	1082	1277	1230	1189	1160
gotowe wyroby walcowane /w tys. t.metr./	822	681	780	892	857	799	814
samochody osobowe /w tys.t.metr./	14,5	18,0	22,3	25,1	31,5	29,4	37
ciężarówki /w tys. t.metr./	3,6	6,8	7,7	8,8	7,9	7,6	9
cement /w tys.t. metr./	711	906	1017	1074	1556	1547	1511
artykuły włókien. /w tys.t.metr./	39	41	46	43,4	50,3	48,4	53
energia elektr. /w mln. kWh/	2050	3668	4279	4684	4746	4860	

Jeśli chodzi o napływ zamówień w przemyśle zachodnio-niemieckim to według posiadanych przez nas danych za sierpień wskaźnik ilości zamówień wykazał dalszy spadek. Wskaźnik obrotowego portfela zamówień /1951= 100/ wyniósł w sierpniu 102 wobec 106 w lipcu i 118 w czerwcu/ w sierpniu 1952 - 105 punktów/. Znaczny spadek wykazał portfel zamówień zagranicznych, podczas gdy ilość zamówień krajowych zmniejszyła się nieznacznie. W poszczególnych gałęziach wskaźnik ilości zamówień kształtował się niejednolicie.

W przemyśle surowcowym wzrost ilości zamówień wyniósł 2,5% z tym, że dotyczyło tylko zamówień krajowych, podczas gdy zamówienia zagraniczne spadły o 10,7%. Portfel zamówień w przemyśle dóbr inwestycyjnych spadł w sierpniu o 6,8% /zamówienia krajowe/ i o 10% /zamówienia zagraniczne/. W przemyśle budowlanym maszyn notowano spadek ilości zamówień o 6,8%, zamówienia zagraniczne spadły o 15%. Zamówienia krajowe w przemyśle konsumpcyjnym spadły o 7,5%, a zamówienia zagraniczne wzrosły o 12,8%.

Przemysł zachodnio-niemiecki charakteryzuje obecnie wzrost produkcji przede wszystkim zbrojeniowej; świadczy o tym wzrost ilości przedsiębiorstw produkujących dla celów zbrojeniowych. Obecnie ilość takich przedsiębiorstw wynosi 400 w porównaniu z 317 w lipcu 1952 r. Agencja ADN donosi, że wzrost produkcji wojennej pociągnął za sobą wielokrotne zwiększenie importu surowców. Np. w 1950 r. importowano rudy żelaza i żelaznego talowu za sumę 189 mln DM, a w 1952 - za 702 mln DM, wyrobów metalnych importowano odpowiednio za 103 mld DM i 695 mln DM, metali nieżelaznych za 301 mln DM i 625 mln DM, węgla i koksu za 175 mln DM i 872 mln DM itd.

Do wzrostu produkcji zbrojeniowej przyczyniają się w dużej mierze odradzające się koncerny zachodnio-niemieckie. Agencja ADN, powołując się na "Neue Presse" donosi, że Wysocy Komisarze mocarstw zachodnich zawarli z Thyssenem, Kruppem, Klöcknerem i innymi przemysłowcami i finansistami Niemiec zachodnich umowy, gwarantujące byłym właścicielom koncernów zwrot przedsiębiorstw przemysłu metalowego i hut.

Agencja ADN stwierdza, że już obecnie 22 rodziny przemysłowców Zagłębia Ruhry ma w swoim ręku 97% produkcji stali, 85% produkcji surowki i 91% produkcji walcowanych wyrobów stalowych.

/j/

WIELKA BRYTANIA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według danych Board of Trade, obroty handlowe Wielkiej Brytanii we wrześniu i w ciągu pierwszych 9 miesięcy 1953 r. przedstawiały się następująco /w mln funtów/:

	wrzesień	sierpień	pierwsze 9 miesięcy	
	1953	1953	1953	1952
eksport fob ^{1/}	210,2	207,0	1.969,6	2.057,6
import cif	269,4	249,3	2.516,6	2.693,1
deficyt	59,2	42,3	547,0	635,5

Brytyjskie ceny eksportowe i importowe we wrześniu nie różniły się od poziomu cen w sierpniu. Wskaźnik cen importowanych Board of Trade /przeciętna 1952 = 100/ wynosił 87 czwarty z rzędu miesiąc. Grupa obejmująca produkty spożywcze, napoje i tytoń, straciła 1 punkt obniżając się do 95 na skutek dalszego sezonowego spadku cen importowanych świeżych owoców i warzyw.

Również wskaźnik surowców wykazywał lekki spadek lecz obniżki te były zrekompensowane lekkąwyżką cen wyrobów gotowych.

Wskaźnik cen tekstyliów eksportowych we wrześniu podniósł się do 94, tj. do najwyższego poziomu od sierpnia ub.r. lecz poprawie tej odpowiadał lekki spadek cen metali i wyrobów przemysłu maszynowego, w wyniku czego globalny wskaźnik cen eksportu pozostawał bez zmian w miesiącu sprawozdawczym przy 97 punktach. "Terms of trade" zatem pozostały bez zmian we wrześniu przy czym wskaźnik ich wynosił nadal 90.

Średnia miesięczna eksportu brytyjskiego /bez reeksportu/ wyniosła w III kwartale 1953 r. £ 211,6 mln wobec £ 210 mln w II kwartale. Przeciętna miesięczna importu w III kwartale osiągnęła £ 274,8 mln wykazując spadek o ca 6% w porównaniu z poziomem poprzedniego kwartału. Nadwyżka importu i łącznie z reeksportem, który we wrześniu osiągnął £ 8 mln.

nad ogólnym eksportem w III kwartale b.r. wyniosła £ 54,8 mln miesięcznie w porównaniu z £ 73,7 mln miesięcznie w II kwartale

Przeciętne miesięczne obroty w III kwartale 1953 r. w porównaniu z dwoma pierwszymi kwartałami b.r. oraz średnią roczną w 1952 r. i średnią miesięczną w IV kwartale 1952 r. przedstawiają się następująco /w mln funtów/:

	import cif	eksport fob	reeksport fob	nadwyżka importu nad eksportem
1952 r. Średnia				63
roczna	290	215	12	41
IV kwartał	264	213	9	54
1953 r. I kwartał	272	208	10	74
II "	292	210	8	55
III "	275	212	8	

W strukturze geograficznej eksportu brytyjskiego w III kwartale następujące zmiany. Nastąpił wzrost wywozu do Australii, który podniósł się z górą o £ 3 mln miesięcznie w porównaniu ze średnią poprzedniego kwartału. Wzrost ten zaważył w decydujący sposób na zwiększeniu się eksportu do obszaru szterlingowego, który w III kwartale był o 3% wyższy aniżeli w II kwartale, osiągając najwyższy poziom od pierwszego kwartału 1952 r. Ocenia się, że eksport do obszaru niesztterlingowego był w III kwartale niższy aniżeli w II kwartale, lecz o około 2% wyższy niż w I kwartale.

Według prowizorycznych danych, eksport brytyjski do Ameryki Północnej wyniósł w III kwartale b.r. około £ 27 mln miesięcznie, wykazując tym samym spadek o £ 3 mln miesięcznie w porównaniu z poprzednim kwartałem. Eksport do Stanów Zjednoczonych utrzymywał się nadal na poziomie około £ 14 mln miesięcznie przy jednoczesnym spadku wywozu do Kanady o 18%, t.j. do mniej niż £ 13 mln miesięcznie.

Kształtowanie się eksportu brytyjskiego do USA i Kanady ilustruje poniższe zestawienie /średnie miesięczne w mln funtów/:

O k r e s	U.S.A.	Kanada	Łącznie
1952 r. w skali rocznej	12	11	23
1953 r. I kwartał	13	11	24
II "	14	16	30
III "	14	13	27

Na skutek wahań sezonowych przywóz z obszaru szterlingowego spadł w III kwartale o 14% w porównaniu z przeciętną miesięczną w poprzednich 6 miesiącach, podczas gdy przywóz z obszaru niesztterlingowego wzrósł o około 7%.

Struktura towarowa eksportu brytyjskiego w III kwartale b.r. przedstawia się następująco /średnie miesięczne w mln funtów/:

	1952 r.	1953 r.		
	w skali rocznej	I kwartał	II kwartał	III kwartał
wynoszące, napoje tytoniowe	13 9	12 10	12 10	13 9
fabrykaty:				
metale				
wyroby przemysłu maszynowego	23	24	23	23
tekstylia	87	83	86	81
inne wyroby ciężkie	32	31	30	33
ogółem eksport	44	41	43	45
2/	215	208	210	212

Jak widać z powyższego zestawienia, najważniejsza pozycja eksportu objęta grupą "wyroby przemysłu maszynowego" w III kwartał spadła do £ 81 mln miesięcznie w porównaniu z £ 86 mln w II kwartale i £ 83 mln w I kwartale. Według informacji "Board of Trade Journal", najpoważniejszy spadek wywozu, bo o ca £ 3 mln miesięcznie w porównaniu z II kwartałem dotknął maszyny, w tym przede wszystkim maszyny elektryczne. Również wywóz pojazdów mechanicznych w III kwartał był o £ 2 mln miesięcznie mniejszy niż w II kwartale, lecz o £ 1,5 mln wyższy aniżeli w I kwartale. Wynajęto się wprawdzie wzrost eksportu samochodów do Australii dokonanych przez nią rozluźnień importowych, ale nie zrekompensowało to spadku wywozu do innych krajów.

Eksport tekstyliów wzrósł o £ 3 mln miesięcznie w porównaniu z poprzednim kwartałem. Wywóz wyrobów wełnianych, £ 1 mln osiągnął ponad £ 12 mln miesięcznie podniósł się o ponad £ 1 mln miesięcznie w porównaniu z II kwartałem b.r. Najpoważniejszy wzrost eksportu wyrobów wełnianych do Chin i Kanady, w tym do Nowej Zelandii, Australii, Japonii i Indii. Wzrost również nieco wywóz wyrobów bawełnianych z jedwabiu sztucznego.

Eksport towarów objętych grupą "metale" utrzymał się w III kwartale na poziomie poprzedniego kwartału, wynosząc £ 23 mln miesięcznie. Nastąpił tu wprawdzie spadek wywozu żelaza i stali oraz wyrobów z tych metali, ale został on zrekompensowany większym eksportem metali nieżelaznych.

Struktura towarowa importu w III kwartale b.r. przedstawia się następująco /średnie miesięczne w mln funtów/:

	1952 r.		1953 r.	
	I półr.	II półr.	I półr.	III kwartał
wynoszące, napoje tytoniowe	112	91	110	109
fabrykaty	128	105	112	100
ogólny import	76	66	58	64
3/	318	263	282	275

Włączając w to nieprzeznaczone na ubój zwierzęta oraz paczki pocztowe

Włączając w to nieprzeznaczone na ubój zwierzęta oraz paczki pocztowe

Import towarów grupy "żywność, napoje i tytoń" obniżył się w III kwartale do £ 109 mln miesięcznie t.zn. o £ 1 mln mniej w porównaniu z przeciętną miesięczną I-go półrocza. Nastąpiło to głównie skutkiem mniejszego przywozu produktów mleczarskich, świeżych owoców, jarzyn oraz napojów. Spadek importu surowców spowodowany został zmniejszonym sezonowym przywozem wełny surowej.

Reeksport w III kwartale, wynoszący ponad £ 8 mln miesięcznie był nieco wyższy niż w II kwartale, lecz o około £ 2 mln mniejszy niż w I kwartale.

Przeciętna miesięczna reeksportu w pierwszych 9 miesiącach 1953 r., wynosząca mniej niż £ 9 mln była około £ 3 mln niższa aniżeli w analogicznym okresie 1952 r., kiedy to miało miejsce szczególnie wysoki reeksport kauczuku i metali nieżelaznych. W III kwartale notuje się zwiększony reeksport który zrekompensował dalszy spadek na odcinku herbaty. Spadek również nadal reeksport skór przy jednoczesnym wzroście reeksportu wełny surowej.

Według wstępnych danych wartość październikowego eksportu w Brytanii wyniosła £ 227,7 mln i była o £ 16 mln wyższa niż przeciętna w trzecim kwartale. Wartość importu - £ 279,9 mln była nieco wyższa niż średnio w trzecim kwartale. Reeksport wyniósł £ 9,7 mln. Nadwyżka importu cif nad eksportem i reeksportem fob stanowiła £ 42,9 mln, wobec £ 54,8 mln - przeciętnie miesięcznie w trzecim kwartale.

Eksport brytyjski napotyka coraz większe trudności na szeregu rynków światowych, skutkiem zaostrzającej się konkurencji zwłaszcza ze strony Niemiec zachodnich i Japonii. Brytyjczycy ostatnio wypierani są nawet ze swoich tradycyjnych rynków. Jak informuje "Financial Times", Niemcy zachodnie, Japonia i Austria wypierają Wielką Brytanię z opanowanego przez nią od 100 lat indyjskiego rynku lokomotyw. Kraje te uzyskały ostatnio z Indii zamówienie na 400 lokomotyw z terminem dostawy do 31 marca 1956, gdyż ceny żądane przez Wielką Brytanię, Kanadę i U.S.A. nie były konkurencyjne. Komisarz finansowy indyjskich kolei państwowych stwierdził, że największe zamówienia otrzymały firmy zachodnio-niemieckie.

Niemcy zachodnie wypierają Wielką Brytanię również z rynków Ameryki Południowej. Jak podkreśla "New York Herald Tribune" - "Ameryka Południowa - tradycyjny rynek dla zbitych towarów brytyjskich - kupuje obecnie, po raz pierwszy od zakończenia ostatniej wojny więcej z Niemiec zachodnich niż z Wielkiej Brytanii".

Przyczyniło się do tego w pierwszym rzędzie zwiększenie popytu na towary zachodnio-niemieckie ze strony Argentyny. Jednocześnie eksport zachodnio-niemiecki do Brazylii utrzymał się nadal na pomyślnym poziomie i nie obniżył się ostatnio w takim stopniu jak eksport innych krajów konkurencyjnych. Dostępne dotychczas dane za pierwsze 4 miesiące b.r. wykazują że podczas gdy eksport brytyjski do Ameryki Południowej wyniósł w tym okresie \$ 84 mln, wobec \$ 148 mln w analogicznym okresie 1952 r., to eksport zachodnio-niemiecki wyniósł \$ 90 mln, wobec \$ 104 mln. Eksport Niemiec zachodnich np. do Argentyny

tyny wzrost w pierwszych 4 miesiącach b.r. w porównaniu z odpowiednim okresem 1952 r. o \$ 8,1 mln do \$ 30,7 mln, podczas gdy eksport Wielkiej Brytanii spadł o \$ 9,6 mln do \$ 28,9 mln.

Nie lepiej przedstawia się sytuacja Wielkiej Brytanii na rynku Egiptu. Stwierdził to niedawno "Yorkshire Post" pisząc: "Jeśli Wielka Brytania nie podejmie decydujących kroków zostanie ona zupełnie zapchnięta z rynku egipskiego, na którym panowała od przeszło 70 lat". W latach powojennych eksport brytyjski do Egiptu wynosił £ 40 mln rocznie, czyli mniej więcej czwartą część ogólnego importu egipskiego. W 1952 r. eksport brytyjski do Egiptu spadł do £ 28 mln a w ciągu pierwszych 3 miesięcy b.r. wyniósł zaledwie £ 8 mln, przy czym znaczna część dostaw stanowiła realizację dawniej uplasowanych zamówień. W znacznym stopniu obniżył się wywóz do tego kraju wyposażenia przemysłowego i pojazdów mechanicznych. Najsilniejszym konkurentem Wielkiej Brytanii na rynku egipskim są również Niemcy, które w ciągu ostatnich trzech lat znacznie umocniły swoją pozycję i wypierają Wielką Brytanię w dziedzinie dostaw wyposażenia przemysłowego, lokomotyw, maszyn tekstylnych itd. Zdaniem "Yorkshire Post" zachwianie sytuacji Wielkiej Brytanii na rynku egipskim nastąpiło głównie skutkiem znacznego ograniczenia zakupów bawełny dla Lancashire. Podczas gdy w 1950 r. Wielka Brytania zakupiła bawełny za £ 35 mln to w 1952 r. już tylko za £ 5 mln. Spowodowało to odwetowe wstrzymanie ze strony Egiptu przywozu wyrobów włókienniczych oraz artykułów szklanych z Wielkiej Brytanii.

Ostatnio firmy zachodnio-niemieckie rozszerzają coraz bardziej zakres swoich wpływów i na inne kraje Bliskiego Wschodu. Jak informuje libańskie pismo "Al - Dżarida", "między angielskimi i zachodnio-niemieckimi przedsiębiorstwami na Wschodzie toczy się ostra walka o zawarcie kontraktów handlowych" przy czym nawet w takim kraju, jak Irak, gdzie wpływy angielskie są szczególnie silne, jednej z firm zachodnio-niemieckich udało się ubiec Anglię w otrzymaniu zamówienia na dostawy przy budowie wielkiej tamy na rzece Tygrys. W czasie przetargu na prowadzenie robót - stwierdza cytowane pismo - na każde towarzystwo angielskie przypadały cztery towarzystwa zachodnio-niemieckie. Koncern Kruppa uzyskał ostatnio licencję na eksploatację bogactw naturalnych w Jememie jak również przedłożył projekt budowy wielkiego mostu w Turcji.

Celem ratowania zagrożonych pozycji na rynkach Bliskiego Wschodu, Wielka Brytania podejmuje kroki w kierunku ożywienia stosunków gospodarczych z tym obszarem geograficznym. Zgodnie z zapowiedzią brytyjskiego ministra handlu, Thorneycroft'a w listopadzie brytyjska misja handlowa wyjechała na Bliski Wschód, aby odwiedzić takie zasobne w ropę naftową kraje jak: Irak, Kuwejt, Arabię Saudyjską oraz Syrię i Liban. Misja ta, jak informuje "Neue Zürcher Zeitung", ma na celu skłonić powyższe kraje do przeznaczania poważnych sum otrzymywanych od towarzystw tytułem opłat koncesyjnych za eksploatację ropy /t.zw. royalties/ na import towarów brytyjskich.

Eksport brytyjski musi walczyć również z zaostrzającą się konkurencją na rynku Stanów Zjednoczonych. Nowojorski korespondent "Daily Telegraph" z 4 listopada, wskazuje, że

wzrastający napór eksportu Niemiec zachodnich i Japonii zagrozić rozwojowi brytyjskiego wywozu do U.S.A. Korespondent pisze m.in., że "brytyjscy handlowcy w Nowym Yorku zgadzają się całkowicie z niedawnym oświadczeniem Thorneycroft'a, iż Wielka Brytania wkroczyła w niebezpieczny okres w dziedzinie eksportu. W istocie można powiedzieć, - stwierdza dalej "Daily Telegraph" - że eksport brytyjski do U.S.A. doszedł do punktu, który wymaga podjęcia szybkich decyzji, jeśli eksport ten ma być utrzymany, a nawet zwiększony, stawiając czoła wzrastającej konkurencji takich krajów jak Niemcy i Japonia".

Dziennik podaje, że w Nowym Yorku działa biuro popierania handlu niemiecko-amerykańskiego, liczące 15 osób personelu i wydające ponad £ 270.000 rocznie na cele propagowania eksportu niemieckiego do U.S.A. Wielka Brytania natomiast wydaje na swój ośrodek popierania handlu brytyjsko-amerykańskiego, funkcjonujący w Nowym Yorku, zaledwie £ 32.000 rocznie. Dziennik wskazuje, że wartość eksportu zachodnio-niemieckiego do U.S.A. osiągnęła w pierwszej połowie b.r. przeciętnie £ 8,5 miliona miesięcznie. Eksport brytyjski osiągnął miesięcznie w I kwartale - £ 13 mln a w II i III kwartale - po £ 14 mln miesięcznie.

Eksport japoński propagowany energicznie przez japońsko-amerykańską izbę handlową, wynosił przeciętnie w ciągu I kwartału b.r. £ 6,8 mln miesięcznie.

W ostatnich czasach prasa brytyjska i koła gospodarcze zwracają coraz większą uwagę na zaostarzającą się walkę konkurencyjną Wielkiej Brytanii ze Stanami Zjednoczonymi. W numerze z 2 listopada b.r. pismo "Evening Standard" w artykule redakcyjnym podkreśla z niepokojem zaostrezenie się konkurencji anglo-amerykańskiej na rynku kauczuku. Pismo wskazuje na fakt, że malajskiemu przemysłowi kauczuku naturalnego, "który stanowi główne źródło zarobków dolarowych całego imperium brytyjskiego" grozi niebezpieczeństwo załamania się. "Dwa lata temu - pisze "Evening Standard" - Malaje otrzymywały ze sprzedaży kauczuku £ 100 mln rocznie w walucie dolarowej. W roku bieżącym zarobki te wyniosą tylko £ 30 mln". Jak stwierdza dalej cytowane pismo "główną przyczyną obecnego stanu eksportu kauczuku malajskiego, jest nieuczciwa konkurencja amerykańskiego przemysłu kauczuku syntetycznego. Tam, gdzie przejawia się popyt na kauczuk naturalny, USA przechwytują go i starają się zaspokoić drogą dostaw swojego subsydiowanego kauczuku syntetycznego, skutkiem czego następuje wzrost zapasów kauczuku naturalnego na składach. Stany Zjednoczone hamują eksport kauczuku malajskiego do Z.S.A. i Chin lub ograniczają go. Skoro zaś polityka taka prowadzi do spadku cen, U.S.A. zniżają ceny na kauczuk syntetyczny i wprowadzają ograniczenia handlowe, aby utrzymać sytuację niewygodną dla Malajów". "Evening Standard" z goryczą pisze, że jeśli amerykańskie filmy lub tytoń podległy podobnej dyskryminacji na rynku światowym, to wyzwałoby to jak najbardziej burzliwą reakcję ze strony U.S.A.", i wzywa rząd brytyjski do bardziej energicznych kroków w obronie interesów Commonwealth'u.

Pod znakiem sprzeczności anglo-amerykańskich w dziedzinie handlu zagranicznego upłynęła zakończona przy końcu października b.r. 8 sesja GATT. Ostry sprzeciw wywołała w Wielkiej Brytanii, kwestia przyjęcia Japonii do GATT'u w której to sprawie Japonie znalazła poparcie Stanów Zjednoczonych. U.S.A. na-

45

Wracając na przyjęcie Japonii do GATT'u mają na celu umożliwienie ekspansji eksportu japońskiego na rynkach kapitalistycznych, co miałyby zrekompensować straty ponoszone skutkiem narzucenia przez Waszyngton embargo w handlu z Chińską Republiką Ludową. Stany Zjednoczone poważnie zainteresowane są przede wszystkim w eksporcie japońskich wyrobów tekstylnych, zważywszy, że przemysł tekstylny Japonii pracuje niemal wyłącznie na bazie amerykańskiej. Wywóz zaś bawełny z U.S.A. spadł ostatnio katastrofalnie, i tak np. /według danych "BIKI"/ do Japonii obniżył się on w roku finansowym 1952/53 o ca 50% w porównaniu z poprzednim rokiem finansowym. Ponadto trzeba pamiętać, że w plebiscytach japońskich faktycznie działają monopole amerykańskie, które po drugiej wojnie światowej szeroko przejęły w gospodarce Japonii. Negatywne stanowisko Wielkiej Brytanii tłumaczy się tym, iż w wypadku przyjęcia Japonii do GATT'u i przyznania jej ulg taryfowych, towary japońskie, zwłaszcza wyroby tekstylne, w jeszcze poważniejszych rozmiarach zalewają rynki Południowo-Wschodniej Azji i krajów imperium brytyjskiego, wypierając towary brytyjskie. Występując na sesji GATT, przedstawiciel Wielkiej Brytanii minister handlu, Thorncroft oświadczył w tym względzie: "Strach przed odrodzeniem się konkurencji japońskiej może być usprawiedliwionym, lecz nie, siłą jednakże strach ten obserwuje się nie tylko w Anglii, lecz i w innych licznych krajach i nieuniknienie wywrze on wpływ na politykę taryfową i politykę kontyngentowania tych krajów".

Ostatecznie Wielka Brytania zgodziła się na przyjęcie Japonii do GATT'u, ale w czasie głosowania zajęła postawę zaniepokojoną, podobnie jak kilka innych krajów szterlingowych. Wobec tego Wielka Brytania wytargowała ustępstwo w postaci przyznania Japonii podniesienia taryf celnych w przywozie do GATT'u na podniesienie taryf celnych w przywozie do GATT'u i Japonii. Brytyjczycy wykorzystali postanowienia GATT, przewidujące, że poszczególne kraje przyznają Japonii prawa handlowe w myśl klauzuli "największego uprzywilejowania" dopiero z chwilą podpisania przezeń deklaracji, w której przyłączenie Japonii do GATT. Otóż delegaci Wielkiej Brytanii, Australii, Nowej Zelandii, Afryki Południowej i Japonii nie podpisali, tym samym stosować będą wobec dostawców japońskich dotychczasowe przepisy celne, utrudniające im wejście na rynek. Z doniesień agencji zachodnich wynika, że spośród krajów szterlingowych deklarację podpisała Unia Hinduska co jest dowodem, że oddala się ona od reszty krajów szterlingowych i nawiązuje bliższe stosunki handlowe z blokiem dolarowym.

Jeśli chodzi o wspomnianą wyżej kwestię upoważnienia Wielkiej Brytanii do podwyższenia stawek celnych w stosunku do krajów spoza Commonwealth'u, to jak podkreśla "Neue Zeitung" uchwała podjęta została tylko na skutek wykorzystania przez Wielką Brytanię, że nie zamierza ona przyznania Commonwealthingu, kosztem handlu z innymi krajami. Wielka Brytania musiała dla otrzymania tego ustępstwa ze strony pozostałych krajów szterlingowych podjąć procedurę, która chroni innych krajów przed podniesieniem ich handlu. Jeśli Wielka Brytania chce podnieść taryfy, to musi ona przede wszystkim

zawiadomić sekretarza generalnego GATT i te kraje, których będzie tyczyło. O ile w ciągu 30 dni nie zostanie wniesiony protest, Wielka Brytania ma prawo przeprowadzić podniesienie taryf, jeśli jednak protest zostanie ogłoszony, to sprawa zostanie przedłożona komisji arbitrażowej GATT, dla ostatecznej decyzji.

W stosunkach handlowych z krajami OEEC, Wielka Brytania zapowiedziała ostatnio dalsze osłabienie kontroli nad importem z tych krajów. Według oświadczenia kanclerza skarbu Butlera złożonego na październikowej konferencji ministrów OEEC w Paryżu, jeszcze przed końcem bieżącego roku Wielka Brytania rozszerzy zakres liberalizacji importu z krajów OEEC do 75% wartości przywozu bazowanego na stanie z roku 1948. Dotychczas stopień liberalizacji - jak wiadomo - wynosi 58%. Pomiędzy wieloma towarami, których przywóz do Wielkiej Brytanii, począwszy od 13 listopada 1953 r. podlegał będzie otwartej licencji generalnej, znajdują się niektóre artykuły spożywcze: eteryczne, mydło, odzież i galanteria; niektóre chemikalia, pewne rodzaje maszyn, wyroby szklane i ceramika, artykuły elektrotechniczne i wyroby metalowe; niektóre nawozy sztuczne, twarde drewno i fornieri.

Jako dalszy krok na drodze ku liberalizacji handlu, Ministerstwo Handlu ogłosiło również o zwiększeniu kwot importowych na I półrocze 1954 r. dla niektórych towarów, wyliczonych spod "open general licence" w listopadzie 1951 r. i w marcu 1952 r. Do towarów tych należą: zabawki i gry, jarzyny w puszkach lub w szkło, wyroby nożownicze, klej, tyna. Łącznie ze zwiększeniem kwot importowych papieru i ry wartość tych dodatkowych zwolnień wyniesie £ 2,16 mln.

Jednocześnie z mocą od dnia 1 listopada b.r. Wielka Brytania postanowiła zwiększyć przydziały dewiz dla turystów z £ 40 do £ 50 rocznie na osobę. Agencja Reuters donosi, że liście krajów, do których takie przydziały dewiz dla turystów są udzielane umieszczone zostały obecnie państwa Europy Wschodniej tj. między innymi Z.S.R.R., Węgry, Rumunia, Czechosłowacja, a poza tym niektóre kraje bliskowschodnie i azjatyckie.

F i n a n s e

Zgodnie z opublikowaną przez brytyjskie Ministerstwo Skarbu "Białą Księgą", bilans płatniczy Wielkiej Brytanii w I połowie 1953 r. wykazał saldo dodatnie w wysokości £ 31 przy czym po raz pierwszy od zakończenia drugiej wojny światowej bilans płatniczy z obszarem dolarowym zamknął się nadwyżką w wysokości £ 34 mln. Wyniki rozliczeń płatniczych Wielkiej Brytanii w I półroczu 1953 r. wskazują na to, iż daleki od urzeczywistnienia jest postawiony przez Butlera program osiągnięcia w ciągu bieżącego roku nadwyżki w wysokości £ 200 - 350 mln i ujawniają znaczne pogorszenie się sytuacji na tym odcinku w porównaniu z obydwoimi półroczami 1952 r. Należy bowiem przypomnieć, że nadwyżka płatnicza w I półroczu 1953 r. w wysokości £ 81 mln obejmowała otrzymaną z U.S.A. "pomoc" na cele zbrojeniowe w wysokości £ 55 mln, co oznacza

że rzeczywiste saldo dodatnie wyniosło tylko £ 26 mln w porównaniu z £ 93 mln w I półroczu i £ 55 mln w II półroczu 1952r. Należy przy tym podkreślić, że stosunkowo mała nadwyżka w II połowie 1952 r. spowodowana została faktem zapłacenia £ 41 mln na poczet obsługi pożyczki zaciągniętej w U.S.A. i Kanadzie w latach 1945/46. W pierwszej zaś połowie 1953 r. nie było żadnych płatności z tego tytułu.

Pogorszenie się sytuacji płatniczej w pierwszych sześciu miesiącach 1953 r. wynikało wyłącznie z t.zw. widocznych obrotów towarowych, które zamknęły się deficytem w wysokości £ 140 mln w porównaniu z deficytem £ 26 mln w I połowie i £ 76 mln w II połowie 1952 r. Jednocześnie jednak deficyt ten pokryty został nadwyżką przez saldo dodatnie osiągnięte z t.zw. "niewidocznych obrotów płatniczych". Saldo dodatnie tych "niewidocznych obrotów płatniczych", które po odrzuceniu sumy "pomocy" amerykańskiej w wysokości £ 55 mln, wyniosło £ 166 mln /wobec £ 119 mln w I połowie i £ 131 mln w II półroczu 1952/ dało nadwyżkę nad deficytem bilansu handlowego w wysokości £ 26 mln. Wpływy netto z "niewidocznych obrotów płatniczych" osiągnęły w I półroczu 1953 r. najwyższy poziom od I półrocza 1951, kiedy to kształtowały się na rekordowym poziomie pod wpływem "haussy koreańskiej"; wzrosły one w porównaniu z I półroczem 1952 roku o £ 35 mln a wobec II półrocza - o £ 47 mln.

W strukturze geograficznej bilansu płatniczego Wielkiej Brytanii nastąpiły w ciągu I połowy 1953 r. poważne przesunięcia. W stosunku do obszaru dolarowego obroty gospodarcze zamknęły się deficytem w wysokości £ 21 mln /wobec £ 83 mln w II półroczu 1952/ - jednakże dzięki otrzymanej z USA "pomocy" zbrojeniowej w wysokości £ 55 mln, ostateczne rozrachunki płatnicze z obszarem dolarowym zamknęły się saldem dodatnim w wysokości £ 34 mln /wobec deficytu £ 20 mln w poprzednim półroczu/. W stosunku do pozostałych krajów zachodniej półkuli powstał deficyt £ 17 mln /w porównaniu z nadwyżką £ 37 mln w II półroczu 1952 r./ spowodowany głównie zwiększonym importem artykułów spożywczych i surowców. W stosunku do krajów OEEC udało się Wielkiej Brytanii zwiększyć nadwyżkę do £ 40 mln z £ 34 mln w poprzednim półroczu, jednakże rozliczenia z innymi krajami nieszterlingowymi zamknęły się deficytem £ 5 mln wobec nadwyżki £ 36 mln w II półroczu 1952 r. Pogorszeniu uległa również sytuacja płatnicza Wielkiej Brytanii wobec obszaru szterlingowego, gdyż nadwyżka skurczyła się do najniższego po wojnie poziomu £ 38 mln w porównaniu z £ 72 mln w poprzednich 6 miesiącach. Rezerwy złota i dolarów obszaru szterlingowego, które znajdują się w centralnej dyspozycji Banku Angielskiego, wzrosły w październiku b.r. o \$ 34 mln, w porównaniu z \$ 17 mln we wrześniu, osiągając stan \$ 2.520 mln. Jeśli weźmie się pod uwagę, że w październiku Wielka Brytania otrzymała z U.S.A. "pomoc" na cele zbrojeniowe jedynie w wysokości \$ 13 mln /we wrześniu - \$ 28 mln/, to rzeczywista nadwyżka w tym miesiącu wynosiła \$ 21 mln wobec niedoboru \$ 11 mln we wrześniu. Od końca sierpnia 1952 r., kiedy to stan rezerw złota i dolarów znajdował się na najniższym poziomie, nastąpił wzrost o \$ 848 mln. Jednakże rezerwy te przy końcu października były nadal o \$ 1,35 mld niższe w porównaniu ze szczytowym poziomem w połowie 1951 r. Wprawdzie rezerwy obszaru szterlingowego powiększają się z każdym miesiącem, jednak

w ciągu ostatnich miesięcy przyrostach jest znacznie mniejszy niż w czasie wiosny bieżącego roku. Należy przy tym podkreślić że w ostatnich miesiącach znacznie pogorszyła się sytuacja płatnicza Wielkiej Brytanii w Europejskiej Unii Płatniczej. Podczas gdy w I półroczu 1953 r. Wielka Brytania uzyskała w EPU saldo dodatnie w wysokości £ 51,1 mln, to już w następnych 4 miesiącach deficyt jej osiągnął £ 21,1 mln, z czego £ 10,8 mln przypada na październik. Znaczny deficyt październikowy Wielka Brytania będzie musiała w połowie pokryć złotem a druga połowa zaksięgowana zostanie na poczet jej długów w EPU; odbije się to oczywiście na stanie rezerw złoto-dolarowych w listopadzie. We wrześniu Wielka Brytania uzyskała nadwyżkę w EPU w wysokości £ 4,3 mln, co jednak nastąpiło skutkiem uiszczenia przez Francję £ 8,7 mln na poczet spłaty zaciągniętej w 1946 r. pożyczki. Bez tej wpłaty rozrachunek wrześniowy zamknął by się deficytem w wysokości £ 4,4 mln.

Kształtowanie się rezerw złota i dolarów obszaru szterlingowego w październiku w porównaniu z poprzednimi miesiącami ilustruje poniższe zestawienie /w mln dol.USA/:

	Rozrachunek z EPU	Inne salda złota i dolarów	"Pomoc" USA	Zmiany w stanie rezerw	Stan rezerw
1953 r.					
październik	+ 6	+ 15	+ 13	+ 34	2.520
wrzesień	- 15	+ 4	+ 28	+ 17	2.480
sierpień	- 6	x/ -	+ 19	+ 13	2.469
lipiec	+ 2	+ 51	+ 36	+ 89	2.456
II kwart.	+ 42	+ 98	+ 61	+ 201	2.367
średnia mies.	+ 14	+ 33	+ 20	+ 67	-
I kwartał	+ 95	+ 119	+ 106	+ 320	2.166
średnia mies.	+ 32	+ 39	+ 35	+ 106	-

Omawiając kształtowanie się rezerw złota i dolarów obszaru szterlingowego w ciągu ostatnich miesięcy, pismo "Financial Times" stwierdza, że perspektywy w tym względzie nie są zbyt optymistyczne. Przyrost rezerw złota i dolarów kurczy się sukcesywnie. Podczas gdy w I kwartale 1953 r. średnia miesięczna nadwyżka wynosiła \$ 106 mln, to w II kwartale obniżyła się do \$ 67 mln, w III kwartale osiągnęła tylko \$ 40 mln, a IV kwartał rozpoczął się nadwyżką październikową w wysokości zaledwie \$ 34 mln. Biorąc pod uwagę omawiany powyżej deficyt październikowy wobec EPU, rezerwy złota i dolarów będą się kształtowały w listopadzie pod znakiem przelewu z EPU wartości ponad \$ 15 mln na rzecz Unii. Według cytowanego pisma na zmniejszenie się przyrostu złota i dolarów obszaru szterlingowego w ostatnich miesiącach wywarły wpływ różne czynniki. Przede wszystkim wpłynęło tu pogorszenie się sytuacji Wielkiej Brytanii wobec EPU, co nastąpiło skutkiem dokonanych wiosną b.r. pociągnięć liberalizacyjnych w dziedzinie importu, a także

x/ nadwyżka w wysokości \$ 39 mln w sierpniu pochłonięta została przez wpłatę \$ 39 mln na poczet zaciągniętej w Kanadzie pożyczki

z powodu działania czynników sezonowych jak: większe wydatki turystyczne oraz spadek zakupów towarów szterlingowych ze strony państw europejskich. Następną przyczyną był spadek sum "pomocy" z U.S.A., który tylko w nieznacznym stopniu został zrekompensowany wpływami za zamówienia "off shore". Ostatni czynnik stanowi sezonowy spadek zakupów towarów szterlingowych, jak kakao i wełna ze strony obszaru dolarowego.

Biorąc pod uwagę ostatnie poważniejsze kroki liberalizacyjne Wielkiej Brytanii w odniesieniu do importu z krajów OEEC "Financial Times", przewiduje, iż brytyjskie rozrachunki z tym krajem nadal zamykały się deficytem. Wprawdzie w najbliższym czasie zaczęła napływać większe należności z tytułu amerykańskich zamówień "off shore" a poza tym przewiduje się w ciągu IV kwartału b.r. wzrost zarobków dolarowych obszaru szterlingowego ze sprzedaży towarów szterlingowych, lecz jednocześnie w ostatnim kwartale b.r. Wielka Brytania będzie musiała dokonać pła-tności tytułem obsługi pożyczki zaciągniętej w USA i Kanadzie. W tym stanie rzeczy, konkluduje "Financial Times" można liczyć najwyżej na to, że rezerwy złota i dolarów obszaru szterlingowego utrzymają się na obecnym poziomie. Budżet państwowy Wielkiej Brytanii w ciągu pierwszych sześciu miesięcy roku finansowego 1953/54 t.zn. od 1 kwietnia do 30 września 1953r. wykazywał ogólny deficyt w wysokości £ 502,2 mln w porównaniu z deficytem £ 589,4 mln w analogicznym okresie roku finansowego 1952/53. Ilustruje to poniższe zestawienie /w mln funtów/:

	pierwsze 6 miesięcy 1953/54	1952/53	przewidywania za cały rok 1953/54
dochody zwykłe	1.712,8	1.756,6	4.368,0
wydatki zwykłe	1.990,0	2.049,8	4.259,0
nadwyżka /+/-/ lub deficyt	- 277,2	- 293,2	+ 109,0
wydatki inwestycyjne	225,0	296,2	549,0
ogólny deficyt netto	502,2	589,4	440,0

Ogłoszona niedawno w Londynie "Biała Księga" dotycząca zagadnień gospodarczych stwierdza, że zadłużenie publiczne Wielkiej Brytanii zwiększyło się od czasu ostatniej wojny prawie czterokrotnie, tj. z £ 7,13 mld w roku 1939 do £ 26,05 mld na końcu marca 1953 r.

produkcja

Zgodnie z danymi pisma "Financial Times", kształtowanie się wskaźników brytyjskiej produkcji przemysłowej w sierpniu w porównaniu z lipcem przedstawiało się następująco /1948 r. = 100/:

	sierpień 1953 r.	lipiec 1952 r.	1953 r.	1952 r.
Wskaźnik ogólny	105	98	110	102
górnictwo	92	94	85	94
przemysł przetwórczy	106	97	113	102
gaz, elektryczność, woda	108	103	110	104

Wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej we wrześniu 1953 r. według danych "Central Statistical Office" na 125 - 6. w porównaniu z 115 w 1952 r. i 121 w 1951 r. Wysoką cyfrą szacunkową ogólnego za wrzesień przyjmuje się w oparciu o wzrost szeregu gałęzi przemysłu, między innymi produkcji materiałów budowlanych, samochodów i innych pojazdów mechanicznych, bawełny i stali. Ponadto nastąpił tu sezonowy wzrost produkcji w grupie "gaz i elektryczność".

Łącznie z tymczasowymi danymi za wrzesień, przeciętne wskaźniki w trzech pierwszych kwartałach 1953 r. w porównaniu z latami 1952 i 1951 przedstawiają się następująco:

	III kwartał	II kwartał	I kwartał
1953 r.	113 ^{x/}	120	122
1952 r.	105	113	120
1951 r.	112	120	118

Jak widać z powyższego zestawienia przeciętny wskaźnik produkcji przemysłowej w III kwartale b.r. wzrósł o 1 punkt w porównaniu z analogicznym kwartałem 1951 r. i 6 punktów w porównaniu z 1952 r.

Poziom cen hurtowych podstawowych surowców używanych przez przemysł brytyjski nie uległ właściwie zmianie we wrześniu w porównaniu z sierpniem, gdyż nieznaczny wzrost cen niektórych surowców zrekompensowany został spadkiem cen innych surowców. Tak np. wzrost cen wykazały: węgiel surowy /1,1%/, miedź /1,1%/, cyna /3,7%/, oraz masa drzewna dla wyrobu papieru. Towary natomiast spały: importowanego drewna miękkiego /1,2%/, bawełny surowej /0,6%/, cynku /3,6%/, ołowiu /1,8%/, i esparto /5,6%/,

Wskaźnik cen surowców używanych w przemyśle maszynowym utrzymał się na poziomie sierpnia wynosząc nadal 143,2 podczas gdy wskaźnik cen surowców przemysłu elektrotechnicznego wzrósł o 0,2% do 150%.

Wskaźnik cen surowców używanych w budownictwie i robotach publicznych oraz w budownictwie mieszkaniowym obniżył się odpowiednio o 0,3% i o 0,2%.

Poniższe zestawienie ilustruje kształtowanie się wskaźników cen hurtowych podstawowych surowców używanych w przemyśle brytyjskim w ciągu III kwartału 1953 r. /30.6.1949 r. = 100/:

	rok	lipiec	sierpień	wrzesień
podstawowe surowce /bez paliw/ dla przemysłów przetwórczych z wyłączeniem spożywczego	1952	159,3	157,2	154,9
	1953	143,7	142,6 ^{xx/}	142,6
surowce dla przemysłu maszynowego	1952	152,8	151,9	151,9
	1953	144,5	143,2	143,2

x/ dane prowizoryczne

xx/ dane prowizoryczne

surowe dla przemysłu elektrotechnicznego	1952	170,7	169,3	168,3
	1953	152,8	149,7	150,0
surowe dla budownictwa i robót publicznych	1952	134,0	133,4	133,2
	1953	130,5	130,4	130,1 ^x
surowe dla budownictwa mieszaniowego	1952	130,7	130,4	130,1 ^x
	1953	128,5	128,6	128,4

Różnica pomiędzy produkcją węgla w Wielkiej Brytanii październik 1952 i 1953 stale wzrasta. Podczas gdy na początku tegoż miesiąca różnica ta wynosiła 2,57 mln ton, to przy końcu ona spadła do 2,66 mln ton. Częściowo została spowodowana spadkiem produkcji węgla odkrywkowego, jednak i tak tempo produkcji węgla głębinowego jest niedostateczne i jak stwierdza "Financial Times" nasuwa się konieczność zwiększenia wydobycia o 250.000 ton tygodniowo w ciągu ośmiu tygodni roboczych przed świętami Bożego Narodzenia, jeżeli ma być osiągnięty poziom produkcji 1954 r. Jakkolwiek produkcja zwykle wzrasta w tym okresie, lecz nie w takim stopniu. W myśl oświadczenia ministra paliw, Wielka Brytania rozpocznie sezon zimowy z dobrymi zapasami węgla dzięki łagodnej pogodzie. Wynoszą one obecnie 18,36 mln ton wobec 19,13 mln ton w r. ub. lecz zapasy węgla odkrywkowego na hałdach są niższe i wynoszą 1,2 mln ton wobec 2,9 mln ton rok temu.

Stan zatrudnienia w dalszym ciągu spada i w tygodniu kończącym się 17-go października wynosił on 711.300- w porównaniu z 719.000 rok temu. Konsumpcja krajowa wzrosła o 2,35 mln ton w stosunku do roku poprzedniego, a eksport przekracza poziom roku 1952 o 1,47 mln ton.

Sytuacja w brytyjskim przemyśle stoczniowym rysuje się nadal pod znakiem znacznego spadku zamówień. Jak podkreśla "Agefi": "Cyfry zamówień ulokowanych w stocznich brytyjskich w ciągu pierwszych 9 miesięcy bieżącego roku każą przypuszczać, że okres znacznych zamówień, jaki nastąpił po zakończeniu wojny, ma się ku końcowi". Zamówienia w ciągu pierwszych 9 miesięcy b.r. opiewają tylko na 125 statków, reprezentujących 350.000 ton brutto. W okresie 12 miesięcy do 30 września b.r. zamówienia objęły 166 statków reprezentujących 510.000 ton co w porównaniu z 310 statkami /1.858.000 ton/ w poprzednim roku oznacza poważny spadek. Ogólny portfel zamówień przemysłu stoczniowego wynosił przy końcu kwietnia b.r. 900 statków, reprezentujących 5,75 mln ton w porównaniu z rekordowym poziomem z czerwca 1952, kiedy to wynosił on 1.135 statków i 7 mln ton. Według oceny, "Agefi" notowany ostatnio niemal zupełny brak nowych zamówień pozwala przewidywać, iż w ciągu 1953 r. ogólna wysokość nowych zamówień nie osiągnie nawet 0,5 mln ton.

Stopa życiowa

Wskaźnik kosztów utrzymania w Wielkiej Brytanii w dniu 15 września 1953 r. przedstawiały się następująco /15 stycznia 1952 r. = 100/:

	sierpień		wrzesień	1953r.
	1952r.	1953r.	1952r.	
Wskaźnik ogólny	103,2	105,9	103,0	105,7
żywność	106,8	111,7	106,1	110,0
odzież	96,4	95,4	95,9	95,6
komorne	102,8	108,8	102,9	106,3
opał i oświetlenie	101,1	105,8	101,7	95,6
artykuły gospodarstwa domowego	98,0	95,2	97,7	109,1
usługi	105,2	109,0	106,2	

Ogólny wskaźnik kosztów utrzymania w Wielkiej Brytanii obliczany na dawnej bazie /17 czerwca 1947 r. = 100/ we wrześniu 140,1 wobec 140,3 w sierpniu 1953 r.

Według danych tygodnika "Tribune", w ciągu ostatnich 2 lat podniosły się w Wielkiej Brytanii ceny wszystkich podstawowych artykułów spożywczych. Tak np. chleb podrożał o 25%, mleko - o 27%, jaja - o 37,5%, masło - o 33%, cukier i tłuszcz - o 25%, ser - o 85%, bekon - o 29%, herbata - o 35%, mąka - o 68%, ziemniaki - o 33,3%. Znacznie podrożało również mięso i inne artykuły spożywcze.

Jak informuje "Agefi" w dniu 12 października b.r. liczba bezrobotnych w Wielkiej Brytanii wyniosła 309.100 osób wykazując wzrost o 17.100 osób od 14 września b.r. Przed rokiem liczba bezrobotnych wynosiła 397.900 osób.

/o/

ZAMORSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

J A F O N I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według danych "Bank of Tokio" w I półroczu b.r. wartość eksportu japońskiego wyniosła 215,4 mld jen /598 mln \$/, im-
1952 r. - 417,3 mld jen /1.159 mln \$/. W porównaniu z I półroczem
wzrosła o 12%. Natomiast importu
jowej o 17%. Pogłębiająca się rozbieżność w tendencji rozwo-
lensu eksportu i importu japońskiego powoduje, iż deficyt bi-
jen /\$ 561,0 mln/ t.zn. o 90,2 mld jen /\$ 250,0 mln/ więcej
niż w I półroczu 1952 r. Struktura towarowa eksportu i importu
japońskiego w I półroczu 1953 r. przedstawiała się następująco
w tys. ton oraz w mln jen/:

Eksport		ilość	wartość
metale żelazne		473	28.304
statki /szt./		95	19.716
tkaniny bawełniane /mln m./		263	26.581
ryby, ostrygi itp.		57	10.007
tkaniny sztucznego jedwabiu			
jedwab naturalny		102	7.232
przedzane sztucznego jedwabiu		6	7.022
inne		5	2.029
		-	114.563
Ogółem			215.454
Import			
bawełna		259	65.070
ryż		584	42.844
wełna		47	35.850
ropa i produkty naftowe ...		3.589	32.491
cukier		563	23.726
pszenica		596	17.941
soja		268	11.786
inne		-	187.587
Ogółem			417.295

Jest rzeczą charakterystyczną, jak wynika z innych
źródeł, iż w I półroczu 1953 r. eksport maszyn i innego wypo-
życzenia przemysłowego wzrósł o 65% w porównaniu z I półroczem 1952 r.;
eksport statków wzrósł w tym samym czasie sześciokrotnie.
Jest to wyrazem dążenia japońskich kół gospodarczych do wzmo-
żenia ekspansji eksportu dóbr inwestycyjnych i wyrównania w
1953 r. - około 360 jen.

ten sposób strat związanych z redukcją eksportu tekstylii i wyrobów metalowych. - Zaznaczamy, iż w omawianym okresie sprawozdawczym 1953 r. eksport tekstylii zmalał w porównaniu z półroczem 1952 r. o 51%, wyrobów metalowych o 27%.

Na odcinku importu daje się zauważyć wzrost: niemal we wszystkich pozycjach z wyjątkiem soli i fosfatów. Szczególnie gwałtownie zwiększył się przywóz samochodów; wartość tego importu wyniosła 5.990 mln jen tj. dwukrotnie więcej niż w I półroczu 1952 r.; ilościowo przywóz samochodów wzrósł trzykrotnie /12.200 sztuk/.

Wahania cen eksportowych przebiegały następująco: w okresie styczeń-maj 1953 r. wskaźnik cen eksportowych = 100/ wzrósł o 1%, zaś wskaźnik cen importowych spadł o 3,6%. W maju wskaźnik cen eksportowych wyniósł 127,5 tj. o 0,6% więcej niż w kwietniu, wskaźnik cen importowych zmalał o 0,4% tj. 111,1. Tendencja ta utrzymywała się w czerwcu. W miesiącu tym ceny eksportowe wzrosły o 0,3% a importowe zmalały o 0,7% w porównaniu z majem.

Nie dysponujemy jeszcze świeżymi danymi obrazującymi kompletnie strukturą geograficzną handlu zagranicznego Japonii. Dostępne są natomiast cyfry ilustrujące rozmiary wymiany handlowej z USA. Jak wynika z informacji "Foreign Commerce Weekly" deficyt bilansu handlowego z USA. wyniósł w I półroczu 1953 r. \$ 259 mln, wobec 328 mln w analogicznym okresie 1952. Eksport do USA wyniósł \$ 116 mln tj. o 27% więcej niż w I półroczu 1952, import - \$ 337 mln tj. o 10% mniej niż w styczniu-czerwcu 1952 r. W omawianym okresie sprawozdawczym eksport do USA wyniósł około 20% wartości ogólnego wywozu, import zaś - około 32% wartości ogólnego przywozu.

W III kwartale b.r. ogólna wartość eksportu i importu japońskiego kształtowała się następująco /w mln \$/:

	<u>eksport</u>	<u>import</u>
lipiec	102.258.000	201.011.000
sierpień	109.936.000	197.925.000
wrzesień	110.270.000	194.244.000

Ogółem więc w okresie styczeń-wrzesień 1953 r. eksport wyniósł 331.367 mln jen /920.464.000 \$/ wobec 349.200 mln w analogicznym okresie 1952 r. Wartość importu wyniosła w ciągu pierwszych 9 miesięcy 1953 r. 630.784 mln jen /\$ 1.752.180.000/ wobec 536.900 mln jen.

Pewne polepszanie się ogólnej wartości eksportu na przestrzeni III kwartału 1953 r. należy przypisać zwiększeniu dostawom do obszaru szterlingowego i krajów t.zw. "open account". Jak wynika np. z danych Ministerstwa Finansów eksport do strefy szterlingowej w sierpniu wzrósł do \$ 29.000.000 wobec \$ 26.000.000 w lipcu i \$ 26.000.000 w czerwcu. W omawianym okresie zanotowano pewne ożywienie się wywozu tekstylii bawełnianych, zwłaszcza dzięki większym zamówieniom ze strony Indonezji i krajów Commonwealthu. Ogółem w ciągu 9 miesięcy b.r. Japonia wyeksportowała 633.801.000 jardów kw. bawełnianych wobec 615.919.000 jardów kw. w analogicznym okresie 1952 r. Jednakże wartościowo eksport ten wyniósł w b.r. zaledwie 44.240.000.000 jenów wobec 54.095.000.000 jenów

w okresie styczeń-wrzesień 1952 r. Porównanie tych danych wyraźnie wskazuje na spadek cen eksportowych artykułów włókienniczych i potwierdza nasze wnioski odnośnie dokonującej się ewolucji japońskiego handlu zagranicznego, wskazując na konieczność przesunięcia się punktu ciężkości z wywozu artykułów konsumcyjnych na dostawy typu inwestycyjnego.

W końcu września b.r. rząd japoński opublikował szczegóły nowego programu importowego na okres październik 1953 - marzec 1954. Ogółem program ten przewiduje wydatkowanie we wspomnianym okresie $\text{\$ } 1.658.693.000$ tj. o $191.168.000 \text{ \$}$ mniej w porównaniu ze zrewidowanym programem na analogiczny okres 1952/53. Ze wspomnianej puli przeznacza się $\text{\$ } 323.661.000$ na t.zw. import niewidoczny oraz $\text{\$ } 1.335.032.000$ na import handlowy. Przy układaniu obecnego programu importowego rząd japoński zmuszony był obciążyć przywóz szeregu towarów luksusowych t.zw. "non-essentials" oraz położyć jeszcze większy nacisk na przywóz podstawowych surowców. Nowy program przywozowy przewiduje np. import $1.350.000$ bel bawełny wobec $1.090.000$ bel w odpowiednim okresie 1952/53, 68.600 ton masy ze sztucznego jedwabiu /rayon pulp/ wobec 34.000 t., 187.000 ton potażu wobec 130.000 ton, 520.000 t. fosfatów surowych wobec 359.000 ton; na przywóz maszyn przeznacza się $\text{\$ } 62.380.000$ wobec $48.503.000$. Zmniejszono natomiast kwotę importową wełny, ustalając ten przywóz na 430.000 bel wobec 520.000 bel w 1952/53 r. Wełnę i węgiel postanowiono częściowo sprowadzać z krajów nie szterlingowych, ze względu na brak funtów.

W przeciwieństwie do dotychczasowej praktyki rząd japoński ogłosił nowy program importowy bez dokonania podziału importu na strefy walutowe. Jednakowoż jak wynika z opinii kół międzynarodowych program zmniejsza import widoczny ze strefy szterlingowej do $\text{\$ } 282.039.000$ wobec $\text{\$ } 463.149.000$, w analogicznym okresie 1952/53. Zwiększono natomiast import ze strefy dolarowej do $\text{\$ } 721.390.000$ / $\text{\$ } 655.558.000$ / oraz ze strefy "open account" - do $\text{\$ } 331.684.000$ / $\text{\$ } 296.417.000$ /.

W pierwszej dekadzie października rząd tokijski przyznał pierwszą transzę $\text{\$ } 447.909.000$ na import 34 artykułów w ramach wspomnianego programu. Lista towarów obejmuje m.in. 230.000 t. ryżu, 290.000 ton pszenicy dla celów konsumcyjnych, 70.000 t. jęczmienia, 28.000 t. pszenicy pastwnej, 450.000 bel bawełny, 270.000 bel wełny surowej, 450.000 bel bawełny, 130.000 t. potażu, 390.000 t. surowego fosfatu i $1.224.000$ t. rudy żelaznej.

Foczynione ograniczenia na odcinku importu stały się koniecznością dla rządu Joszidy, który stanął wobec groźby stale rosnącego deficytu bilansu handlowego. "Boom" koreański i związany z nim napływ dolarów jedynie chwilowo przyskonił reżące anomalie w rozwoju japońskiego handlu zagranicznego. Z momentem zawarcia rozejmu na Korei nierozwiązany problem uzyskania równowagi w bilansie handlowym pojawił się ze zdwojoną siłą. Ponieważ restrykcje importowe nie mogą często stanowić decydującego środka walki z rosnącym deficytem bilansu handlowego, odpowiedzialne czynniki japońskie główną uwagę poświęcają zagadnieniu wzmożenia eksportu, pozostającego wartościowo daleko w tyle za importem.

Z ważniejszych środków zmierzających do udzielenia poręczenia eksportowi zasługuje na uwagę seria zarządzeń z sierpnia b.r.

Poczynając od 30.VIII.1953 r. eksporterzy uprawnieni są do zatrzymywania 10% swych wpływów w dewizach obcych i obracania ich na import. Ministerstwo Handlu zastrzegło sobie jednak, iż w ramach tego systemu można przywozić jedynie określone jako "przyczyniające się do rozwoju eksportu oraz całej gospodarki japońskiej". Należy zaznaczyć, iż wspomniany system pozwala obracać 10% wpływów dolarowych i szterlingowych na import z jakiegokolwiek obszaru walutowego. W przeciwnieństwie do tego, kwotę retencyjną uzyskaną z eksportu do obszaru "open account" można obracać jedynie na pokrycie importu z tego obszaru.

W ramach poprzedniego systemu, który obowiązywał od 10.VII.1952 r. do 30.VIII.1953 r. eksporterzy mogli zatrzymywać określone odsetki /5,10 i 15%/ jedynie od wpływów dolarowych.

W krótkce po ogłoszeniu zasad nowego systemu retencyjnego ministerstwo handlu poczyniło dalsze ustępstwa na rzecz eksporterów. Zezwolono mianowicie na reeksport do obszaru "open account" towarów importowanych ze strefy dolarowej. W tym celu rząd alokował tymczasem \$ 30 mln na zakup towarów w strefie dolarowej; towary te, obejmujące m.in. bawełnę, wełnę, soję, będzie można reeksportować do krajów "open account", mających nadwyżkę w handlu z Japonią.

Inne zarządzenie, wydane przez Ministerstwo, a mające na celu wzmoczenie eksportu dotyka również bezpośrednio problemu importu. Ministerstwo postanowiło bowiem uprzywilejować przy imporcie cukru, miazgi drzewnej, wełny etc. tych kupców, którzy zdołają zwiększyć rynek zbytu dla szeregu towarów japońskich /żelaza, stali, nawozów sztucznych, tranu/. Działanie tego systemu ograniczone jest jednak do handlu z 13 krajami należącymi do obszaru "open account". Równocześnie celem wzmoczenia wywozu do obszaru szterlingowego i powstrzymania procesu topnienia rezerw funtowych rząd postanowił udzielić specjalnych ulg przy imporcie ze strefy dolarowej tym handlowcom, którzy zdołają zwiększyć eksport do obszaru szterlingowego.

Ponadto program popierania eksportu idzie po linii zniesienia japońskich restrykcji w handlu z Bliskim i Środkowym Wschodem oraz krajami Ameryki Łacińskiej, wprowadzonymi ze względu na słabą sytuację finansową tych krajów.

Rząd japoński udzielając poręczenia eksportowi na oddolnym krajowym stara się jednocześnie o zapewnienie udziału Japonii w organizacjach międzynarodowych, popierających handel między innymi członkami, a zwłaszcza zabiega o przyjęcie do GATT'u.

Jak wiadomo kwestia przyjęcia Japonii do GATT'u była już od dłuższego czasu przedmiotem sporów między członkami tej organizacji. Kandydaturę Japonii popierały Stany Zjednoczone silnie zainteresowane m.in. w ekspansji japońskich towarów, wytwarzanych w dużej mierze z surowca amerykańskiego. Należy zaznaczyć, że wiele przedsiębiorstw amerykańskich pa-

- 55 -

Włada również znaczne udziały w japońskich zakładach włókienniczych oraz w szeregu eksportowych firm japońskich.

Negatywne stanowisko Wielkiej Brytanii wobec próby Japonii, za którą opowiedziały się Australia, Nowa Zelandia, Rodezja Południowa oraz Rodezja Południowa podyktowane było przede wszystkim troską o interesy producentów i eksporterów Lancashire u. Początkowe stanowisko to popierała również Francja, zaniepokojona ze swej strony konkurencją wielu tanich artykułów japońskich. W toku dyskusji nad przyjęciem Japonii do GATT'u delegat brytyjski reprezentował tezę, iż Japonia mogłaby zwiększyć swój handel poza GATT'em na drodze dwustronnych porozumień handlowych "zawieranych w duchu współpracy i dobrej woli" - bez potrzeby uciekania się do przywilejów GATT'u. Wielka Brytania nie chcąc wyrażnie sprecyzować swego negatywnego stanowiska twierdziła, iż obecność Japonii w GATT'cie nie przyczyniłaby się do zwiększenia swobody w handlu międzynarodowym; przeciwnie, kraje należące do GATT'u starałyby się utrzymać swe taryfy w obawie przed konkurencją japońską. Kraje te, argumentował delegat brytyjski, nie stosowałyby ulg taryfowych w stosunku do siebie, gdyż automatycznie ulgi te zostałyby rozciągnięte na Japonię w myśl KNU. Stanowisko brytyjskie nie zostało jednak podzielone przez większość krajów członkowskich i ostatecznie w październiku b.r. Japonia weszła do GATT'u. Wielu delegatów, początkowo przeciwnych przyjęciu Japonii ostatecznie ustąpiło przed argumentem, iż fakt uczestniczenia Japonii w GATT'cie w pewnym sensie ułatwi kontrolę międzynarodową /GATT'u/ nad praktykami handlowymi Japonii. Nie mniej jednak Japonia nie jest jeszcze pełnoprawnym członkiem GATT i przyjęcie jej na charakter rozwiązania kompromisowego.

Tekst odnośnej Decyzji, powziętej przez członków GATT w ramach dalej Stronami Umawiającymi się/ stwierdza, iż w obecnych warunkach nie było możliwym przyjęcie Japonii do GATT w myśl artykułu XXXIII statutu GATT /t.j. w drodze negocjacji taryfowych między Japonią a Stronami Umawiającymi się/. Strony Umawiające się pragną jednak, aby rząd japoński mógł brać udział w sesjach i posiedzeniach Komisji GATT jako członek stowarzyszony /associated member/, szeregu stron umawiających się chce już teraz poddać się postanowieniom statutu GATT w swych stosunkach handlowych z Japonią /t.j. stosować m.in. KNU/. Formalnie wolę swą strony te wyraziły przez podpisanie Deklaracji z 24.X.1953 roku, przy czym do 26.X. Deklarację podpisały: Austria, Belgia, Dania, Holandia, Finlandia, Indie, Niemcy zachodnie, Włochy, Turcja, USA oraz Japonia. Deklaracja otwarta będzie do podpisu jeszcze do 31.XII.1953 r.

Wspomniana Decyzja została zatwierdzona przez głosowanie przy czym 27 krajów opowiedziało się za zatwierdzeniem Decyzji będącej w mocy do momentu przystąpienia Japonii do GATT'u oraz razem z mocą do momentu przystąpienia Japonii do GATT'u. Niezależnie od tego Decyzja traci moc w dniu 30.VI.1955, chyba że Strony Umawiające przedłużą ten termin.

Fakt przyjęcia Japonii do GATT'u uważany jest przez kierowników japońskiej polityki handlowej za sukces; licząc, że członkostwo w GATT'cie umożliwi Japonii wyrównanie deficytów w wymianie z obszarem szterlingowym. /Deficyt ten wyniósł np. w I półroczu 1952 r. \$ 86 mln, w I półroczu 1953 r. \$ 212 mln. Poważny udział w tym deficycie przypadał np. dostarczającej Japonii znacznych ilości wełny, obecnie Japonia ma nadzieję, iż towary japońskie będą miały łatwiejszy rynek zbytu w Australii/.

Wysiłki rządu tokijskiego, zmierzające do odzyskania przez Japonię dawnej pozycji w handlu światowym przyniosły ostatnio szereg widocznych rezultatów. Świadczyć może o tym m.in. zawarcie korzystnego kontraktu na dostawę 500.000 t. wyrobów stalowych i żelaznych do Argentyny, zawarcie umowy handlowej z Egiptem i Syrią, zwiększającej zbytnie tkanin japońskich, utworzenie mieszanego banku indyjsko-japońskiego /poddającego częściowej kontroli japońskiej nowe złoża naftowe na Borneo/, zawarcie obszernej umowy handlowej z Burmą. Zesługuje na uwagę silne zainteresowanie Japonii obszarem Bliskiego Wschodu i związana z tym ostra walka konkurencyjna z Wielką Brytanią. Konkurencja ta występuje szczególnie w dostawach tkanin bawełnianych, wyrobów ceramicznych i metalowych. Jedyne na obszarze t.zw. "Środkowego Wschodu" eksport angielski w I półroczu 1953 spadł /w dużej mierze w wyniku tej walki/ o \$ 300 mln w czym tkanin bawełnianych o \$ 60 mln.

poważniejszy udział w dostawach japońskich mają dobra inwestycyjne; twierdzenie to odnosi się szczególnie do dostaw do krajów południowo-amerykańskich i azjatyckich /patrz "HK" nr 24/107/. W stosunkach z Bliskim Wschodem omawianych powyżej dobra inwestycyjne japońskie nie zajmują jeszcze poważniejszego miejsca.

O wzroście eksportu maszyn i wyposażenia przemysłowego świadczą następujące dane: Podczas gdy w 1952 r. plan eksportu dóbr inwestycyjnych przewidywał wywóz wartości \$ 35.800.000, to plan na 1953 r. przewiduje już \$ 146.200.000. W ramach tego programu Japonia pragnie wyeksportować swe artykuły do następujących krajów /w \$/:

Strefa szterlingowa

	t o w a r
Burma	tabor kolejowy
Cejlon	maszyny włókiennicze ...
Hong-Kong	maszyny włókiennicze ...
Indie	tabor kolejowy
"	wyposażenie przemysłowe
"	maszyny włókiennicze ...

Strefa dolarowa

Boliwia	maszyny dla rafinerii
	cukru
Chile	statki
"	tabor kolejowy
Dania	statki
Meksyk	tabor kolejowy

wartość
3.000.000
2.000.000
600.000
1.000.000
800.000
1.500.000
2.200.000
3.600.000
500.000
7.000.000
7.200.000

Meksyk	maszyny włókiennicze	800.000
"	aparaty stosowane przy	
	uzyskiwaniu soli	700.000
Norwegia	statki	9.800.000
Okinawa	samochody	1.100.000
Panama	statki	8.000.000

Inne strefy walutowe

Argentyna	statki	10.000.000
"	tabor kolejowy	9.000.000
"	wyposażenie	1.400.000
"	samochody	500.000
Brazylia	statki	24.000.000
"	tabor kolejowy	10.000.000
"	generatory, maszyny	3.300.000
"	maszyny włókiennicze	1.500.000
"	samochody	2.000.000
Formoza	wyposażenie	3.350.000
"	maszyny włókiennicze	500.000
Indonezja	maszyny	4.000.000
Syjam	statki	2.000.000
"	tabor kolejowy	20.000.000
"	maszyny	450.000
"	samochody	1.000.000

Zestawienie to dowodzi, iż dostawy japońskie typu inwestycyjnego kierują się na niegdyś tradycyjne rynki zbytu w Brytanii.

W związku z tym należy jednak z naciskiem podkreślić, iż Japonia w eksporcie dóbr inwestycyjnych nie zajmuje tej samej pozycji, co zajmowała i w dużej mierze zajmuje w eksporcie produktów przemysłu lekkiego, t.j. Japonia nie sprzedaje na zasadzie swych maszyn, "à bon marché" i wobec tego nie jest często w stanie podcinać ceny dostawców europejskich.

Przyczyna tego jest, zdaniem wielu przedstawicieli przemysłu japońskiego, jasna: zakaz handlu z Chinami i konieczność nabywania niezbędnych surowców przemysłowych po rujnujących cenach u bardzo odległych dostawców /na węgiel z USA/. Fakt ten wpływa na zwiększenie kosztów produkcji w fabrykach japońskich mimo korzystania z notorycznie taniej miejscowej siły roboczej.

Rozszerzenie stosunków handlowych z Chinami ma bezpośrednio i pośrednio ogromny wpływ na dalszy rozwój handlu a zwłaszcza eksportu japońskiego. USA, które są odpowiedzialne za zerwanie stosunków handlowych Japonii z Chinami starają się udowodnić, jakoby trudności zbytu pochodziły stąd, iż przemysł japoński stosuje zacofane metody produkcji w oparciu o przestarzały sprzęt techniczny. Argument ten jest jednak niewystarczający, gdyż jak wynika z analizy kosztów własnych przemysłu japońskiego zasadniczą rolę w wielu wypadkach odgrywa wygórowany poziom cen importowanych surowców przemysłowych. Argumentacja Waszyngtonu tym bardziej nie znajduje uznania w oczach japońskiej opinii publicznej, gdy weźmie się pod uwagę fakt wysoce niezrównoważonej dla Japonii wymiany handlowej z USA. Amerykanie, zabraniając Japonii handlu z Chinami jednocześnie zazdrośnie strzegą swój rynek wewnętrzny przed

towarami japońskimi; typowym przykładem tej polityki jest fakt zwiększenia o 50% cen importowych od tuńczyka/dość poważnego artykułu eksportowego Japonii/. Wprowadzenie w życie tego ograniczenia dało powód w początkach listopada o wystosowania przez rząd Joszidy ostrego protestu wobec USA. Japonia skarży się również na prawie zupełny monopol floty amerykańskiej przy eksporcie towarów z USA do Japonii, co oczywiście zmniejsza znacznie japońskie dochody z żeglugi.

Eksporterzy japońscy niechętnie widziani na rynku amerykańskim, toczący ostrą walkę konkurencyjną w krajach południowej Ameryki, na Bliskim Wschodzie etc. z zadowoleniem powitali fakt zawarcia rozejmu na Korei. Ponowili się ze zdwojoną siłą żądania przywrócenia handlu z Chinami, a przynajmniej do zrównania japońskich list embargo z identycznymi listami innych krajów, a zwłaszcza zachodnio-europejskich. W związku z tym już po zawarciu rozejmu udało się Japonii skreślić z listy embargo 60 pozycji; we wręczeniu usunięto jeszcze 11 pozycji strategicznych i to wbrew sprzeciwom ze strony USA. Towary te obejmują m.in. silniki, artykuły farmaceutyczne, pewne maszyny, niektóre typy pojazdów mechanicznych ubrania ochronne itp.

Należy zaznaczyć, iż do niedawna jeszcze grupy przemysłowców i kupców, organizowane celem wprowadzenia handlu z Chinami działały nawpół nielegalnie, aczkolwiek cieszyły się nieoficjalnym poparciem rządu. Obecnie jak donosi prasa kapitalistyczna większość członków parlamentu japońskiego należy do zwolenników rozszerzenia handlu z Chinami i bierze udział w misjach handlowych do Chin.

Polityka rządu Joszidy, który nie chce niekiedy respektować zakazów amerykańskich powoduje, iż w roku bieżącym obroty handlowe z Chinami były znacznie większe, niż w roku ubiegłym, aczkolwiek w cyfrach absolutnych są nadal nieznaczne. W ciągu pierwszych trzech kwartałów r.b. Japonia wyeksportowała do Chin towary wartości \$ 3.530.000, importując w tym samym czasie za sumę \$ 3.520.000. Japończycy dostarczali swych towarów głównie w trybie transakcji barterowych, eksportując do Chin chemikalia, a otrzymując węgiel, soję, otręby pszenne, oleje jadalne i makuchy sojowe. Transakcje te były licencjonowane przez rząd tokijski.

W końcu października doszło do skutku zawarcie umowy w rezultacie pobytu 24-osobowej misji japońskiej, składającej się z przedstawicieli japońskich sfer handlowych i przemysłowych, w Pekinie. Zawarta umowa dotyczy wymiany towarowej w 1954 i przewiduje obroty w wysokości £ 30 mln w każdym kierunku. Umowa dzieli towary na grupę a, b, i c. Klasa "a" obejmuje 35% wszystkich negocjowanych towarów i dotyczy artykułów, które tradycyjnie stanowiły przedmiot handlu chińsko-japońskiego.

Na odnośnych listach znajdują się więc chińskie rudy żelaza, rudy manganu, węgiel i soja oraz japońskie płyty stalowe, blacha stalowa, stal konstrukcyjna, tabor kolejowy, itp. maszyny ciężkie, statki transoceaniczne, statki-chłodnie, itp. artykuły. Klasa "b" zawiera takie pozycje jak: pojazdy mechaniczne, maszyny lżejsze, poszczególne typy artykułów przemysłowych, chemikalia, środki farmaceutyczne itp. Podobny asort-

Wzrost artykułu znajdujemy na listach "c", gdzie również figurują artykuły żywnościowe.

Zawarcie powyższej umowy nie wiąże oczywiście rządu japońskiego, jednak rząd Jostidy jak donosi "United Press", może jej ignorować, gdyż podpisana została ona przez delegację członków parlamentu japońskiego, posiadającą całkowite uprawnienia parlamentu. Największe wątpliwości administracji rządowej budzi lista "a", której aprobatą nie wydaje się prawdopodobnie. Rząd japoński rozpatrzy natomiast wnioski o udzielenie zezwoleń na wywóz towarów klasy "b". Artykuły te są zasadniczo wyjątkiem przez większość krajów kapitalistycznych do Chin, Ameryki, Australii, Indii, gdzie listy embargo należały do najcięższych. Reakcja kół londyńskich i waszyngtońskich na zawarcie powyższej umowy nie jest jeszcze znana w szczególności.

Finanse

Według danych BIKI struktura bilansu płatniczego Japonii w roku kalendarzowym 1952 przedstawiała się następująco w mln \$/:

	łącznie:		w tym			
	1951	1952	strefa dolarowa		strefa szterlingowa	
			1951	1952	1951	1952
eksport	1.297	1.289	302	396	562	596
import	1.725	1.718	979	955	429	532
saldo bilansu handlowego	- 428	- 429	-677	-559	+133	+ 64
saldo operacji z wpływów i płatności łącznych z ruchem kapitałowym i kredytem	+ 764	+ 653	+750	+712	+ 14	- 61
saldo bilansu płatniczego	+ 336	+ 224	+ 73	+153	+147	+ 3

Jak wynika z przytoczonych powyżej danych saldo bilansu handlowego nie uległo zasadniczej zmianie w 1952 r. w porównaniu z 1951 r., natomiast saldo operacji nie handlowych zmniejszyło się z + 764 mln do + 653 mln t.zn. o 111 mln. W rezultacie globalne saldo dodatnie bilansu płatniczego spadło o 142 mln.

W 1952 r. podobnie jak i w 1951 r. bilans płatniczy Japonii z obszarem dolarowym zamknął się nadwyżką głównie dzięki wzmożonemu eksportowi wyrobów stalowych i przemysłu ciężkiego przy jednoczesnym spadku importu, w rezultacie obniżki cen i wprowadzenia ograniczeń.

W porównaniu z r. 1951 saldo wpływów i płatności z niehandlowych operacji ze strefą dolara zmniejszyło się w 1952 r. o 38 mln, tj. o 5%.

Nie odczuwając braku dolarów, Japonia ma jednocześnie trudności w otrzymaniu potrzebnych jej ilości funtów szter-

lingów. Eksport japoński do krajów obszaru szterlingowego w drugiej połowie 1952 r. silnie spadł; natomiast wpływy tego portu za cały rok 1952 były, o £ 34 mln większe niż za r. 1951. Jednocześnie przywóz towarów z obszarów funta szterlinga wzrósł się znacznie w porównaniu z r. 1951 pod względem wartości bo aż o £ 103 mln tj. niemal o 24%. Jeżeli chodzi o nierównowagę operacji Japonii z obszarem funta szterlinga, to saldo operacji wynoszące w r. 1951 £ 14 mln ustąpiło w r. 1952 miejscami na ujemnemu w wysokości £ 61 mln. W rezultacie saldo bilansu handlowego Japonii z obszarem szterlingowym wyniosło za r. 1952 zaledwie równowartość £ 3 mln, co stanowiło niewiele ponad analogicznej nadwyżki za r. 1951.

W 1953 r. sytuacja na odcinku rozwoju bilansu płatniczego uległa znacznemu pogorszeniu, które zaznaczyło się w II połowie 1952 r.

Wg danych "Bank of Tokio" odnoszących się do I półroczu finansowego 1953/54 /kwiecień-wrzesień 1953/ wpływy w bilansie płatniczym wyniosły £ 1.076 mln, płatności zaś - £ 1.149 mln. W rezultacie powstało saldo ujemne w kwocie £ 73 mln. Nadwyżki £ 176 mln w I połowie roku finansowego 1952/53 i £ 81 mln w II połowie roku finansowego 1952/53.

W pozycji "wpływy" eksport handlowy wyniósł w I półroczu 1953/54 - £ 574 mln, eksport t.zw. "niewidoczny" - £ 500 mln. Na płatności złożyło się £ 1.038 mln z tytułu importu handlowego, oraz £ 111 mln z tytułu operacji "niewidocznych".

W omawianym okresie sprawozdawczym Japonia miała dodatkowo bilansu płatniczego w wymianie z blokiem dolarów w kwocie £ 190 mln, wobec £ 38 mln w analogicznym okresie roku. W obrocie ze strefą szterlingową powstał natomiast deficyt w kwocie £ 193 mln wobec nadwyżki £ 67 mln w okresie kwiecień-wrzesień 1952 r. Zdaniem "Bank of Tokio" dalszy spadek eksportu /mimo pewnej poprawy w III kwartale/ może przyczynić się do powstania w całym roku finansowym 1953/54 deficytu £ 100.000.000.

W związku z takim kształtowaniem się bilansu płatniczego Japonii głównym problemem, jaki stoi przed tym krajem jest konieczność uzyskania szterlingów. Należy przypomnieć, że jeszcze jesienią 1952 r. Japonia posiadała rezerwy szterlingowe w wysokości £ 130 mln, które następnie stopniały /wiosna 1953 r./ do £ 35,0 mln. W końcu września rezerwy te spadły na jeszcze niżej £ 25 mln, a zdaniem japońskiego ministra handlu, mogą spaść do £ 5 mln w marcu 1954.

Początkowo zarówno zainteresowane koła brytyjskie, jak i japońskie były zdania, iż brak szterlingów w Japonii jest zjawiskiem chwilowym. Wiosną 1953 r. szereg kolonii i dominiów brytyjskich zniosło surowe restrykcje w imporcie z Japonii, na co pozwalało korzystniejsze kształtowanie się bilansu płatniczego obszaru funta. Równocześnie rząd brytyjski zobowiązał się wobec Japonii, iż ułatwi jej uzyskanie szterlingów, nie tylko w ramach transakcji "swap". Polegały one na tym, iż Japonia deponowała w bankach brytyjskich dolary, otrzymując w zamian szterlingi. Dolary te Japonia może następnie w określonym terminie wpłacać za nie szterlingi. Za zgodą brytyjskiego ministerstwa skarbu podniesiono w ostatnim

ciągnięciu limit transakcji "swap" z Japonią z £ 20,0 mln ustalonych w kwietniu, do 30 mln.

Tak więc Japonia otrzymała w toku r.b. zastrzyk £ 30,0 mln z transakcji "swap" prócz tego wiele krajów szterlingowych znacznie złagodziło ograniczenia przywózowe obowiązujące w obrocie z Japonią. Pomimo to rezerwy funtowe spadały i spadają nadal z niepokojącą siłą. Przyczyny tego zdaniem prasy angielskiej tkwią głęboko w samym rozwoju gospodarki japońskiej. Stwierdza się wprost, iż niektóre eksportowe ceny japońskie są za wysokie w odniesieniu nawet do szeregu gatunków tekstylii/, a ceny chemikali, wyrobów stalowych i żelaznych nie konkurują w ogóle z odpowiednimi wyrobami obcymi. Zbyt wysokie koszty własne przemysłu eksportowego utrudniają zbyt wielu produktów zwłaszcza w krajach szterlingowych; jako postulat stawia się w związku z tym np. zmniejszenie kosztów własnych w produkcji surowki o 3%, blachy o 20%, rurociągów gazowych, sztab stalowych o 9%, wzrostu o 16%, siarczanu amonu o 20%. Równocześnie w związku ze ostatnią aktywnością przemysłowej Japonia znacznie wzmogła w co w dużym stopniu zdecydowało o trwałości japońskiego deficytu szterlingowego i o rozwianiu się nadziei na jego szybkie wyrównanie.

Jak Niepomyślna sytuacja na tym odcinku skłania Japonię do wzięcia najszybszego rozpatrzenia z Wielką Brytanią w drodze rokowań całości kształtu zagadnienia z nim związanego. Nie jest stąd wątpliwe, iż rozmowy w sprawie przedłużenia bieżącego układu płatniczego między strefą szterlingową a Japonią /wygasającego 31.XII./ zaczęły się o kilka tygodni wcześniej. Zdaniem obserwatorów szwajcarskich nie należy oczekiwać jednak, aby rozmowy te mogły na dłuższą metę rozwiązać tak trudny i skomplikowany problem, jakim jest japońska "luka" szterlingowa.

Przed Japonią zawisła obecnie konkretna groźba utraty dolarów zdeponowanych w Wielkiej Brytanii na rachunek operacji "swap". Termin realizacji transakcji przypada bowiem na koniec r.b. Odnosnie czynników japońskich będą zmuszone w przyszłości do dalszego czerpania z rezerw dolarowych, celem pokrycia deficytu szterlingowego albo do zmniejszenia przywozu z obszaru funta - przywozu, w większej części obejmującego podstawowe surowce przemysłowe i artykuły spożywcze.

Ta ostatnia alternatywa byłaby szczególnie niebezpieczna dla dalszego rozwoju tych gałęzi przemysłu japońskiego, które są bezpośrednio uzależnione od dostaw szterlingowych. Tym też zacieśnia się zabiegi Japonii idące w kierunku bądź uzyskania szterlingów na drodze pożyczek bądź też czerpania z rezerw dolarowych, a nie przez obcinanie importu.

W pierwszych dniach września Japonia kupiła od Międzynarodowego Funduszu Monetarnego /IMF/ £ 5 mln. /\$ 14 mln/ wpłacając równowartość w jenach. Sumę tę Japonia musi zwrócić w ciągu 3 - 5 lat w walucie wymienialnej. W październiku Japonia zwróciła się do IMF'u z prośbą o zezwolenie na zakup dalszych £ 5,0 mln celem zagwarantowania sobie pokrycia transakcji "swap" z Wielką Brytanią. Z przytoczonych informacji i danych jasno zarysowuje się problem "luki szterlingowej" i związanych z tym niebezpieczeństw dla gospodarki tego kraju. Nie trudno jest bowiem obecnie uzasadnić krążące od dłuższego

czasu pogłoski o mającej nastąpić zmianie kursu jeny. Wskazaliśmy już na to, iż zdaniem wielu ekspertów gospodarczych u podstaw obecnego braku szterlingów w Japonii leżą za wysokie ceny eksportowe pewnych towarów, a co za tym najczęściej idzie, za wysokie poziomy kosztów produkcji w przemyśle eksportowym. Zdaniem wielu przedstawicieli kół gospodarczych Japonii /m.in. prezesa Banku Japońskiego/ obniżenie cen eksportowych możnaby osiągnąć przez wprowadzenie ograniczeń w udzielaniu kredytów bankowych. Stanowisko to zwalczane jest przez inne czynniki zainteresowane w rozwoju gospodarczym kraju. Ich zdaniem, ograniczenia w kredycie bankowym na dłuższą metę jedynie pokrzyżują plany obniżki kosztów własnych w przemyśle, gdyż kredyt bankowy stanie się drogi. Jako drugą alternatywę proponuje się więc zmianę kursu jeny. Jak dotąd pogłoski o zmianie kursu jeny są energicznie dementowane przez japońskie ministerstwo finansów. Nie ulega wątpliwości jednak, iż w najbliższym czasie będzie się coraz więcej słyszeć o tej ewentualności.

Produkcja

Na przestrzeni pierwszych 7 miesięcy 1953 r. daje się zanotować poważny wzrost japońskiej produkcji przemysłowej. Według danych "International Financial Statistics" wahania wskaźnika produkcji przebiegały następująco /1950 = 100/:

	przemysł przetwórczy /a/	przemysł wydobywczy /b/
1937	140	116
1951	138	113
1952	148	118
1953 I	141	131
II	147	133
III	165	145
IV	172	133
V	176	127
VI	183	121
VII	184	120

Jak wynika z przytoczonych danych, produkcja w przemyśle przetwórczym wzrosła o 84% w lipcu 1953 r. w porównaniu z przeciętną 1950 r. Wzrost produkcji w górnictwie był stosunkowo mniejszy /20%/, przy czym na przestrzeni II kwartału 1953 r. daje się zauważyć tendencja spadkowa. To ostatnie zjawisko tłumaczy się w dużej mierze spadkiem wydobycia węgla /w czerwcu o 5,2% mniej niż w maju/ wywołanego nagromadzeniem się znacznych zapasów, ocenianych w lecie na 4.253.000 ton. Częściowo na ten spadek wpłynęła klęska pogodzi w Kyushu.

Wzrost produkcji na odcinku przemysłu przetwórczego dotyczy artykułów włókienniczych, stali, żelaza i ropy. Dotyczy również wzrost tego wskaźnika np. w czerwcu wpłynęło zwiększenie się o 8,9% produkcji włókienniczej w porównaniu z majem, w czym o 24,6% produkcji przędzy bawełnianej; znacznie wzrosła też wytwórczość przędzy wełnianej.

Do skoku wskaźnika "a" w czerwcu w porównaniu z majem przyczynił się również wzrost produkcji taboru kolejowego, samochodów osobowych, papieru i siarczanu amonu. Jak informuje

filmo "Handelsblatt" na tak znaczny wzrost wskaźnika "a" złożył się, mimo zanotowanego wzrostu eksportu również większy popyt wewnętrzny /ograniczony do warstw średnich, korzystających jeszcze z "prosperity koreańskiej"/ przede wszystkim zamówienia dla wojsk USA stacjonujących na Korei. Jak wynika z oficjalnych danych amerykańskich Japonia otrzymała w czerwcu zamówienia dla swego przemysłu w ramach "special procurement" wartości \$ 87,1 mln. Ogółem w okresie od 5.I.1953 do 5.VII.1953 Japonia otrzymała \$ 323,3 mln zamówień amerykańskich z czego \$ 210 mln - na opłacenie towarów, a \$ 113,2 mln - na usługi. Cyfra ta jest bardzo znaczna i częściowo uzasadnia przyczyny nagłego wzrostu produkcji japońskiej. Zaznaczamy, iż w całym 1952 r. Japonia otrzymała \$ 293,8 mln w ramach "special procurement orders".

Źródła amerykańskie nie ukrywają, iż w tym roku również zamówienia rządu japońskiego związane ze zbrojeniami i tworzeniem własnej armii przyczyniły się do wzrostu aktywności przemysłowej. Bezpośrednio USA z kolei zwiększyły bardzo zapotrzebowanie na amunicję. Rodzimy przemysł zbrojeniowy Japonii cieszy się dużym poparciem rządu, zainteresowanego w dochodach tej gałęzi gospodarki. Miara tego zainteresowania mogą być ostatnie zarządzenia, zmierzające do zwiększenia rentowności zakładów zbrojeniowych. Według danych agencji "Sin-hwa" japońskie ministerstwo finansów zamierza znacznie zmniejszyć podatki ciążące na towarzystwach produkujących na potrzeby zbrojeniowe oraz syndykatach, zainteresowanych w handlu na tym odcinku. Jednocześnie projektuje się podwyższenie podatków od towarów tekstylnych oraz akcyzy od wyrobów tytoniowych.

Szczególne znaczenie w związku z rozwojem produkcji zbrojeniowej przywiązuje się do rozbudowania bazy energetycznej, a przede wszystkim do budowy nowych elektrowni. W wyniku starań japońskich /poparty przez USA/ Międzynarodowy Bank Giełdowy i Rozwoju /IBRD/ opanowany jak wiadomo przez kapitały Wall Street'u zapewnił swe poparcie finansowe. W październiku b.r. IBRD udzielił kredytu \$ 40,2 mln trzem japońskim towarzystwom za pośrednictwem Japońskiego Banku Rozwoju. Kredyt ten przyczyni się do zwiększenia dostaw energii elektrycznej dla przemysłu metalurgicznego, chemicznego, maszynowego, kopalń węgla i stoczni okrętowych. Z sumy \$ 40,2 mln \$ 21,5 mln otrzymało towarzystwo Kansai Electric Power Co /nabycie dwu zespołów generatorów o mocy 75 tys. kilowatów każdy/, \$ 11,5 mln - towarzystwo Kyvshu Electric Power Co. /nabycie generatora o mocy 75 tys. kilowatów/, \$ 7,5 mln - towarzystwo Chubu Electric Power Comp. \$ 7,5 mln /nabycie generatora mocy 66 tys. kilowatów/. Wspomniane towarzystwa japońskie w 1951 r. uczestniczyły w 33% ogólnej produkcji energii elektrycznej. Głównymi dostawcami tych towarzystw w zakresie opisanego sprzętu będą dwa monopole amerykańskie: Westinghouse i International General Electric Company".

Wspomniana pożyczka została udzielona na okres 20 lat przy oprocentowaniu 5%. Warunki tego kredytu budziły żywy niepokój japońskiej opinii publicznej już w okresie poprzedzającym podpisanie umowy.

Jak wynikało z klauzul umownych, towarzystwa japońskie korzystające z pożyczki muszą być "w ścisłym kontakcie" z IBRD, mającym sprawować kontrolę nad całością urządzeń, dokumentacją i sytuacją finansową firm japońskich.

Obydwie frakcje partii socjalistycznej omawiając te klauzule w parlamencie wskazały w swych oświadczeniach, iż podpisanie podobnej umowy z IBRD'em jest poważnym krokiem na drodze do zniszczenia samodzielności gospodarki japońskiej. Nawet Bank Japonii wyraził swe niezadowolenie z faktu, iż Amerykanie domagali się od tej instytucji zastawu pod wartość kredytu udzielonego przez IBRD. Brak jest jeszcze informacji w jakim stopniu ta krytyka ze strony partnera japońskiego została uwzględniona przez zarząd IBRD'u w ostatecznej redakcji umowy.

Wspomniano już, iż przy rozbudowie istniejącej bazy energetycznej Japonii zwróci się uwagę na potrzeby stoczni okrętowych. Nie należy nie doceniać znaczenia tego zagadnienia dla Japonii, która pragnie zająć znowu przodujące miejsce w żegludze światowej. Ministerstwo Transportu zakłada w swych projektach wybudowanie w 1954 r. 300.000 ton na potrzeby wewnętrzne Japonii, z czego 230.000 ton frachtowców. Ilość ta jest pięciokrotnie wyższa od produkcji stoczni na użytek wewnętrzny w r. 1951. Przewiduje się również poważną produkcję na cele eksportowe. Rząd japoński udziela daleko idącego poparcia stoczniom, których sytuacja finansowa na ogół nie jest zadowalająca. Na japońskich firmach żeglugowych ciąży duża wysokość 155.000 mln jen /£ 155 mln/, koszty produkcji są wysokie, a ceny eksportowe mało konkurencyjne. Obecnie dzięki pomocy rządowej, przejawiającej się w obniżeniu stopy procentowej od pożyczek, oraz podatków od własności i innych opłat oraz dzięki pewnemu unowocześnieniu produkcji przewiduje się obniżkę kosztów własnych w przemyśle stoczniowym o 10%. Przykładowo można tu przytoczyć, iż w wyniku tego obniżenia ceny tankowca o pojemności 20.000 t. /d.w./ ma spaść w drugiej połowie bieżącego roku finansowego z £ 170 do £ 153 za tonę. Ta obniżka ceny wywołuje wielki niepokój konkurentów zachodnio-europejskich, a zwłaszcza brytyjskich obawiających się zwiększonego zbytu tankowców japońskich i osłabienia ich własnej pozycji. Jednakże w odniesieniu do rynku frachtowców obawy te nie są wyrażane, gdyż obecnie różnica w kosztach własnych Zachodu i Japonii jest zbyt wysoka; Japonia produkuje jeszcze o 15 - 20% drożej.

S t o p a z y c i o w a

Trudności eksportowe, brak szterlingów, jednostronny rozwój przemysłu, wzrastająca konieczność finansowania wieloletniego deficytu produkcji - oto obraz trudności rządu japońskiego. Fundusze niezbędne dla subsydiowania eksportu, podniesienia przemysłu i poparcia udzielonego kartelom rząd czerpie w ostatecznej instancji ze zwiększonych podatków nakładanych na szerokie masy. W okresie od 1945 do 1952 r. suma podatków wzrosła z 12 do 826 mld jen. Obecnie podatki jak pisał "Trud" pochłaniają niemal połowę płacy zarobkowej robotnika.

Inflacja, będąca rezultatem niezdrowych tendencji w gospodarce kraju oznacza dalsze pogorszenie stopy życiowej mas pracujących. W porównaniu z okresem przedwojennym koszty utrzymania wzrosły /"Trud"/ 350 razy. Wzrost ten utrzymuje się

1. w r.b. Według danych oficjalnych japońskiego Biura Statystycznego przeciętne ceny artykułów konsumcyjnych wzrosły w lipcu o 2% w porównaniu z majem. Najbardziej wzrosły ceny ryżu, ryb, jajek i owoców. Według informacji Banku Japońskiego ceny hurtowe wzrosły na wrzesień o 0,8% w porównaniu z sierpniem, detaliczne - o 0,4%. Ceny detaliczne odzieży wzrosły o 4,7%, paliwa - o 2,4%. Są to dane przeciętne, nie uwzględniające nagłych skoków cen w pewnych rejonach kraju. Według danych izby handlowej w Sapporo ceny detaliczne w 22 miastach wyspy Hokkaido wzrosły we wrześniu o 8,5% w porównaniu z sierpniem. Tylko artykuły żywnościowe wzrosły o 33,1%, wzrosły też znacznie ceny tekstylii.

Na wyjątkowo złą sytuację w zaopatrzeniu mas japońskich złożyły się również niepomyślne zbiory ryżu i klęski żywiołowe, nawiedzające regularnie wyspy. Zbiory ryżu w 1953 r. są najgorsze od 12 lat i wyniosły prawdopodobnie około 240,43 mln buszli tj. o 35,44 mln buszli mniej niż przeciętna za okres ostatnich pięciu lat. Ponieważ nie uwzględniono w obecnym szacunku szkód spowodowanych w końcu września przez tajfun "Tess", nie jest wykluczone, iż ostateczna cyfra zbiorów okaże się jeszcze niższa.

U M O W Y HANDLOWE I PŁATNICZE

ARGENTYNA - JAPONIA

Podpisana w Buenos Aires umowa handlowa argentyńsko-japońska przewiduje dostawy japońskiej stali w arkuszach za 20 mln w zamian za argentyńską pszenicę za sumę 14 mln i wełnę za 6 mln.

AUSTRALIA - NIEMCY ZACHODNIE

Umowa handlowa z 10 października 1952 r. przedłużona została do 31 grudnia 1953 r.

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA - NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

W ramach obowiązującego pomiędzy Bułgarią a NRD układu handlowego podpisany został w październiku dodatkowy protokół dotyczący wymiany dóbr konsumcyjnych.

Niemiecka Republika Demokratyczna dostarczać będzie Bułgarii instrumenty, zabawki, ozdoby choinkowe, biżuterię, wyroby szklane, artykuły sportowe, aparaty radiowe, maszyny do pisania i inne wyroby przemysłu lekkiego. W zamian za to Bułgaria wyeksportuje tkaniny jedwabne, bawełniane, odzież damską, wino czerwone i papierosy.

CHILE-FRANCJA

W ramach podpisanego ostatnio chilijsko-francuskiego układu handlowego Chile otrzyma 120.000 t. azotanów, w zamian za co dostarczy Francji 9.000 t. miedzi.

CHILE - HISZPANIA

Zgodnie z hiszpańsko-chilijską umową handlową Hiszpania otrzyma w roku bieżącym z Chile 3 tys. t. miedzi i 300 tys. t. saletry.

CHILE - MEKSYK

Obowiązujący między Chile a Meksykiem molus vivendi, który zawierał klauzulę największego uprzywilejowania, przetrzymany został do 31 czerwca 1954 r.

DANIA - JUGOSŁAWIA

Pomiędzy Danią a Jugosławią zawarta została ostatnia umowa handlowa, w ramach której Dania dostarczy nasion, surowych, tranu, kwasów tłuszczowych, farmaceutyków, chemikaliów i maszyn. Eksport duński wyniesie 55 mln koron duńskich. Na eksport jugosłowiański złożą się makuchy, bawełna, konopna, owoce cytrusowe, owoce suszone, ryż, budulec, pierz oraz chemikalia.

DANIA - URUGWAJ

Pomiędzy Danią a Urugwajem podpisana została ostatnia umowa płatnicza, przewidująca, że rozrachunki pomiędzy tymi krajami z tytułu dostarczanych towarów dokonywane będą w dolarach na rachunki clearingowe, otwarte w bankach narodowych obu krajów. Przy tym zezwala się na przewyższenie eksportu nad importem najwyżej na sumę \$ 500 tys.; o ile suma ta zostanie przekroczona to na żądanie kraju wierzycielskiego należy uregulować nadwyżkę w walucie ustalonej pomiędzy stronami.

Po wygaśnięciu wspomnianej umowy kraj - dłużnik musi pokryć powstały deficyt w drodze dodatkowych dostaw towarów. Po upływie tego terminu kraj-dłużnik winien spłacić pozostałą sumę w dolarach lub w innej walucie za zgodą kraju wierzycielskiego.

Wspomniana umowa /w miejsce dotychczas obowiązującej umowy z 30 września 1939 r./ będzie obowiązywać w ciągu 10 lat i może być przedłużona automatycznie o ile żadna ze stron nie wypowie jej na trzy miesiące.

DANIA - WŁOCHY

Duńsko-włoski układ handlowy, którego termin ważności upłynął w dniu 14 października br. przedłużony został do 14 października 1954 r.

Eksport Włoch obejmuje głównie konserwy jarzynowe i owoce, soki owocowe, wina, przedzę, oliwę naturalną, materiały fotograficzne, filmy, chemikalia, wyroby ze skóry, wyroby ze słomy, artykuły dla użytku domowego, wyroby z żelaza i stali, aparaturę kinową, maszyny drukarskie, motory, konopie i rzemieślnicze. W zamian za to Dania dostarczać będzie Włochom bydło rzeźne, mięso wołowe świeże i mrożone, ryby, konserwy rybne, piwo, whisky i likiery, stopy metalowe, motory Diesla, maszyny do przemyśle mleczarskiego, odkurzacze, łódki, maszyn do rodo, masło, smalec, sadzeniaki, jęczmień browarniany, i tran.

FINLANDIA - NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

W Helsinkach podpisana została umowa handlowa pomiędzy Finlandią a Niemiecką Republiką Demokratyczną na 1954 r. W ramach tej umowy Finlandia dostarczy N.R.D. towarów za sumę 3 mld fińskich marek a otrzyma towary za sumę 3,8 mld f.m.

Finlandia wye-ksportuje do N.R.D. przede wszystkim wyroby z drzewa i ser, w zamian za co otrzyma chemikalia, maszyny, samochody itd.

FRANCJA - HISZPANIA

Ostatnio odnowiona została francusko-hiszpańska umowa handlowa z 24 listopada 1952 r. Nowa umowa przewiduje obroty towarowe na następny rok w wysokości 23 mld franków francuskich w obu kierunkach. W zasadzie nie różni się ona od umowy dotychczas obowiązującej. Zwiększony został między innymi eksport hiszpańskich artykułów rolnych, oraz pirytów. Przewidziano również większe kontyngenty żelaza, stali, dóbr inwestycyjnych oraz chemikaliów.

FRANCJA - PORTUGALIA

Francusko-portugalska umowa handlowa, której termin ważności upłynął 30 września przedłużona została do 30 marca 1954 r.

INDIE - NIEMCOY ZACHODNIE

W wyniku rozmów prowadzonych niedawno w Bonn między przedstawicielami Indii w Niemczech zachodnich a przedstawicielami rządu Trizonii zawarty został układ handlowy między tymi krajami. W porównaniu z rokiem ubiegłym układ ten przewiduje 3,5-krotne zwiększenie dostaw zachodnio-niemieckich do Indii, podczas gdy eksport hinduski do Niemiec zachodnich ma się zwiększyć o około 100%.

INDONEZJA - SZWECJA

Ostatnio podpisana została pomiędzy Indonezją a Szwecją umowa handlowa obowiązująca od 1 czerwca 1953 r. W myśl tej umowy Indonezja dostarczy Szwecji koprę, kauczuk, cynę oraz rudę manganu i bauksytu. Dostawy szwedzkie będą - na prośbę rządu indonezyjskiego - zmniejszone w porównaniu z dotychczasową umową.

JUGOSŁAWIA - NIEMCY ZACHODNIE

W uzupełnieniu wiadomości z nr 36/119 "WHZ" podajemy bliższe szczegóły dotyczące umowy handlowej pomiędzy Jugosławią a Niemcami zachodnimi. Lista A - eksport jugosłowiański do Niemiec zachodnich - obejmuje m.inn. następujące pozycje /w tys. dolarów/: kukurydza - 7.200, bydło rzeźne, mięso wieprzowe i wołowe - 3.500, wyroby mięsne 100, jaja - 1.000, drób - 700, karpie - 200, konserwy rybne - 200, strączkowe - 800, świeże owoce i jarzyny - 2.000, pulpa owocowa - 500, przetwory ze śliwek - 600, pasta pomidorowa - 250, soki owocowe - 100, grzyby suszone - 100, owoce suszone - 1000, krochmal z kukurydzy i dekstryna - 85, wino /w tym 60% dla celów przemysłowych/ - 800, spirytualia - 50, jelita - 700, przyprawy korzenne - 130, dziczyzna - 85, nasiona - 200, pasze - 800, miód - 50, inne artykuły rolnicze - 500, alkaloidy - 300, olejki eteryczne - 100, piryty - 500, smoła z węgla kamiennego - 300, opium - 120, inne chemikalia - 300, tytoń - 2.000, miedź elektrolityczna - 4.000, ruda chromu i koncentraty - 460, koncentraty cynku - 200, pył cynkowy - 500, antymon - 300, bauksyt - 3.500, rtęć - 350, ołów - 1.400, wismut - 75, srebro - 1.500, ferrostopy - 200, konopie - 3.000, pierze - 1.500, przędza, tkaniny i inne wyroby z konopii - 200, dywany maszynowe - 50, skóry owcze, kozie i inne - 100, świńska skóra - 50, skóry futerkowe - 25, garbniki - 400, odpadki skórzane - 30, gotowe wyroby skórzane - 25, tarcica z miękkich drzew - 5.000, tarcica z twardych drzew, progi kolejowe - 760, forniery i parkiet, wyroby drzewne, meble - 100, trzcina - 400, gąbki - 20, szczcina i szczotki - 50, celuloza sulfitowa - 400, olej gazowy - 600, olej opakowy - 400, inne towary - 1.500.

Lista B - eksport Niemiec zachodnich do Jugosławii - obejmuje m.inn. następujące towary /w tys dolarów/: nasiona buraków cukrowych - 250, artykuły rolnicze - 50, farby aniliny - 700, kwas azotowy - 500, inne chemikalia i farmaceutyki - 2.100, tekstylia - 800, książki i czasopisma - 50, wyroby z drzewa, papieru i tektury - 300, cegły ogniotrwałe - 500, cegły silikatowe - 100, izolatory porcelanowe - 200, wyroby szklane i ceramiczne - 200, walcowane na gorąco wyroby żelazne i stalowe, rury bez szwów - 3.400, stal szlachetna walcowana na gorąco - 600, wyroby lane - 300, wyroby żelazne i stalowe walcowane na zimno, drut, wyroby z drutu - 1.200, stal szlachetna, walcowana na zimno - 300, wyroby z żelaza, blachy, stali i innych metali - 1.500, półfabrykaty z metali nieżelaznych - 350, maszyny elektryczne i sprzęt elektrotechniczny - 2.000, motory Diesla - 200, maszyny dla przemysłu hutniczego - 500, obrabiarki - 500, inne maszyny i części zapasowe - 800, pojazdy mechaniczne i części zapasowe - 200, instrumenty precyzyjne, lekarskie, wyroby optyczne, przyrządy pomiarowe - 400, wyroby gumowe - 200, koks i węgiel /308.000 t./ - 6.300, artykuły konsumpcyjne - 1000, inne towary - 1.500.

CŁA I POLITYKA IMPORTOWA

EKWA D O R

Nowa taryfa celna

Opracowana została taryfa celna, która ma obowiązywać od 1.1.1954 r. Nomenklatura towaru tej taryfy opiera się na zasadach opracowanych przez ONZ i składa się przeważnie ze stawek specyficznych. Jest ona na ogół wyższa, aniżeli obecnie obowiązująca i przewiduje zniesienie stawek ad valorem. Nie mają ulec zmianie obecnie obowiązujące stawki opłat i dopłat portowych. Towary, które przybędą do portów Ekwadoru po 1.1.1954 r., ale zamówione są przed 1.VIII.1953 r. będą cło-owane na żądanie importera wg. nowej taryfy celnej jednak tylko do 20.II.1954 r.

FRANCJA

Opłaty celne od ziemniaków

Z dniem 20.X.1953 r. wznowione zostało pobieranie opłat celnych przy imporcie sadzeniaków i ziemniaków jadalnych, z wyjątkiem gatunków wczesnych. Cło wynosi od 15% przy wwozie sadzeniaków, w ramach rocznej kwoty, ustalonej przez ministerstwo rolnictwa/, do 30% /przy imporcie ziemniaków w czasie od 1 marca/.

INDIE

Nowe licencje generalne

Import Nieograniczone licencje generalne nr 28, 29 i 30, dotyczące towarów w czasie do 30.IX.1953 r. zostały zastąpione przez licencje Nr 31 i 32 z terminem ważności do 30.IX.1954 r. Wobec czego importowego nie figuruje w nowych listach towarowych, przywóz ich wymaga obecnie uzyskania świadectw przywozowych, którymi objęte zostały łańcuchy żelazne /oprócz części do motorów dieslowskich, części do pomp, niektóre części do maszyn włókienniczych, aparaty i instrumenty mechaniczne, z wyjątkiem termometrów, mikroskopy, części zapasowe do ciągników i maszyn rolniczych. Równocześnie szereg towarów, które dawniej mogły być importowane tylko na podstawie

świadczeń przywozowych, objęte zostały obecnie nieograniczoną licencją generalną.

K A N A D A

Zmiana stawki celnej

Postanowienie ministra skarbu z dnia 21.IX.1953 r. ustaliło na czas od 1.VII.1953 r. do 31.VII.1954 r. brzo nie kanadyjskiej poz. taryfy celnej 880, jak następuje: artykuły biotyki w stanie nie przerobionym sprowadzane przez fabryki przetwarzające - bez cła.

P A K I S T A N

Program importowy

Ogłoszone w "Gazette of Pakistan" z dn.2.X.1953 r. szczegóły programu importowego na II półrocze 1953 r. ustaliły rozmiary importu na poziomie zbliżonym do rozmiarów importu z okresu poprzedniego. Lista towarów dozwolonych do przywozu została nieco rozszerzona, gdyż obejmuje m.inn. które wyroby metalowe /których przywóz był zabroniony w 1.III.1953 r./, odzież używaną, broń myśliwską, książki i pisma, zapalki, tapety, papier gazetowy, aparaty fotograficzne, oprawki do okularów, tkaniny bawełniane, tytoń w liściach.

P E R U

Zwyżka stawek celnych

Władze rządowe ogłosiły dnia 30.IX.1953 r. zwyżkę stawek celnych na przywożone z zagranicy wyroby ze szkła w sposób następujący: poz.tar.celn. 2202 - niebarwnione, rozmiarów do 4 mm grubości - 2.50 solów /zamiast dotychczas 1,20/ za 1 kg. brutto i z poz.tar.celn.2203 o grubości powyżej 4 mm - 3,60 solów /zamiast dotychczas 2.50 solów/ za 1 kg brutto. Zwyżka obowiązuje od 10.XII.1953 r. /1 sol. = 25 fr.fr./.

S J A M

Zmiana w opłatach celnych

Zgodnie z wydanymi zarządzeniami szereg towarów uznawanych jako nie podstawowe nie będzie mógł korzystać z t.zw. importowych opłat ulgowych i będzie musiał uiszczać je wg. stawek zwykłych notowań wolno-rynkowych. Dotyczy to m.inn. artykułów spożywczych i fumeryjnych i mydlarskich, napojów, artykułów spożywczych i

przypraw, owoców, warzyw i nasion konsumcyjnych, wyrobów z papieru, kamieni szlachetnych, aparatów i motorów elektrycznych, wyrobów ze szkła, materiałów budowlanych itp.

Równocześnie ze zmianą podstawy obliczenia opłat importowanych podwyższone zostały stawki taryfy celnej przywózowej w granicach od 50 do 100% i więcej /np. od importowanych samochodów ad valorem.

S Z W A J C A R I A

Zakaz przywozu

Dekret rządu federalnego z datą 29.IX.1953 r. zabrania w sposób generalny przywozu i tranzytu królików żywych lub bitych oraz skór króliczych w stanie surowym lub suszonym.

S Y R I A

Zmiana stawek celnych

Zawieszono zostało pobieranie stawki celnej w wysokości 11% a.val. od przeznaczonych do sprzedaży detalicznej importowanej przedz z wełny lub sierści. Ogłoszony w dzienniku libańskim "Le Commerce du Levant" z 10.X.1953 r. dekret zwalnia z opłat celnych przywóz artykułów budowlanych takich, jak żelazo, cement, zamki, gwoździe, krany, instalacje elektrotechniczne, rury, artykuły budowlano-sanitarne, tapety itp.

T U R C J A

Opłaty importowe

W celu popierania eksportu, rada ministrów postanowiła w dekreście z dnia 1.IX.1953 r. stworzyć w Banku Centralnym Turcji fundusz wyrównawczy, który będzie źródłem do udzielania subwencji eksporterom owoców, warzyw, orzechów, gąbek, oliwy, wina itp. /figurujących na liście B./. Fundusz tworzony jest z opłat pobieranych od importerów uzyskujących zezwolenia na przywóz różnych towarów /umieszczonych na liście A/ z zagranicy. Opłaty te wynoszą w zależności od towaru 25,50 i 75% jego wartości.

UNIA BELGISJKO LUKSEMBURSKA

Kontyngenty importowe

Od 10.X.1953 r. import kleju pochodzenia zwierzęcego /poz.tar.celnej 3296/ uległ licencjonowaniu. Ministerstwo gospodarki ogłosiło ponadto, że przywóz tkanin sztuczno-jed-

wabnych drukowanych /poz.tar.celn. 471, 472 i 480/ oraz wyro-
bów porcelany i fajansu /p.t.c. 661 i 662/ został skontynge-
towany. Rozmiary kontyngentów zostały ustalone w granicach
importu tych towarów w r. 1952.

UNIA MALAJSKA

Nowe przepisy o licencjonowaniu importu

W uzupełnieniu informacji podanej w WHZ Nr 28/111 w zys-
ogłoszonych nowych przepisów: 1/ nie wymagają uzyskania licen-
cji przywozowych towary pochodzące z krajów ościennych /Birma,
Chiny, Formoza, Vietnam, Sjam, Borneo, Hong-Kong, Sarawak/
z wyjątkiem ryżu; 2/ nie wymagają również licencji towary po-
chodzące z krajów strefy szterlingowej z wyjątkiem mięsa,
tłuszczy i przetworów mlecznych, których rozdział uzgodniony
został z brytyjskim ministerstwem aprowizacji; 3/ wolny jest
przywóz towarów z krajów o walucie słabej /z wyjątkiem towa-
rów wymienionych w p.1 i p.2, jak również broni i amunicji,
aparatów fotograficznych, zegarów ściennych, pojazdów, radi-
odbiorników, adapterów, zabawek i zegarków; 4/ podlega nadal
licencjonowaniu przywóz towarów ze strefy dolarowej.

II. UNIEZY HANDLOWE I PŁATNICZE

Argentyna - Japonia	67
Australia - Niemcy zachodnie	67
Bułgarska Republika Ludowa - Niemiecka Republika Demokratyczna	67
Chile - Francja	67
Chile - Hiszpania	67
Chile - Meksyk	68
Dania - Jugosławia	68
Dania - Urugwaj	68
Dania - Włochy	68
Finlandia - Niemiecka Republika Demokratyczna	69
Francja - Hiszpania	69
Francja - Portugalia	69
Indie - Niemcy zachodnie	69
Indonezja - Szwecja	69
Jugosławia - Niemcy zachodnie	70

III. CŁA I POLITYKA IMPORTOWA

Ekwador	Nowa taryfa celna	71
Francja	Oplaty celne od ziemiaków	71
Indie	Nowe licencje generalne	71
Kanada	Zmiana stawki celnej	72
Pakistan	Program importowy	72
Peru	Zwyżka stawek celnych	72
Syjam	Zmiana w opłatach celnych	72
Szwajcaria	Zakaz przywozu	73
Syria	Zmiana stawek celnych	73
Turcja	Oplaty importowe	73
Unia Belgijsko Luksemburska	Kontyngenty importowe	73
Unia Mалаjska	Nowe przepisy o licencjonowaniu importu	74

Redakcja i administracja :

Polska Izba Handlu Zagranicznego- Warszawa, ul. Hoża 35, tel. 8-60-41